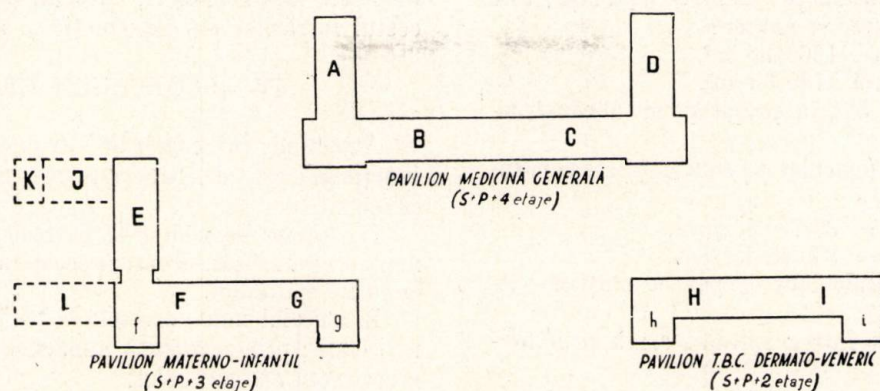

DISPUNEREA SECȚIILOR PE NIVELURI LA SOLUȚIA MIXTĂ

NIVEL I
Subsol E. Vestiare pentru personal F — G. Spălătorie J. Centrală termică K. Morgă L. Bucătărie

NIVEL II
Parter E — F. Policlinică pediatrie f. Primire-staționar, obstetrică-ginecologie G. Dispensar, obstetrică-ginecologie g. Primire staționar pediatrie

Subsol A.B.C.D. Depozite și ateliere H — I Depozite

NIVEL III
Parter A. Cantina pentru personal B — C. Policlinică D. Administrație spital H. Laboratoare

h. Serviciul de primire T.B.C. I. Dispensar T.B.C. i. Serviciul de primire dermato-venerice Etaj I E.F.G. Staționar pediatrie

NIVEL IV
Etaj I A. Hidroterapie și mecanoterapie B. Laboratoare și stomatologie C. Consultații boli interne D. Fizioterapie și radiologie H. Staționar ftziopediatrie (16 paturi) I. Staționar dermato-venerice (30 paturi)

Etaj II E.F.G. Obstetrică fiziologică (51 paturi)

NIVEL V
Etaj II A—B. Boli interne (57 paturi) C—D Chirurgie (53 paturi) H—I. T.B.C. adulți (54 paturi)

Etaj III F. Obstetrică (10 paturi) G. Ginecologie (28 paturi)

NIVEL VI
Etaj III A. Boli profesionale (26 paturi) B. Boli interne (31 paturi) C. O.R.L. — oftalmologie (28 paturi) D. Chirurgie (26 paturi)

NIVEL VII
Etaj A. Neurologie (26 paturi) B—C. Grup operator D. Chirurgie (26 paturi)

Notă. Pavilionul Materno—infantil are aceeași înălțime la cornisă cu pavilionul T.B.C.—Dermato-veneric. Terenul fiind în pantă, pavilionul Materno infantil are un etaj în plus.

1. AVANTAJE FUNCȚIONALE

Se grupează într-un pavilion independent secțiile de obstetrică și pediatrie (lucru prevăzut în normele sovietice și cerut de către Ministerul Sănătății R.P.R.). Se permite astfel un acces independent de spital femeilor gravide venite pentru consultații, cât și pentru mamele ce vin să ridice alimente de la bucătăria dietetică, amplasată în același volum.

Se realizează un circuit independent de circuitul general al spitalului pentru secțiile T.B.C. și dermato-venerice.

Se evită confuziile—existente la soluția bloc — în accesul bolnavilor la policlinică și staționar.

Problema ascensoarelor poate fi neglijată la pavilionul T.B.C. și dermato-venerice și la cel materno-infantil (construcție cu parter și 2, respectiv 3 etaje). Chiar și la pavilionul central, tot pentru a diminua importanța ascensoarelor în funcționare, au fost amplasate doar 2 secții de spitalizare în cuprinsul etajului IV. Prin orientarea camerelor staționarului—la toate trei pavilioanele—spre latura opusă accesului publicului se realizează un cadru liniștit camerelor de bolnavi.

Amplasarea policlinicilor este mai avantajoasă decât în soluția bloc (la pavilionul materno-infantil și T.B.C. dermato-venerice numai la parter, la pavilionul central la parter și etajul I).

2. DEZAVANTAJE FUNCȚIONALE

Deservirea celor trei pavilioane de către serviciile comune (bucătărie, spălătorie) se face mai anevoios ca în soluția bloc.

Traseele instalațiilor sînt considerabil mai lungi, necesitînd canale subterane.

3. AVANTAJE CONSTRUCTIVE

Aceleași posibilități de industrializare și prefabricare ca la soluția bloc.

Clădirile se pot realiza în etape.

4. DEZAVANTAJE CONSTRUCTIVE

În sistemul mixt, aria clădită pe teren este de două ori mai mare ca în sistemul bloc (8700 față de 4470 m²). Se dublează astfel volumul fundațiilor și suprafața învelitorilor).

Apare în plus problema canalelor de legătură între pavilioane.

Problema instalațiilor (încălzirea centrală și sanitară) este rezolvată mult mai puțin economic în formula mixtă, din cauza traseelor inevitabil mai lungi.

Lucrările anexe (alei interioare carosabile și pentru pietoni, trotuare, lucrări edilitare) sînt mai ample și deci mai costisitoare.

III — INDICII TEHNICO-ECONOMICI

Au fost calculați în baza anteevaluării lucrărilor de construcții, instalații și anexe, conform tabelelor de indici ale C.S.Ă.C.

Analiza lor apare cu atît mai utilă, cu cît anteevaluările celor două ipoteze duc la indici de cost sensibil apropiați. Trebuie semnalat însă, că examinarea lor în faza sarcină de proiectare nu este perfect concludentă, fazele mai avansate ducînd la îmbunătățiri ale proiectului și sub aspectul economicității.

Avînd în vedere, însă, că volumul cel mai important, staționarul, a fost tratat în ambele ipoteze în baza acelorasi date modulare, studiul indicilor poate aduce lămuriri pentru calea de urmat.

Prețul pe pat în staționar — inclusiv policlinica — este pentru spitalul bloc de lei 102 467, iar pentru spitalul mixt de lei 104 690 adică o diferență de nici 2%. Această diferență poate fi încă redusă printr-o adîncire a studiului, deoarece indicii spațiali sînt mai favorabili în soluția mixtă.

Suprafața în m² de pat calculată pentru suprafața întregului spital — fără policlinică — este:

50,4 m² pentru soluția bloc

48,5 m² pentru soluția mixtă

1,9 m² (cca 4% diferență pe unitate).

Diferența aceasta de cca 2,00 m² de pat ar trebui să ducă la o soluție mai ieftină în soluția mixtă. Însă costul pe m² al lucrărilor de construcție, inclusiv instalații, este mai mare în soluția mixtă, și anume:

- pentru soluția bloc 1663 lei/m²,
- pentru soluția mixtă 1740 lei/m².

O diferență, deci, de 5% la prețul pe m² al construcțiilor.

Prețul de fiecare pat (calculat pe suprafața staționarului, fără policlinică):

- în ipoteza bloc = 83 715 lei/pat,
- în ipoteza mixtă = 84 042 lei/pat,

deci o diferență de cost calculată de pat în staționar de 0,27%.

Indicii spațiali pentru întreg spitalul arată următoarele:

- suprafața de pat pentru spitalul bloc = 61,6 m²,
- suprafața de pat pentru spitalul mixt = 60,4 m²;

o diferență de 2%.

De asemenea, indicele spațial calculat conform normelor sovietice pentru spitale (volumul de la nivelul solului în sus, însă exclusiv policlinică) este:

- pentru spitalul bloc = 150 m³ de pat,
- pentru spitalul mixt = 145 m³ de pat.

Pentru un control mai exact s-au calculat suprafețele policlinicilor în cele două ipoteze, pentru a se vedea dacă diferențe sensibile între suprafața celor două policlinici nu au falsificat concluziile. Astfel, suprafața policlinicii este:

- pentru ipoteza mixtă = 4545 m²,
- pentru ipoteza bloc = 4689 m².

Prin urmare, o diferență neglijabilă.

S-a calculat, de asemenea, după norma sovietică, suprafața policlinicii în funcție de numărul de vizite, și anume:

$$\frac{\text{Vol}}{H} = \frac{600 \text{ vizite (în schimbul maxim)} \times 24 \text{ m}^3}{3,60} = 14\,400 \text{ m}^3 = 4000 \text{ m}^2.$$

Rezultă de aci o oarecare exagerare a suprafețelor policlinicii, dar aceasta în ambele ipoteze.

Această sporire de suprafață este însă, în realitate, mai mică, deoarece în calcul au fost incluse holurile staționarului, care traversează policlinica și scările staționarului.

Reiese din această analiză că indicii spațiali sînt mai favorabili în ipoteza mixtă.

Această concluzie apare normală dacă se consideră că soluția mixtă duce la rezolvări mai puțin forțate, înglobarea într-un singur volum a unor secții diferite, cu caracteristici și forme specifice, ducînd sigur la soluții mai puțin economice.

Reiese, de asemenea, din examinarea acestor indici, că din punct de vedere al prețului de cost pe m², spitalul bloc este mai economic, datorită raportului de 1/1 dintre costul lucrărilor de construcție și al celor de instalații.

IV — CONCLUZII GENERALE

Analizînd în concluzie avantajele și dezavantajele funcționale și constructive se pot trage următoarele concluzii:

Din punct de vedere al normelor, spitalul mixt este mai corespunzător, deoarece scoate secția de obstetrică din circuitul spitalului.

În spitalul mixt, accesele la policlinici și staționar sînt mai clare; prin reducerea numărului de niveluri se reduce necesitatea ascensoarelor.

Policlinicile sînt mai bine rezolvate în formula mixtă. Legăturile serviciilor comune (bucătărie, spălătorie) cu spitalul sînt mai slab rezolvate în soluția mixtă.

Din punct de vedere constructiv, soluția mixtă apare mai scumpă din cauza instalațiilor (sanitare și de încălzire), dar prezintă avantaje prin posibilitatea eșalonării lucrărilor de construcție.

Rezultă din aceste observații, că:

Spitalul bloc reprezintă soluția cea mai economică ca preț de cost. Reducerea costului pe m² de construcție cu cca 20% prin trecerea de la formula pavilionară la formula mixtă și cu cca 5% de la formula mixtă la formula bloc apare evidentă și arată calea de urmat în viitoarea proiectare.

Indicii spațiali mai puțin favorabili în formula spitalului bloc se explică prin temă, care cere — în contra tuturor uzanțelor și normelor — înglobarea într-un spital bloc de secții de spitalizare cu trame diferite (T.B.C., obstetrică, etc.), înglobare pe care nu am întîlnit-o în documentarea studiată.

Realmente, spitalul mixt pentru Hunedoara, așa cum a fost studiat, nu este un spital mixt; el este un spital bloc — pentru adulți — grupat pe același teren cu o maternitate și cu un pavilion de T.B.C. Numai motive de compoziție arhitecturală au dus la gruparea în pavilionul de obstetrică a secției de pediatrie și la completarea pavilionului T.B.C. cu secția de dermato-venereice. De aceea, faptul că pentru acest caz s-a adoptat, din motive urbanistice și plastice, formula mixtă, nu trebuie interpretat ca o superioritate a soluției.

Pentru spitale în general — și mai cu seamă pentru cele din orașele mari — formula valabilă de adoptat este spitalul bloc.

PAVILIONUL DE BOLI CONTAGIOASE

Studiul complexului spitalicesc a fost completat prin proiectarea unui pavilion de boli contagioase de cca 50 paturi.

Tema inițial dată de Ministerul Sănătății, care prevedea 4 secții cu cîte 12 paturi, cu accese, primiri și circulații proprii, a fost ulterior îmbunătățită pe baza studiilor prezentate, care au dovedit că ea duce la excese și la soluționări neeconomice.

Prin gruparea a cîte două secții la o singură scară și grup de primire și prin rezolvarea pe același nivel a celor două circulații (a — rufe curate, alimente și b — rufe murdare, cadavre, etc.), proiectul inițial a fost în mod real îmbunătățit.

Proiectul elaborat prezintă un plan în formă de U, avînd patru intrări în zona infectată a accesului în spital (grupele două cîte două pe cele două ieșinduri ale planului) și o intrare în zona neutră a spitalului — pentru medici și vizitatori — intrare amplasată în axa compoziției.

Bolnavii intră în spital în mod obligatoriu prin cîte un filtru, cuprinzînd respectiv: consultație, dezbrăcare, baie, îmbrăcare.

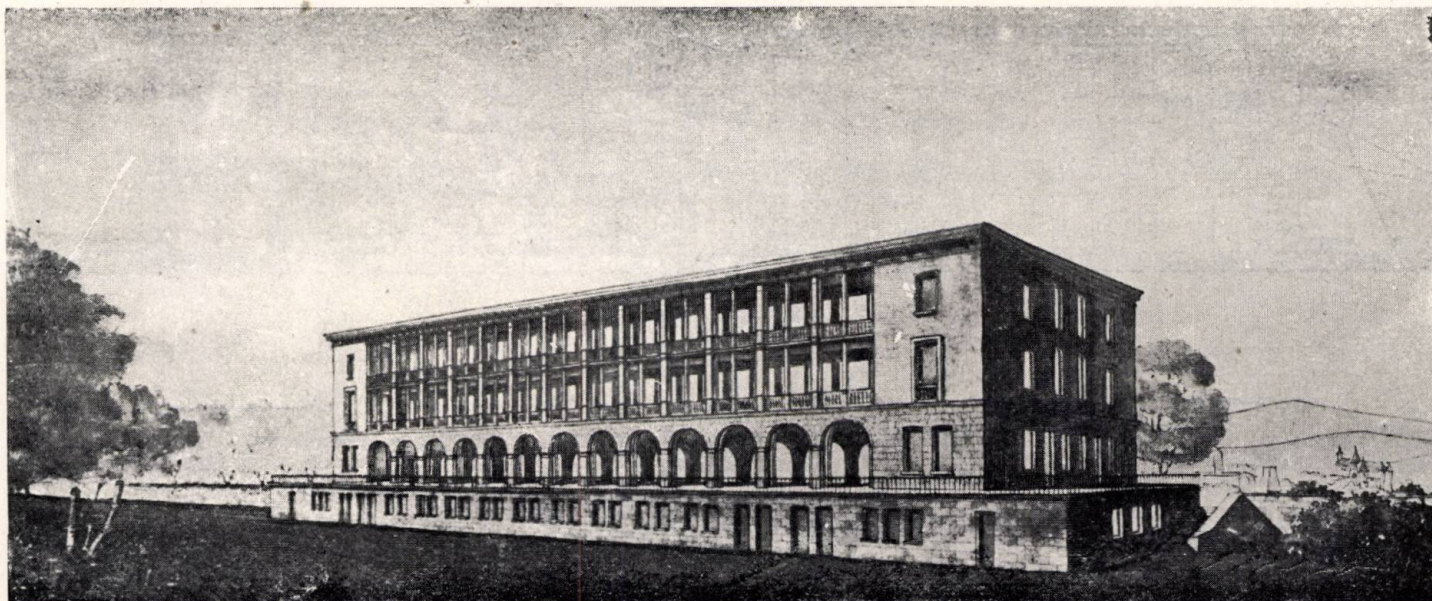
Bolnavii cu diagnostic incert sînt trecuți, după filtru, prin exterior, spre boxele Melzer — celule independente — cuprinzînd fiecare zona sa infectată, cu anteintrare, baie și cameră, și zona sa neutră, cu anteintrare spre zona neutră comună (respectiv culoarul spitalului).

În zona neutră a parterului sînt amplasate — la cele două capete ale pavilionului — farmacia spitalului și laboratorul său.

Etajul I și II — cu planuri identice — au o zonă neutră centrală, cuprinzînd scara pentru medici și vizitatori și o cameră de așteptare pentru vizitatori.

Vizitatorii nu au acces în camerele de spital. Ei pot vedea pe bolnavi de pe o galerie deschisă prevăzută pe peretele exterior al camerelor de spitalizare.

Trecerea medicilor din zona neutră spre zona infectată a secției de spitalizare se face prin intermediul unui filtru;

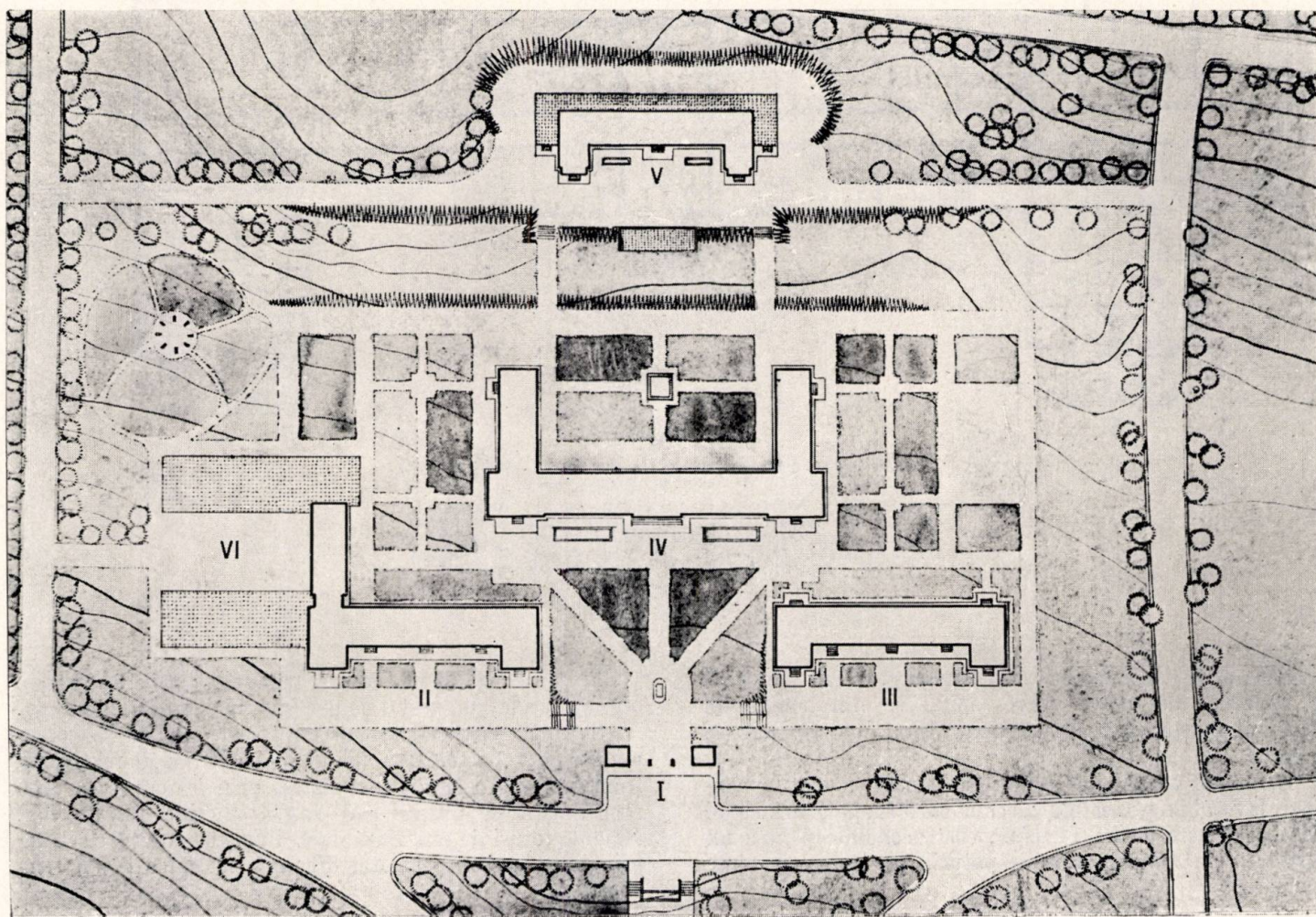
Pavilionul de boli contagioase. — Perspectivă
 Autori: arh. R. Berindei, arh. A. Ghelber — Șef de atelier arh. L. Axelrad

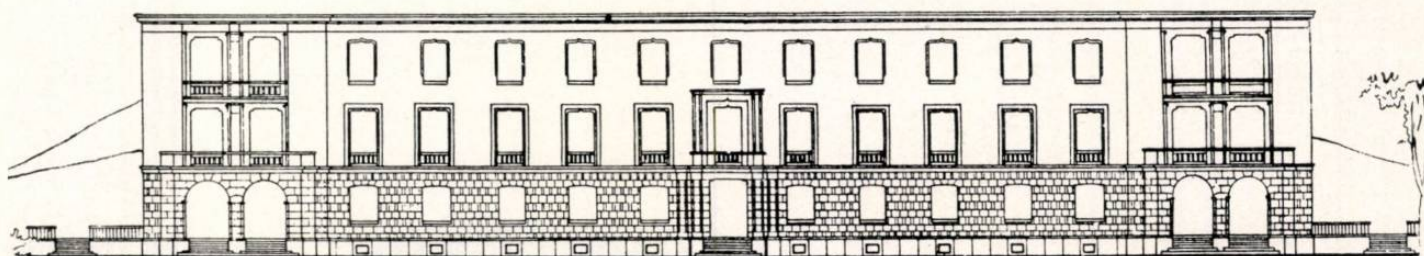
de asemenea, ieșirea bolnavilor vindecați din zona infectată a secției în zona neutră se face printr-un filtru cuprinzând dezbrăcarea, baie și îmbrăcarea cu efectele personale dezinfectate, primite de la depozitul de efecte curate al spitalului.

Denivelarea naturală a solului — ușor corectată — face cu puțință ca subsolul de 3,60 m înălțime — care iese

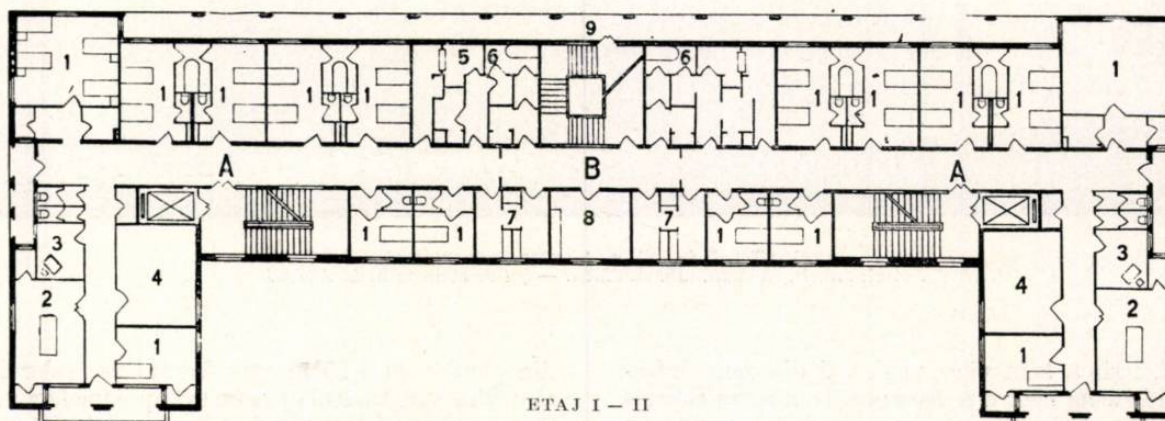
din pământ cu 1,25 m spre frontul acceselor în spital — să devină spre frontul opus un cat aproape la nivelul solului. S-au putut astfel amplasa în partea adâncită a subsolului, zona circulației rufelor murdare, care necesită mai puțină lumină (depozitul de rufe murdare, spațiile pentru lucrări de instalații). Frontul bine luminat al subsolului este ocupat de bucătărie cu anexe sale, și de spălătorie; rufelee trec

Studiu pentru spitalul de 500 paturi. — Plan de situație
 I — Poartă II — Pavilion materno-infantil (S + P + 3 etaje utilizând panta terenului). III — Pavilion T. B. C. + dermato-venerice (S + P + 2 etaje). IV — Pavilion medicină generală (S + P + 4 etaje). V — Pavilion contagioși (S + P + 2 etaje). VI — Curte de serviciu

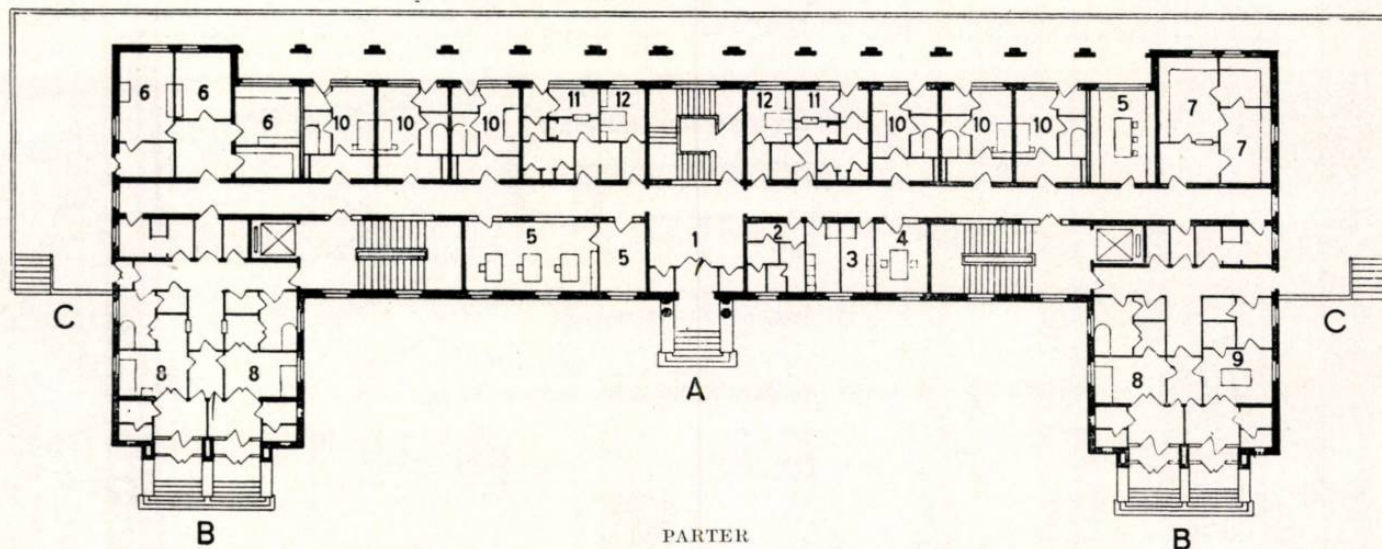

Fațada principală

ETAJ I - II

A. Secție spitalizare (15 paturi) B. Zonă neutră 1. Cameră de bolnavi (cu grupuri sanitare) 2. Tratamente 3. Medic 4. Camera de gardă și pentru surori 5. Grup ofiții și servicii 6. Filtru de dezinfectare la ieșirea din secție a convalescenților 7. Filtru de dezinfectare la ieșirea din secție a personalului medical 8. Cameră de vizitatori 9. Terasa de acces a vizitatorilor

PARTER

A. Acces pentru personal medical și vizitatori B. Acces pentru bolnavi C. Acces la boxele Melzer

1. Hol 2. WC 3. Vestiare pentru personalul medical 4. Biroul medicului șef 5. Birouri 6. Laboratoare 7. Farmacie 8. Admisie bolnavi (consultație, dezbrăcare, baie, îmbrăcare) 9. Radiologie 10. Boxe Melzer (individuale, cu acces direct din exterior) 11. Grup ofiții și servicii 12. Cameră de gardă

obligat prin dezinfectare, la spălare. S-au prevăzut în circuitul de acces (spre spital și din spital în afară) al personalului de serviciu, filtre cu vestiare și dușuri.

Examinarea indicilor tehnico-economiici duce la concluzii favorabile proiectului; costul construcției, inclusiv al instalației, este de lei 1420/m², cost economic pentru un pavilion cu un număr mic de paturi, prevăzut cu toate anexele.

Prețul calculat pe fiecare pat reiese de 102 000 lei, aproape același cu prețul pe pat în cazul spitalului unificat.

Studiind plastica construcției, proiectanții au fost preocupați de proporționarea volumului clădirii și de rezolvarea frontului camerelor de spitalizare, prin introducerea unui ritm liniștit de pilaștri care susțin galeriile vizitatorilor. Rămâne totuși de examinat dacă divizarea traveei în două, prin introducerea colonetei din axă, nu duce la un ritm obositor.

Universitatea de stat Lomonosov — 1949
Arhitecți: L. V. Rudnev, S. E. Cernișev, P. V. Abrosimov, A. F. Hriakov.

Unele învățăminte ale reconstrucției socialiste a Moscovei^{*)}

Arh. W. JUSTER

Impresia pe care o produce vizitatorului primul contact cu Moscova este deosebit de puternică, în primul rând prin scara măreață a acestui oraș. Moscova are peste 7 milioane de locuitori, totuși nu întinderea sa ilustrează mărimea orașului. La Moscova simți pretutindeni scara sa grandioasă datorită — spre exemplu — lărgimii străzilor, de 60—80—100 de metri, permițând circulația a câte 6—8 mașini în fiecare sens, sau caselor foarte lungi, ordonate și demne. Cu toată varietatea fațadelor acestor construcții — în care se reflectă evoluția arhitecturii sovietice în lupta pentru crearea unui stil nou — ele au o trăsătură comună: o croială largă, generoasă, în care temperamentul oamenilor sovietici se afirmă puternic.

★

Moscova apare astăzi vizitatorului plină de contradicții. În imediata vecinătate a unor construcții înalte se zăresc case mici de lemn cu parter. Peste vechea siluetă a orașului,

cu turele bisericilor și turnurile mănăstirilor, se zărește silueta Moscovei viitoare.

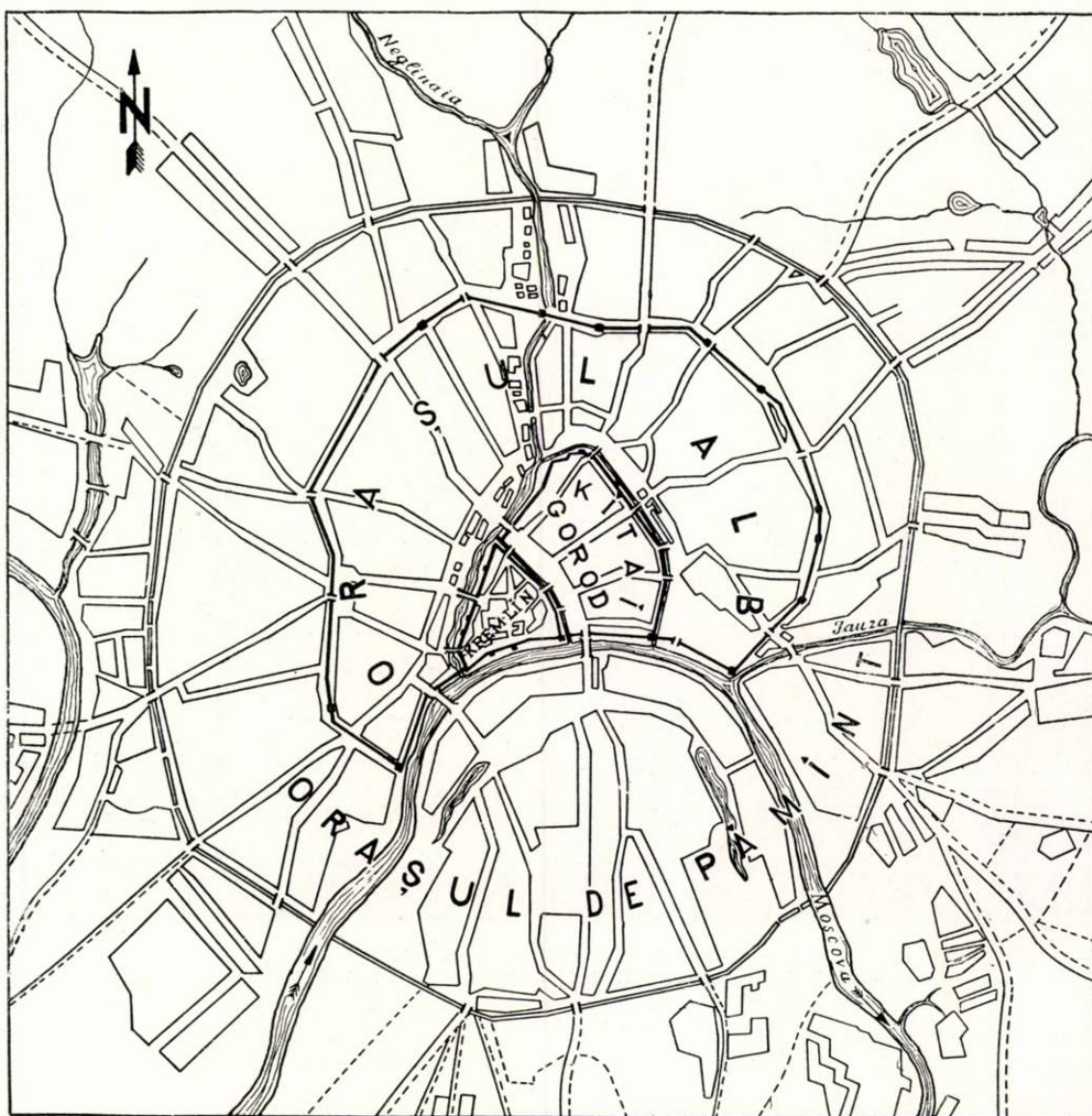
Moscova trebuie privită și înțeleasă, nu static, ci dinamic, nu cum e astăzi, ci având mereu în minte cum a fost acum 10 ani și cum va deveni peste 10 ani, deoarece reconstrucția Moscovei se desfășurază într-un ritm neînchipuit de intens. Trebuie să avem în vedere faptul că oamenii sovietici au moștenit o Moscovă care era de fapt un sat mare, 90% din case fiind construcții parter de lemn — situație foarte asemănătoare cu cea a Bucureștiului nostru, format aproape în aceeași proporție din case parter, foarte multe de paianță.

Azi Moscova a căpătat deja osatura viitorului oraș, și-a încheiat centrul și câteva magistrale radiale importante, porțiuni însemnate ale inelelor magistrale, și a realizat 7 din cele 8 construcții înalte începute.

★

La baza reconstrucției Moscovei stă dezvoltarea istorică a orașului. Este cunoscut faptul că Moscova, ca oraș

^{*)} Text preluat al conferinței ținute la Casa Arhitectului.

Moscova în secolul XVII

medieval, a fost fondată cu 800 de ani în urmă, construită fiind pe sistem inelar în jurul centrului său, Kremlinul, situat pe o înălțime pe malul râului Moscova; din acest centru porneau artere radiale care legau orașul de enezatele vecine. Acest sistem radial-inelar a fost considerat corespunzător și pentru timpurile noastre și a stat la baza planului de reconstrucție a capitalei sovietice, aprobat în anul 1935.

Schema radial-inelară a Moscovei s-a dezvoltat în decursul istoriei, astfel că acest sistem trebuie numai perfecționat, fără schimbări radicale, fapt care ușurează problema reconstrucției sale. Aceasta nu scade cu nimic meritul arhitecților sovietici care, urmînd linia trasată de indicațiile Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, au trecut la planul de reconstrucție socialistă a Moscovei pe o bază realistă, justificată istoricește, perfecționînd acest sistem și îmbogățindu-l cu ansambluri grandioase, pe baza unei concepții unice, folosind învățămintele desprinse din cele mai bune ansambluri urbanistice ale marilor orașe ale lumii.

O schiță sumară a dezvoltării istorice a Moscovei ne va ajuta să înțelegem mai bine schema generală a planului de reconstrucție a orașului.

Primele construcții din Moscova păstrează o așezare concentrică specifică epocii medievale, procedu caracte-

ristic care decurgea din viața obștească a epocii respective. Condițiile naturale și așezarea geografică fericită a Kremlinului au determinat schița de plan a orașului, iar înălțimea centrală pe care s-a construit Kremlinul, râul Moscova, râul Iauza (la est) și pîrîul Neglina (la vest) au determinat zonele orașului. În imediata vecinătate a Kremlinului a fost așezată partea comercială a orașului, așa-numitul «Kitai-gorod» (orașul chinezesc) ale cărui ziduri se mai văd și astăzi în oraș. Venea apoi așa-zisul «Beli-gorod» (orașul alb) cu cartierele lui de meseriași, care corespunde cu limitele actualului inel principal al orașului (inelul verde), iar mai departe «orașul de pămînt» în limitele actualului inel Sadovaia, ocupat de locuințele bucătarilor, vizitiilor, brutarilor, etc., oameni în serviciul palatului; mai departe erau stabiliți pietrarii, cărămidarii, olarii, etc. În orașul de pămînt erau instalați și pușcașii care formau paza înarmată a orașului și a țării. În sec. XIV — XV, aceste limite cuprindeau întreg teritoriul orașului, înconjurat cu ziduri, cetăți și mănăstiri. Forma inelară a așezărilor dădea orașului un caracter original. Întregul oraș era construit din lemn, inclusiv Kremlinul, cu acoperișurile sale de șindrilă deasupra cărora cupolele aurite ale bisericilor se reliefa pe fondul de verdeață al livezilor, grădinilor și pădurilor din împrejurimi.

Moscova. Planul general de reconstrucție (1935)

De altfel, lemnul a rămas mult timp materialul tradițional principal de construcție și chiar după Revoluție s-au construit în Moscova foarte multe case de lemn.

În sec. XVII orașul cunoaște o perioadă intensivă de construcții, caracterizată prin forme bogate arhitectonice și decorative. După 1713, când Petersburgul e declarat capitala Rusiei, Moscova devine un oraș provincial, totuși limitele orașului continuă să se întindă. După incendiul din 1737, care distruge jumătate din oraș, arhitectul Miciurin compune primul plan geodezic al Moscovei (1739). Arhitecți renumiți, ca Vartolomeu Rastrelli și școala sa, iar mai târziu Dimitrie Uhtomski, Rinaldi, Kvarenghi, au continuat lucrările de reconstrucție a Moscovei.

Pe la 1770 s-a elaborat un nou plan al Moscovei, în care se prevedeau măsuri de îmbunătățire a condițiilor urbane, iar pârâul Neglina a fost transformat în canal subteran. Începe o epocă strălucită de construcții în Moscova, în care lucrează arhitectul Vasile Bajenov, însărcinat cu proiectarea noului palat al Kremlinului, ajutat de elevul și ajutorul său Matvei Kazakov, care i-a continuat opera.

Acum apar o serie de lucrări valoroase și înafara Kremlinului; se pune ordine în Piața Roșie și în Kitai-gorod. Drumul spre Kaluga se transformă în strada Kalujkaia.

În 1820—1830, elevii lui Kazakov ridică lucrări remarcabile, cum e, de exemplu, Teatrul Mare după proiectul arhitecților Bove și Mihailov, care formează un ansamblu armonios cu Teatrul Mic și celelalte clădiri în același stil, actuala piață Sverdlovsk.

Minunatele ansambluri arhitecturale care au împodobit Moscova la sfârșitul sec. XVIII și primii 20—30 ani ai sec. XIX au format puternice puncte de sprijin pentru arhitectura și construcția orașului.

Urmează perioada de decădere a dezvoltării orașului, caracterizată printr-o creștere rapidă și haotică, prin extinderea suburanelor și cartierelor insalubre, cu cocioabele sărace ale muncitorilor, în jurul industriilor. În același timp, în cartierele centrale se ridică clădirile izolate ale negustoriei bogate, a căror arhitectură se caracterizează prin tendințe spre formele naționaliste ale stilului pseudo-rus, supradecorate, de un gust artistic dubios, preluând fără discernământ și nici o prelucrare detaliile arhitecturii vechi ruse din sec. XVII (de exemplu, clădirea Muzeului Istorie). Aceste tendințe, continuate cu adoptarea arhitecturii așa-zise «moderne» din Occident, caracterizează și sfârșitul sec. XIX. Abia în prima decadă a secolului nostru apar printre aceste construcții și o serie de lucrări valoroase, opere ale unor maeștri ai arhitecturii care se

Cheiul Dorogomilovsk

Teatrul Mare — 1824—1824
Arhitecți: O. I. Bove și A. A. Mihailov

Vechea Universitate — 1786—1793
Arhitect: M. F. Kazakov (refăcută în 1817—1819 de arh. D. I. Jiliardi)

inspiră din tradițiile arhitecturii clasice ruse și universale, cum sînt Joltovski, Tamanian, Sciusev, Fomin.

Cele arătate înfățișează sumar moștenirea primită de arhitecții sovietici atunci cînd au pornit, pentru prima oară în istorie, la elaborarea unui plan grandios de reconstrucție a întregului oraș, în condițiile unui regim social și politic care oferea și posibilitățile practice de realizare a lui.

Planul general de reconstrucție a Moscovei a păstrat la bază sistemul radial-inelar format în decursul istoriei, a îndreptat și lărgit arterele de comunicație, folosind vechile străzi și creînd altele noi acolo unde era nevoie, iar în soluționarea ansamblurilor arhitectonice a utilizat cu succes marile posibilități ale reliefului pitoresc al Moscovei.

După cum se știe, la baza planului de reconstrucție socialistă a orașului București stă același principiu de bază — enunțat în Hotărîrea partidului și guvernului din noiembrie 1952 — adică compunerea orașului pe baza sistemului radial-inelar dezvoltat în decursul veacurilor. Este adevărat că în orașul nostru această schemă apare mai puțin clară decît la Moscova. Lipsa fortificațiilor inelare nu a dus la noi la crearea, în mod natural, a arterelor inelare. Este însă clar că orașul București, pornit de la un sîmbure de tîrg crescut pe malurile Dîmboviței, s-a dezvoltat de-a lungul căilor principale de legătură ale orașului cu restul țării. Dezvoltarea rapidă și anarhică a orașului în sec. XIX și începutul sec. XX ne pune astăzi în fața unei probleme grele, care descurajează pe mulți dintre arhitecții chemați să elaboreze, pentru prima oară, un plan real de reconstrucție a orașului în vederea transformării lui într-o capitală demnă de un stat socialist. Este însă bine să se repete faptul că sarcina arhitecților sovietici nu era cu nimic mai ușoară decît a noastră, mai ales dacă avem în vedere că noi avem în față uriașa experiență a arhitecților sovietici pe care o putem folosi cu succes.

Avem de luptat serios cu propriile noastre concepții greșite, cosmopolite, în privința proiectării planului orașului București. Aceste greșeli cred că au la bază, în primul rînd, ideea complet nefondată după care București este un oraș dinainte condamnat să nu poată deveni un oraș frumos, cu o personalitate proprie. Nu arareori se mai pot auzi păreri ca aceea

Piața Roșie

că orașul nostru nu poate fi transformat și reconstruit, că mai bine ar fi să se abandoneze și să se mute capitala — să spunem — la Orașul Stalin, sau cel puțin să « fie mutată mai spre nord », de-a lungul lacurilor Colentinei. Asemenea propuneri desconsideră dezvoltarea istorică a orașului, ce nu trebuie să fie ignorată, și exprimă totodată o lipsă de curaj în atacarea problemelor, desigur grele și complexe, dar frumoase și pline de interes, ale reconstrucției orașului.

O altă greșală pe care o facem pornește de la concepția formală, unilaterală pe care o avem noi despre planificarea orașelor. De foarte multe ori, noi reducem problema sistematizării orașului la cele două dimensiuni ale planului, la schema generală de circulații a orașului, probleme de sigur de o importanță deosebită, dar care nu sînt determinante pentru caracterul și înfățișarea pe care o are orașul. Caracterul și specificul orașului, ceea ce îi dă personalitate și rămîne în amintirea vizitatorilor, sînt elementele arhitecturale și ansamblurile urbanistice, domeniu în care avem totul de făcut abia de acum înainte și unde posibilitățile noastre de creație sînt deschise în toate direcțiile.

A găsi trăsăturile caracteristice ale acestui oraș, a le dezvolta și pune în valoare, a crea ansambluri noi și valoroase, a găsi scara justă, potrivită pentru orașul nostru, iată probleme mari și importante de care trebuie să fim mereu preocupați în activitatea noastră de creație.

O importanță deosebită prezintă într-un oraș socialist centrul orașului. Într-un oraș capitalist, centrul se manifestă mai mult ca centru comercial și de afaceri. În orașele socialiste și în primul rînd la Moscova, centrul capătă o semnificație politică de prim ordin. Aci se desfășoară în zilele de sărbătoare demonstrațiile și serbările populare. Din el pornește, ca dintr-o inimă uriașă, tot sistemul de legături principale ale orașului și legăturile cu restul țării.

Aceasta nu trebuie înțeles într-un sens îngust. Centrul Moscovei nu se mărginește la Piața Roșie, care nici nu cunoaște de fapt o circulație prea intensă, ci la ansamblul de piețe centrale legate între ele și care îmbogățesc arhitectural și plastic noțiunea de centru.

Ansamblul de cîteva piețe mari — piața Manejului, piața Revoluției, piața Sverdlovsk, piața Dzerjinski, subordonate Pieței Roșii din punct de vedere al compoziției, dar avînd fiecare personalitatea sa proprie — va căpăta o forță nouă după construirea Palatului Sovietelor care va încorona și va cristaliza întreaga compoziție a orașului.

La studierea planului de sistematizare a orașului București, crearea unui centru arhitectural nu poate fi desprinsă de rolul ideologie și politic pe care va trebui să-l capete. Ansamblul de piețe centrale reconstruite (Bălcescu, piața Universității, Sf. Gheorghe, 28 Martie) și poate și altele va trebui să aibă la bază un conținut bogat de idei, pe care îl poate da stabilirea justă a temei și dotarea cu mo-

numentele corespunzătoare. Fără a pleca de la conținutul de idei pe care va trebui să-l capete centrul orașului, fără determinarea justă și clară a semnificației pe care trebuie s-o capete centrul orașului socialist București, nu vom putea crea ansambluri valoroase, oricât de reușite ar putea să fie elementele arhitecturale cu care le vom compune. Din acest punct de vedere, deplasarea centrului politic al orașului în piața Victoriei și crearea, astfel, a două centre de semnificații diferite, care a stat pînă acum la baza studiilor, cred că ar trebui din nou serios analizată.

★

O problemă deosebit de importantă, care trebuie să preocupe pe cei ce studiază reconstrucția socialistă a orașelor, este valorificarea caracteristicilor naturale ale terenului.

Aspectul destul de accidentat al reliefului așezării Moscovei este accentuat de faptul că riul Moscova, care străbate orașul, face o serie de meandre adînci. Aceasta duce la dese traversări ale rîului de către străzile și inelele orașului și implicit ale cornișei malurilor rîului.

Se poate spune că riul Moscova constituie elementul natural cel mai important din oraș, care contribuie mult la înfrumusețarea și pitorescul lui.

Riul Moscova nu pare lat, deși el depășește în medie 80 și chiar 100 metri. Datorită, însă, traseului său, el prezintă numeroase posibilități de punere în valoare a perspectivelor pe care le oferă. Arhitecții sovietici au folosit

aceste posibilități, amplasînd cîteva din construcțiile înalte pe cheiurile sale: Kotelniceskaia (la vărsarea Iauzei), Dorogomilovsk, Zariadie și Palatul Sovietelor. Dinspre Moscova se va deschide perspectiva și către construcția înaltă din piața Smolensk. Cheiurile de granit, podurile maiestuoase și arhitectura construcțiilor care mărginesc dubla arteră de-a lungul rîului îmbogățesc și pun în valoare acest element natural foarte iubit de cetățenii Moscovei.

La noi se discută mult, în ultimul timp, despre rolul pe care Dîmbovița, lărgită și canalizată, va trebui să-l capete prin noul plan de sistematizare a orașului București. Hotărîrea partidului și guvernului cu privire la planul general de reconstrucție socialistă a orașului București arată, în expunerea principiilor care trebuie să stea la baza acestei reconstrucții, că riul Dîmbovița, transformat într-un canal navigabil de 50—60 m lățime, va deveni o axă principală de compoziție a orașului. Pe baza acestor indicații s-a încercat în cîteva ateliere ale institutului Proiect-București transformarea Dîmboviței într-o veritabilă axă a orașului, largă și dreaptă, față de care este orientat tot sistemul de străzi principale ale orașului. Această interpretare, atrăgătoare la prima vedere, face însă abstracție de faptul că Dîmbovița, chiar în ipoteza unui canal de 50—60 de metri, rămîne puțin însemnată ca oglindă de apă. Într-adevăr, este cunoscut cît par de reduse distanțele pe apă, mai ales în interiorul orașului. Pentru a putea fi generator al unui sistem de rețea stradală pentru un oraș în-

Clădirea înaltă de pe cheiul Kotelniceski
Arhitecți: A. K. Rostkovski, D. N. Ceciulin

Proiect pentru sistematizarea pieței Smolensk — Vedere de-a lungul râului Moscova
 Autori: arh. V. Ghelfreih, V. Lebedev, P. Steller

treg, cursul de apă trebuie obligatoriu să constituie un element natural important, suficient de larg ca să devină dominantă compoziției, cum e cazul Nevei la Leningrad, al Dunării la Budapesta, al Senei la Paris, etc. Artificialitatea soluției sus-amintite rezultă și din crearea unei rețele stradale geometrice care ignorează complet dezvoltarea istorică a sutelor de străzi ale orașului, pe sistem radial.

Urmărind planul Moscovei, se observă că schema radial-inelară a orașului se dezvoltă aproape independent de traseul Moscovei, inelele și radialele sale întâlnind de fiecare dată firul apei ca pe un accident. Și într-adevăr, râul Moscova apare în sistemul de străzi al orașului ca un accident. Dar un accident care oferă posibilități pentru a da viață, variație și pitorese schemei orașului și pe care arhitecții sovietici au știut să-l pună în valoare.

Această interpretare pare justă și pentru fixarea rolului Dîmboviței în schema orașului București, bineînțeles ținînd seama de numeroasele elemente caracteristice ale orașului nostru.

★

Se poate spune că orînduirea sovietică a creat toate premisele pentru ca astfel de noțiuni ca « ansamblul magistralei », « ansamblul orașului », « compoziția orașului » să capete un conținut cu adevărat real. Desăvîrșirea ansamblurilor create de maeștrii trecutului, includerea lor organică în ansamblurile noi și crearea altora, folosind toate învățămintele exemplelor strălucite ale arhitecturii universale, iată probleme care preocupă în cel mai înalt grad pe arhitecții sovietici. Istoria arhitecturii ruse conține numeroase exemple care dovedesc măiestria arhitecților ruși în a păstra continuitatea ansamblului arhitectonic format în decursul istoriei, îmbogățindu-l cu elemente noi și desăvîrșindu-l. Meritul urbanisticii sovietice stă în dovedirea aceleiași atitudini pline de grijă față de monumentele și ansamblurile valoroase ale trecutului, încadrate organic în ansamblurile contemporane.

Un exemplu strălucit, din care se pot desprinde multe învățăminte, este ansamblul Kremlinului și al Pieței Roșii. Ansamblul Kremlinului din Moscova este recunoscut a fi, pînă în prezent, cea mai frumoasă operă a arhitecturii ruse. Situată deosebită în oraș, pe o colină la confluența Moscovei cu Neglina, deschidea posibilități bogate

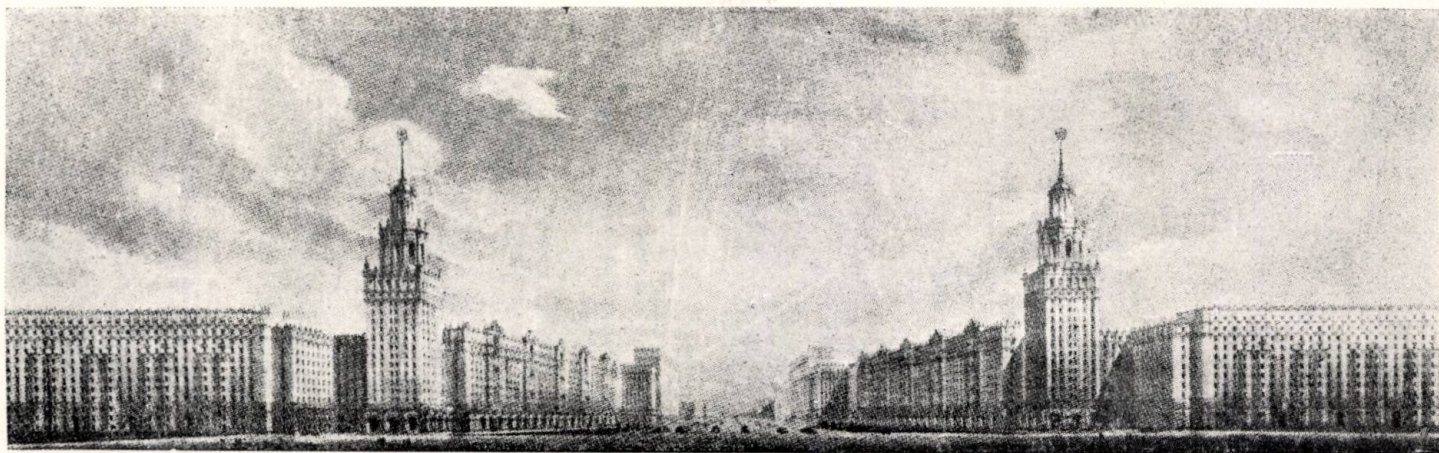
pentru construirea unui ansamblu arhitectonic. Generațiile de arhitecți ruși au știut să dezvolte și să îmbogățească acest ansamblu, amplasînd majoritatea construcțiilor pe malul sudic, oferind o panoramă frumoasă dinspre râu și punînd în valoare, astfel, condițiile naturale de relief. Ansamblul Pieței Roșii, perfecționat în cursul veacurilor, și-a găsit încoronarea prin realizarea mausoleului lui Lenin-Stalin. Meritul lui A.V. Sciusev este de a fi înțeles compoziția arhitecturală a Pieței Roșii și a fi creat o imagine a mausoleului care a ridicat considerabil valoarea acestei piețe. Este uimitor modul în care reușește o construcție atît de nouă prin conținut și prin formă cum este mausoleul lui Lenin-Stalin să se integreze organic în ansamblul istoric al Pieței Roșii, dîndu-i un conținut ideologic nou. Prin includerea mausoleului în compoziție, Piața Roșie, martora atîtor evenimente din istoria Rusiei, a devenit un foarte expresiv centru ideologic-politic al orașului, care exprimă bogatele idei patriotice și internaționaliste ale oamenilor sovietici.

Alt exemplu strălucit îl dau clădirile înalte din Moscova, care reprezintă o inovație în arhitectura și tehnica sovietică și sînt în același timp modele de însușire creatoare a moștenirii trecutului.

În Hotărîrea cu privire la construirea clădirilor înalte se spune că ele trebuie să fie noi prin forma lor și în același timp să se îmbine cu aspectul orașului creat în decursul istoriei. Fără a imita zgîrie-norii din străinătate, ele trebuiau să aibă un caracter arhitectural propriu, un bogat conținut de idei. Se poate spune că arhitecții sovietici au trecut cu succes acest examen greu.

Datorită clădirilor înalte, Moscova se transformă într-un ansamblu arhitectonic grandios. Caracterul unitar al orașului devine evident. Aceste clădiri înalte restabilesc într-o formă nouă și pe o scară mai măreață silueta arhitecturală a Moscovei formată în decursul istoriei și care se caracteriza, în trecut, prin numărul mare de turnuri și clopotnițe.

Ideea de continuitate nu este realizată numai de concepția generală justă care a stat la baza construcțiilor înalte, dar și în tratarea concretă a fiecăreia dintre ele. Să luăm doar exemplul construcției hotelului din piața Komsomolului sau piața celor trei gări. Aci se află con-

Studiu de proiect pentru construirea pieței de la intrarea Șoselei Mojaisk
 Autori: arh. V. Ghelfreih, M. Adrianov, N. Baratov, A. Guleaev

strucția eunoscută a gării Kazan, creația lui Sciusev, operă remarcabilă, care își înalță silueta sa pitorească în piață dându-i o mare originalitate.

În arhitectura clădirii înalte a hotelului (autori: Poliakov și Borețki) sînt dezvoltate într-un chip nou aceleași tradiții ale arhitecturii ruse care au fost prelucrate în mod creator în complexul gării.

Exprimînd clar felul în care arhitecții sovietici înțeleg unitatea dintre tradiție și inovație, maestrul I. A. Joltovski spune:

« Arhitectura rusă ne oferă exemple strălucite de pitorești și mărețe ansambluri — Kremlinul din Moscova, din marele Rostov, din Novgorod, Leningrad. Aceste complexe s-au format în decurs de secole. Aici, clădiri diferite ca formă și caracteristică stilistică sînt executate din materiale diferite, dar sînt unitar îmbinate, formînd un minunat ansamblu arhitectural. Unitatea și varietatea constituie principiul artistic conducător al acestor ansambluri și acest principiu trebuie să fie dezvoltat și în condițiile construcțiilor din panouri mari. »

Tradiția și inovația au incontestabil o importanță uriașă în practica arhitecturală pentru împingerea înainte a arhitecturii, pentru formarea unui stil de arhitectură al epocii, pentru legarea a tot ce a fost creat valabil înainte cu formele noi, în care să se exprime conținutul nou de idei al epocii. În proiectarea ansamblurilor însă — înțelegînd prin ansambluri toată gama, de la compoziția unei piețe la compoziția orașului întreg — problema tradiției și inovației se pune pe o treaptă mai înaltă, mai complexă, mai importantă. Arhitectul trebuie să îmbine curajul în atacarea problemei, viziunea înaintată, înțelegerea tendințelor societății în dezvoltare, cu înțelegerea adîncă, aplicată, sistematică, concretă și nu în general, a ansamblurilor moștenite, existente, valoroase sau cu posibilități de desăvîrșire.

Complexitatea problemei rezolvării ansamblurilor urbanistice pretinde o studiere adîncă a celor mai reușite compoziții create de maeștrii arhitecturii. Spre această concluzie ne duce toată practica urbanismului sovietic.

Această preocupare este încă slab dezvoltată la arhitecții din țara noastră. Problema treptei superioare a arhitecturii, a compoziției de ansamblu, integrarea unei construcții noi într-un ansamblu existent, se rezolvă încă,

în majoritatea cazurilor, într-un mod individualist, proiec-tanții fiind mai preocupați de valoarea intrinsecă a construcției lor, decît de valoarea ansamblurilor care se creează.

Ca urmare este și lipsa noastră de preocupare pentru studierea atentă a ansamblurilor existente la noi în țară, din care să putem desprinde învățăminte teoretice pentru crearea ansamblurilor noi. Nu s-a încercat niciodată în mod serios să se analizeze compoziții frumoase și care ne plac foarte mult, cum ar fi, de pildă, incinta minunată de la Hurez. Analiza proporțiilor acestei curți, a raporturilor dintre dimensiunile ei și înălțimea fronturilor, plasarea și dozarea accentelor ar duce la concluzii foarte interesante și valoroase pentru compunerea cvartalelor noastre de locuințe și chiar a unor piețe orășenești. De asemenea, dacă s-ar face releveul și studiul celor mai interesante și frumoase străzi din orașele noastre, s-ar putea trage bogate învățăminte, atît de necesare pentru stabilirea secțiilor, a plantațiilor, a raporturilor dintre ele, etc.

Analiza Pieței Roșii prilejuiește și alte considerații care preocupă pe arhitecții sovietici. După cum se știe, două din laturile pieței sînt formate de magazinul universal (G.U.M.) (arh. Pomeranțev) și Muzeul Istoric (arh. Șervud), construcții mediocre luate în sine; totuși, compoziția Pieței Roșii rămîne o capodoperă a arhitecturii mondiale. Explicația stă atît în valoarea deosebită a componentilor principali ai ansamblului (mausoleul, zidul Kremlinului cu cele trei turnuri, Vasile Blajennîi), dar și în faptul că celelalte construcții, deși neinteresante în sine, nu strică unitatea ansamblului, sînt corespunzătoare atît ca scară, cît și ca amplasare.

S-a dat de mai multe ori exemplul a două piețe din Moscova din care se pot desprinde învățăminte prețioase. Astfel, piața Manejului, deși limitată de construcții în parte foarte valoroase (Kremlinul, hotelul Moscova, construcția cu coloane corintice angajate a arhitectului Joltovski, vechea universitate Lomonosov de Kazakov, Manejul), ca ansamblu este mai puțin reușită. Dimpotrivă, ansamblul pieței Sverdlovsk din fața Teatrului Mare, deși înconjurat de construcții fără mare expresivitate, totuși, datorită elementului central bine reliefat și monumental al teatrului, are o mare forță și unitate.

Din aceste cîteva exemple, arhitecții sovietici au des-prins o serie întreagă de învățăminte.

Frumusețea elementului principal dintr-o compoziție nu trebuie să apară ca fiind datorită mediocrității elementelor secundare. Nu începe îndoială că Piața Roșie ar fi câștigat și mai mult dacă în locul clădirii magazinului universal (G.U.M.) și a Muzeului Istoric ar fi fost alte construcții cu același rol compozițional, dar mai valoroase din punct de vedere artistic; același lucru se poate spune și despre piața Sverdlovsk. Toate elementele ansamblului arhitectonic luate aparte trebuie să aibă valoare artistică. Pe de altă parte, pentru ca un ansamblu să fie armonios, nu este suficient ca elementele componente să fie valoroase în sine, luate aparte. Problema raportului dintre parte și întreg, principiul subordonării elementelor secundare celor principale, constituie cheia oricărei compoziții de ansamblu.

A. Vlasov, arhitectul șef al Moscovei, a exprimat just această teză de bază, afirmând că *«fiecare element al ansamblului arhitectonic trebuie să se prezinte ca o operă artistică desăvârșită, îndeplinind totodată sarcina de sistematizare riguroasă stabilită pentru el»*. Aceasta înseamnă că fiecare operă de arhitectură trebuie să îndeplinească un rol determinat pe care arhitectul i-l acordă în compoziția generală. Dar ea trebuie soluționată în așa fel, încât, luată aparte, separată de întreg, să fie la rîndul ei o operă artistică finită.

Privind de pe colinele Lenin, de pe belvedera creată în fața universității Lomonosov, se poate vedea cu claritate aplicarea acestui principiu de compoziție pe un plan uriaș. Fiecare din aceste clădiri înalte îndeplinește un rol urbanistic, bine determinat în compoziția orașului, scoate la iveală structura radial-inelară a planului Moscovei, fiind în același timp subordonate viitoarei clădiri principale centrale, Palatul Sovietelor. În același timp, fiecare din aceste clădiri este o operă arhitectonică finită, chemată să devină elementul principal de compoziție a unor raioane întregi.

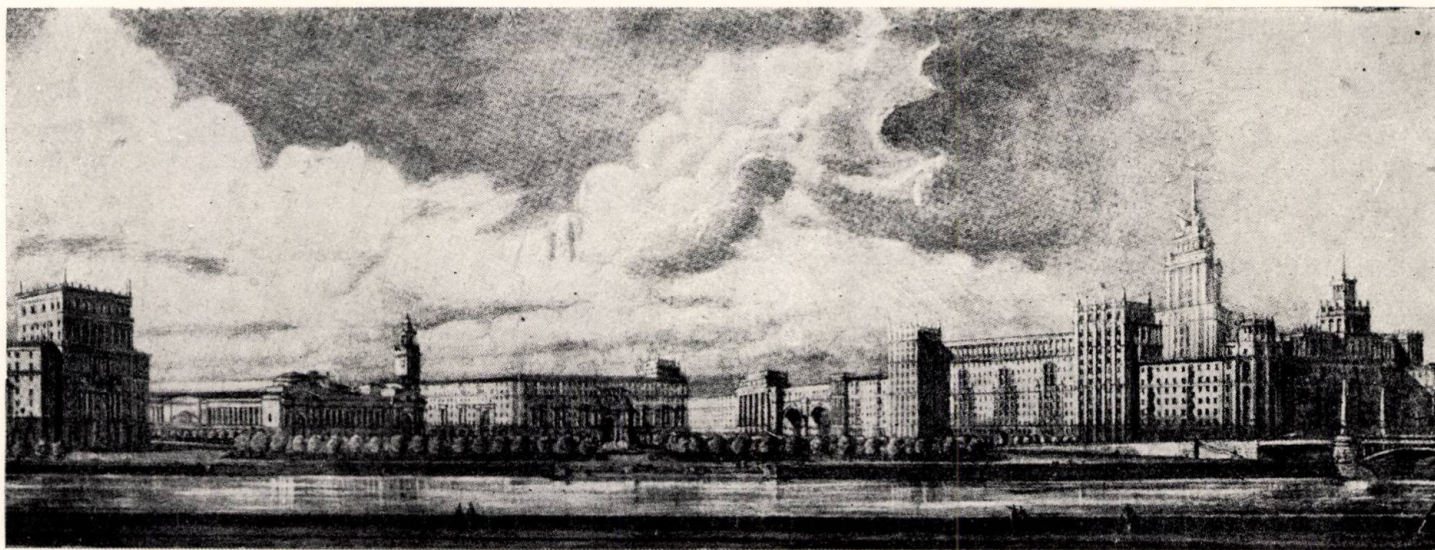
Adîncirea acestor cîtorva probleme ridicate de ansamblurile Moscovei, analiza pe baza lor a ansamblurilor din țara noastră și în special a celor mai mari pe care le vom crea în cadrul reconstrucției socialiste a orașului București, ne va ajuta, fără îndoială, în creațiile viitoare.

Pentru întocmirea unui plan de transformare socialistă a unui oraș oarecare și cu atît mai mult a unui oraș ca București, este indispensabil să avem o idee clară a felului în care se va desfășura traducerea acestui plan în viață, dacă nu vrem să întocmim planuri desprinse de realitate. Nu se poate nega o oarecare dezorientare în această problemă, între arhitecții chemați să contribuie la elaborarea planului de sistematizare. Se oscilează între atitudinea așa-zisă «curajoasă», de desconsiderare a oricărei construcții sub 2—3 etaje, suprapunîndu-se scheme complet noi (așa-zisa «evartalizare») și descurajarea de care sînt cuprinși proiectanții atunci cînd văd dificultățile concrete legate chiar de dărîmarea unor construcții neînsemnate, pe parter, uneori de paiantă, dar locuite de familii numeroase.

În fața planului orașului, cu puzderia sa de străzi întortochiate și dezordonate, cu numărul său nesfîrșit de case mici, pe parter, înghesuite sau risipite, slab dotate cu lucrări edilitare, trebuie să pornești de la cîteva principii clare, dacă nu vrei să cazi într-una din cele două greșeli extreme: fie să te limitezi la a corecta situația existentă și rezultatul va fi necorespunzător, timorat, oprit la jumătatea drumului, fie să suprapui o schemă ideală, care va face abstracție de realitate, devenind astfel irealizabilă.

Experiența aplicării de pînă acum a planului general de reconstrucție a Moscovei lămurește unele probleme actuale pentru noi. Dacă Moscova este de nerecunoscut față de orașul de acum 20 de ani, aceasta se datorește în primul rînd faptului că s-a construit foarte mult în această perioadă. Dar aceasta nu ar fi fost suficient. Moscova și-a schimbat înfățișarea pentru că arhitecții sovietici au știut unde și cum să construiască. S-a mers pe trei căi principale, care se împletesc și se completează între ele. În primul rînd, s-a refăcut centrul orașului: Piața Roșie, piața Manejului, a început să se închege piața Dzerjinski, piața Sovietică din fața Sovietului Moscovei, piața Maiakovski, piața gării Bielorускаia, ș. a. Majoritatea acestor piețe nu sînt încă terminate, dar chiar în această etapă constituie deja puncte de interes și de înfrumusețare curajoasă a orașului. În al doilea rînd, s-a trecut la reconstrucția curajoasă a cîtorva magistrale importante ale orașului. S-au reconstruit strada

Studiu de proiect pentru construirea pieței gării Kiev
Autori: arh. V. Ghelfreih, I. Sciuko, G. Borzunova

Gorki, șos. Iaroslav și Novoslobodskaia, precum și o bună parte din șoselele Mojaisk, Kalujskaia și Leningrad, ele devenind importante căi de comunicație ale noii Moscove. S-au reconstruit, de asemenea, porțiuni din inelul Sadovaia și din inelul verde. Modul în care s-a reconstruit strada Gorki este tipic pentru metoda folosită. Strada Gorki, care pleacă din piața Manejului și se continuă cu șoseaua Leningradului, a fost reconstruită, lățindu-se de la 25—30 m la 70—80 m. Clădirile maiestose de 8—10 etaje s-au construit în spațiile caselor existente, acestea din urmă fiind apoi dărâmate. Unele construcții valoroase au fost păstrate, iar altele au trebuit să fie mutate sau refăcute. (Astfel, Sovietul Moscovei, o construcție veche a arhitectului rus Kazakov, a fost mutată (retrasă) cu 43 metri, fiind reconstruită după proiectul lui Ceciulin, care i-a adăugat două etaje, creînd o operă deosebit de valoroasă.)

Vechea stradă Gorki era traversată de vreo 27 de străduțe, iar între piața Manejului și piața Bieloruskaia mai erau alte trei piețe. Desigur că această fărîmîtare a frontului nu convenea scării cerute de amplasarea acestor magistrale. Majoritatea străzilor secundare au fost închise, iar altele pătrund în strada Gorki prin arcade mari, sub construcții. Restructurarea construcțiilor n-a pătruns astfel în adîncime, dar aspectul orașului s-a schimbat esențial, iar centrul orașului a căpătat scara impresionantă a Moscovei de azi.

În al treilea rînd, s-a trecut la construcția masivă a cvartalelor de locuințe pe terenurile mari libere sau slab construite; s-au creat astfel cartiere cu totul noi, înlocuind vechea periferie mizeră cu cartiere frumoase, confortabile și demne, desființînd contrastul dintre centru și periferie. Exemplul tipic îl constituie complexul Novo-Pescianaia, construit în întregime după război, azi în plină dezvoltare. Numai în 3—4 ani s-au construit aici 75 de blocuri mari, cu 6—7 etaje, cu toate dotările necesare. (De remarcă că primele case din acest ansamblu au fost începute cu 4 niveluri și apoi s-a trecut la înălțimea de 6—7 etaje, mai potrivită cu scara orașului.)

Dacă la toate acestea se mai adaugă construcția în granit a cheiurilor Moscovei, pavarea străzilor, înzestrarea edilitară, metroul și celelalte mijloace de locomotie în comun,

parcurile, ediculele, vom avea o imagine aproape completă a căilor de urmat pentru transformarea unui oraș în răs-timpul unei generații și chiar mai puțin.

Ritmul reconstrucției Moscovei este impresionant. Se poate vorbi în mod serios de faptul că nenumăratele brațe ale macaralelor care se zăresc pretutindeni deasupra caselor intră ca un element caracteristic în silueta orașului.

Dar nu numai volumul neobișnuit al construcțiilor este de subliniat, ci și scara uriașă la care se atacă astăzi problemele ansamblurilor, ale magistralelor, ale cartierelor întregi. Vizita făcută de delegația noastră la Institutul Mosproiekt ne-a deschis o perspectivă vie spre viitorul excepțional al arhitecturii sovietice.

Cele 13 ateliere pentru proiectarea magistralelor din Institutul Mosproiekt au terminat anul trecut proiectele de reconstrucție a principalelor magistrale, inele și piețe ale orașului. Planșele uriașe acuate și machetele minuoase ne-au impresionat prin măiestria autorilor lor și totodată ne-au făcut să simțim adînc, nu numai frumusețea profesiei noastre, ci și întreaga răspundere pe care o avem noi, ca arhitecți.

Am văzut proiectele elaborate în atelierul arhitectului șef al orașului, Vlasov, ale cvartalelor din sud-vestul Moscovei, din jurul universității Lomonosov, cu construcții de 8—10 etaje care vor adăposti cca 2 milioane de locuitori. Și nu e vorba de proiecte utopice; planșele cu dezvoltarea pe etape a acestor cvartale arată dezvoltarea lor, an de an, pînă peste 10 ani de aci înainte. Iar primele construcții le-am și văzut pe șantiere, în faza de finisaj, după proiectele tînărului arhitect Belopolski, laureat al premiului Stalin.

Sarcini mari stau în fața arhitecților sovietici. Noul plan cincinal prevede construirea a 105 milioane m² de case de locuit. Atingerea acestor obiective cere din partea arhitecților și constructorilor sovietici perfecționarea sistemelor constructive, industrializarea lor la un nivel nemaivăzut, dezvoltarea principiului construcțiilor din panouri mari. Toate acestea pun în fața arhitecților probleme noi, teoretice și practice, ridicarea măiestriei lor la un nivel și mai înalt; prin activitatea lor creatoare ei fac să progreseze necontenit minunata arhitectură sovietică, arhitectura cea mai înaintată din lume.

Piața Komsomolsk

[Gara Kazan de arh. A. V. Sciusev (1914), clădirea înaltă de arh. L. M. Poliakov și arh. A. B. Boretki (1949)]

Concurs pentru proiecte tip de clădiri publice și social-culturale

Pentru realizarea unor proiecte tip de calitate superioară, care să asigure satisfacerea cerințelor crescînde din domeniul clădirilor publice și social-culturale, Comitetul de stat pentru arhitectură și construcții a instituit un concurs public pentru proiectarea unei case de nașteri cu 10 paturi, a unui dispensar rural cu 10 paturi și a unui cămin cultural cu sala de spectacole de 200 locuri.

În cadrul «condițiilor generale ale concursului», care însoțesc temele de proiectare, se indică participanților la concurs că proiectele prezentate vor trebui să urmărească următoarele preocupări principale:

— Să satisfacă complet și simplu funcțiunile cerute de tema de proiectare.

— Să alcătuiască un ansamblu armonios, respectînd principiile de bază ale compoziției.

— Să se reliefeze caracterul clădirii prin plastică.

— Să se dea preferință soluțiilor care să conducă la volume simple, ușor de construit, indicate pentru proiectele tip.

— Să se realizeze soluții cît mai economice.

Publicăm mai jos temele de proiectare și proiectele premiate în cadrul concursului.

DISPENSAR DE CIRCUMSCRIPTIE RURALĂ CU 10 PATURI

	Incăperi	Suprafață m ²	Observații
Dispensar	Vestibul	8	
	Sală de așteptare	25	Va avea legătură directă cu cabinetele de consultații
	Cabinet de consultații	15	Va avea legătură directă cu sala de așteptare și tratament
	Cabinet tratamente și pansamente	16	Va avea legătură directă cu sala de așteptare și consultații
	Depozit material sanitar	6	
	WC	—	O cabină cu legătură directă din sala de așteptare
S t a ț i o n a r	Cameră de dezbrăcare și înregistrare		Va avea loc pentru masa de înregistrare și dulap de efecte pentru bolnavi și comunicare directă cu sala de așteptare, prin degajament
	Baie	20	Va avea comunicare directă cu camerele de dezbrăcare și îmbrăcare
	Cameră de îmbrăcare		Va avea legătură directă cu baia și degajamentul general
	WC pentru bolnavi	—	O cabină
	2 camere de bolnavi, cu 4 paturi	2×26	
	1 cameră de bolnavi, cu 2 paturi	13	
	1 cameră de izolare, cu 1 pat, cu toaletă	9	
	Bucătărie	12	Va comunica direct cu oficiul
	Oficiu	4	Va avea legătură cu bucătăria, cu intrarea de serviciu și cu degajamentul general de circulație
	Cămară alimente uscate	4	Va avea legătură directă cu oficiul
	Cameră pentru soră	9	Va avea legătură cu degajamentul
	WC personal	—	O cabină
	Spălătorie	12	
	Uscătorie	—	Se va folosi podul construcției
	Depozit de material gospodăresc	3	

Notă: Saloanele bolnavilor vor trebui să aibă aceeași orientare, pentru ca la aplicarea pe teren să se poată plasa către sud, sud-est.

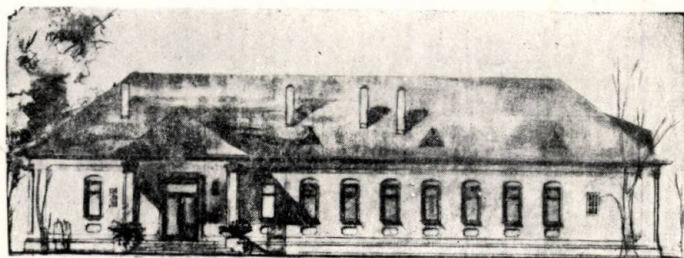
Clădirea va fi prevăzută cu instalații sanitare, alimentate de la o sursă ce se va stabili la adaptarea proiectului, printr-un rezervor plasat în podul clădirii.

Încălzirea se va face cu sobe de teracotă sau zidărie. Spălătoria se va prevedea eventual mansardată în podul construcției. Accesul la pod se va prevedea a se face cu ușurință.

DISPENSAR DE CIRCUMSCRIPTIE RURALĂ CU 10 PATURI

PREMIUL I

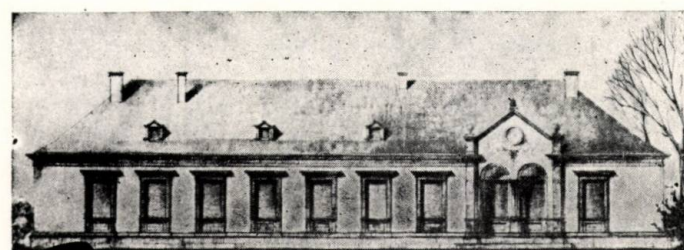
Autori: arh. T. Ionomu, arh. D. Hariton, arh. Beu Octavian

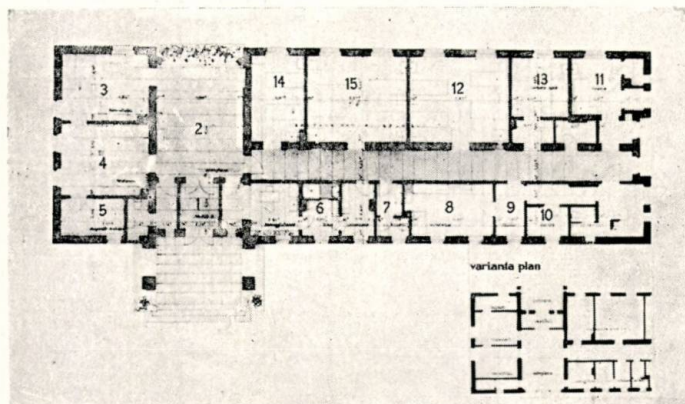
Fațada principală

Fațada posterioară

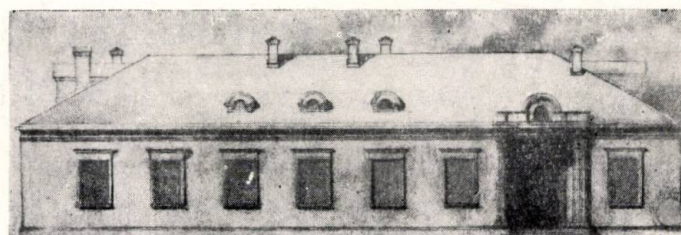
Fațada principală, Variantă

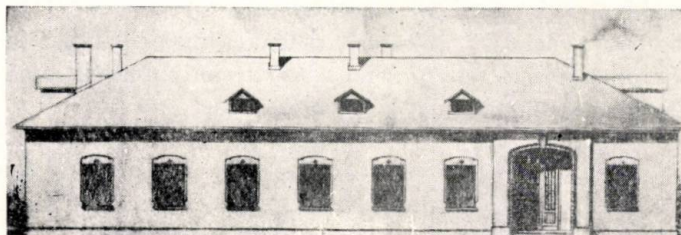
Plan
(Varianta de plan prevede posibilitatea intrării prin fațada posterioară)

PREMIUL II

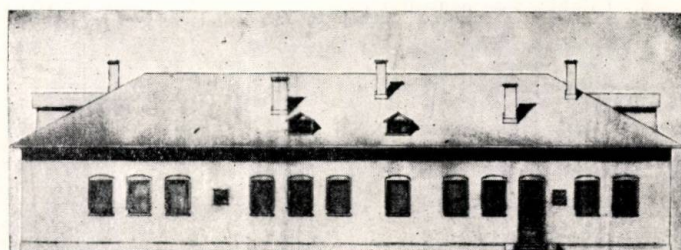
Autori: arh. D. Munteanu, arh. Gh. Cristescu, arh. V. Săndulescu

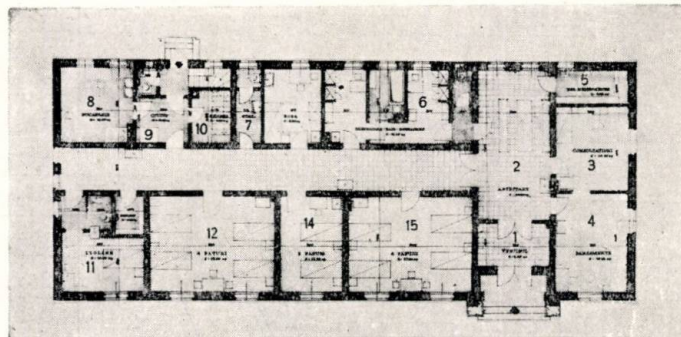
Fațada principală

Fațada principală — Variantă

Fațada posterioară

Plan

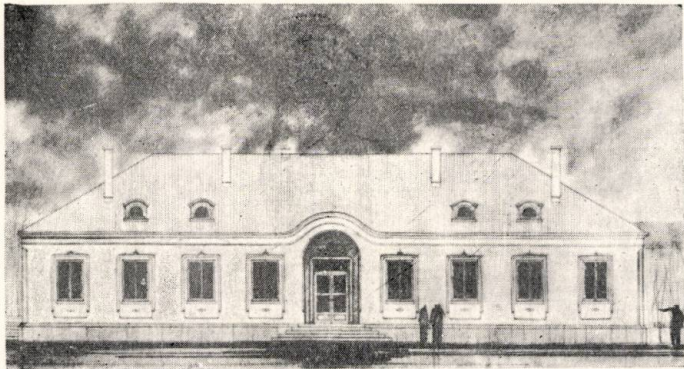
1 — Vestibul. 2 — Așteptare. 3 — Consultații. 4 — Tratament. 5 — Depozit de material sanitar. 6 — Inregistrare — baie — îmbrăcare.
7 — WC bolnavi. 8 — Bucătărie. 9 — Oficiu. 10 — Cămară. 11 — Izolare. 12 — Cameră 4 paturi. 13 — Cameră soră. 14 — Cameră
4 paturi. 15 — Cameră 4 paturi

CASĂ DE NAȘTERI CU 10 PATURI

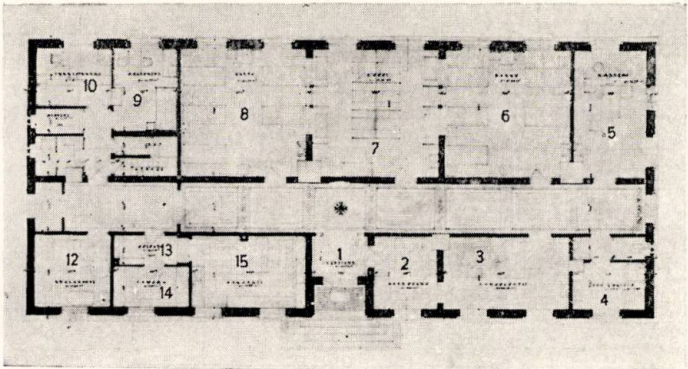
	Incăperi	Suprafața m ²	Observații
	Vestibul	4	
Grupa de primiri	Sală de așteptare	10	In legătură directă cu cabinetele de consultații
	Cabinet de consultații și înregistrare	16	Va avea chiuvetă și legătură directă cu sala de așteptare
	Sală de duș și toaletă a gravidelor	8	Va avea legătură cu celelalte camere prin degajamentul de circulație
	WC pentru bolnave	—	Una cabină
Staționar	Sala de nașteri	16	Va avea chiuvetă și legătură cu celelalte camere prin degajamentul de circulație
	2 saloane cu câte 5 paturi pentru bolnave	2 × 32	Va avea chiuvetă și legătură directă prin ghișeu cu camera copiilor, prin degajament cu celelalte camere
	Un salon cu 10 paturi pentru nou-născuți	32	Va avea chiuvetă și boxe pentru fiecare pat și legătură directă cu salonul mamelor, prin ghișeu. Peretele despărțitor va fi parțial de sticlă pentru ca mamele să poată supraveghia copiii. Va avea legătură directă cu celelalte camere, prin degajament
Incăperi anexe	Bucătărie	15	Va avea chiuvetă și legătură directă cu oficiul
	Oficiu	4	Legătură directă cu ieșirea secundară, cu bucătăria și degajamentul general
	Cămară	8	Va avea legătură directă cu oficiul
	Cameră pentru felceriță sau moașă . .	9	Va avea legătură directă cu ieșirea de serviciu
	Cameră pentru îngrijitoare	9	Va avea legătură directă cu ieșirea de serviciu
	WC pentru personal	—	Una cabină
	Spălătorie	12	Va avea o chiuvetă și albie cu scurgere
	Uscătorie	—	Se va utiliza podul
	Cameră pentru material gospodăresc .	2	

Notă: Saloanele pentru noii născuți, gravide și sala de așteptare trebuie să aibă aceeași orientare, pentru ca în aplicarea pe teren să se poată orienta către sud, sud-est.
Clădirea va fi prevăzută cu instalații sanitare alimentate de la o sursă ce se va stabili la adaptarea proiectului, printr-un rezervor plasat în podul clădirii. Incălzirea se va face cu sobe de teracotă sau zidărie. Spălătoria se va putea prevedea eventual mansardată în podul construcției. Accesul la pod se va prevedea a se face cu ușurință.

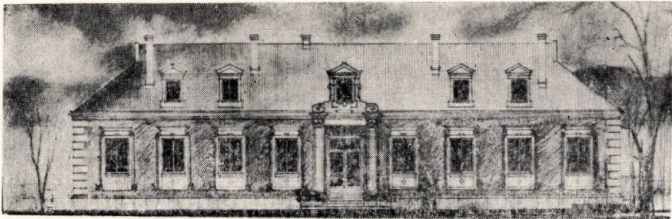
PREMIUL I
Autori: arh. H. Stern, arh. I. Popovici, arh. H. Novac

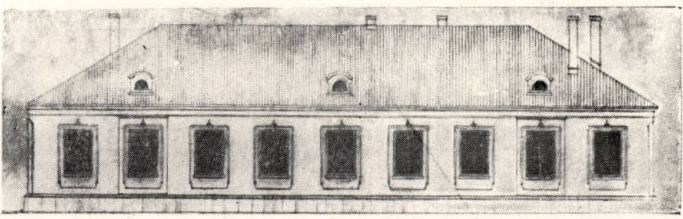
Fațada principală

Plan
1 — Vestibul. 2 — Așteptare. 3 — Consultații. 4 — Duș, toaletă.
5 — Cameră de nașteri. 6 — Cameră 5 paturi. 7 — Cameră pentru copii.
8 — Cameră 5 paturi. 9 — Cameră felceriță. 10 — Cameră îngrijitoare.
11 — WC. 12 — Spălătorie. 13 — Oficiu. 14 — Cămară. 15 — Bucătărie

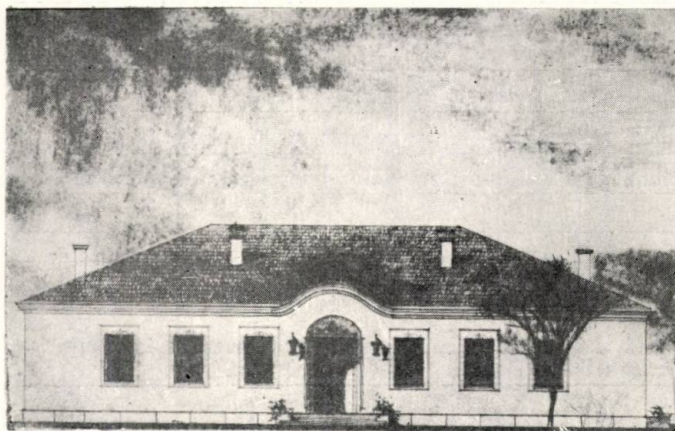

Fațada principală — Variantă

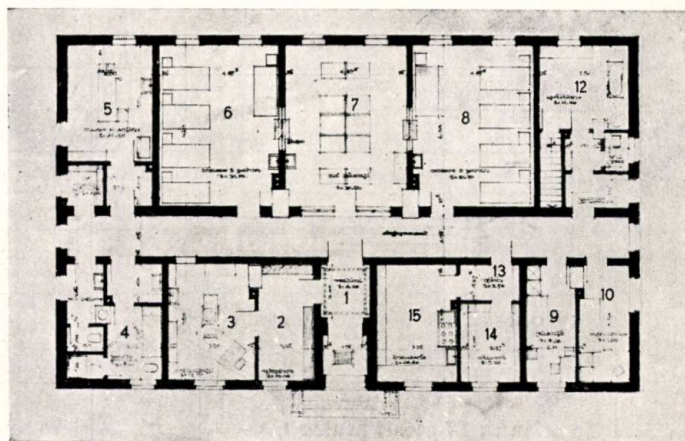

Fațada posterioară

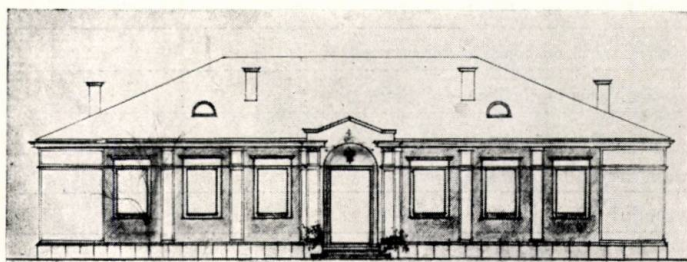
PREMIUL II
 Autori: arh. S. Daniel, arh. B. Stoicescu

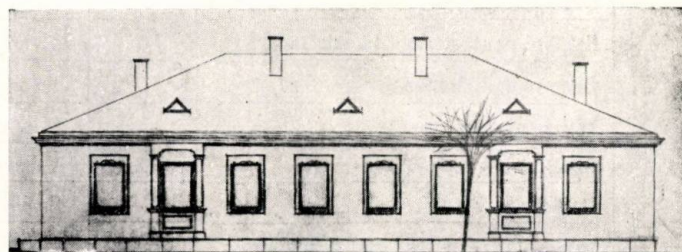
Fațada principală

Plan
 1 — Vestibul. 2 — Așteptare. 3 — Consultații. 4 — Duș, toaletă. 5 —
 Cameră de nașteri. 6 — Cameră 5 paturi. 7 — Cameră pentru copii.
 8 — Cameră 5 paturi. 9 — Cameră feleceriță. 10 — Cameră îngrijitoare.
 11 — WC. 12 — Spălătorie. 13 — Oficiu. 14 — Cămară. 15 — Bucătărie

Fațada principală. — Variantă

Fațada posterioară

CĂMIN CULTURAL CU SALĂ DE SPECTACOLE DE 200 LOCURI

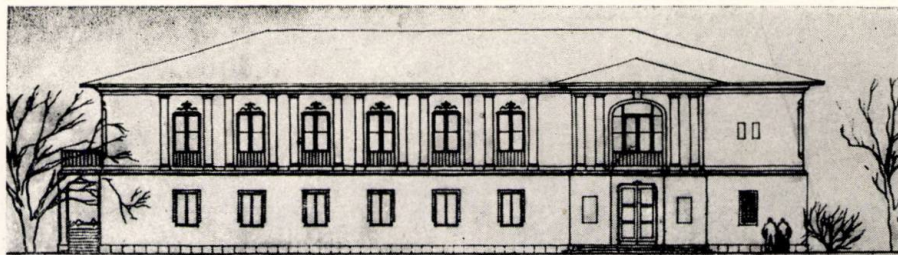
Incăperi	Suprafața m ²	O b s e r v a Ț i i
Vestibul	35	
Vestiare	22	
Sala de spectacole	160	Va avea un cubaj de 4,50 — 6 m ³ pentru un spectator. Va fi direct luminată cel puțin pe o latură
Foaier cu bufet	85	Va avea legătură directă cu sala și vestibulul
Cabina de proiecție	27	Va avea ieșire directă
Scena	60	Va avea asigurată o ieșire directă afară
Cabine pentru artiști	2×10	Se vor plasa în legătură ușoară cu scena
WC și dușuri pentru scenă	6	O cabină pentru femei și una pentru bărbați, pentru WC și duș
Depozit de decoruri și recuzită	10	Va avea legătură directă cu scena și una direct afară
WC pentru spectatori	6	
Sala de lectură	30	
Abonamente	10	
Auditoriu conferințe	35	
Camere pentru cercuri	2×20	
Administrație	10	
Depozit de material gospodăresc	9	
Radioficare	10	
Depozit de lemne pentru o zi	4	

Notă: Construcția va fi prevăzută cu instalații electrice și sanitare simple.
 Încălzirea se va face cu sobe de teracotă sau zid.

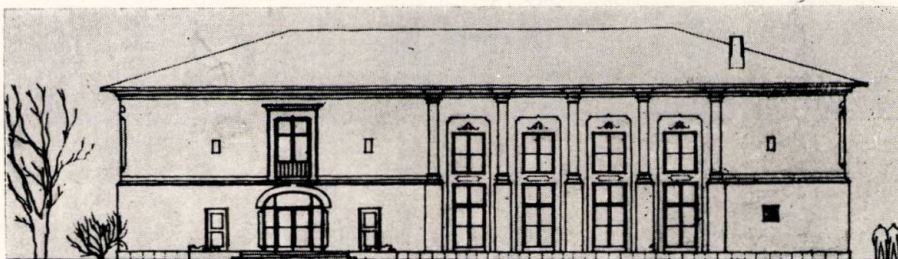
PREMIU

Autor arh. S. Bortnovski

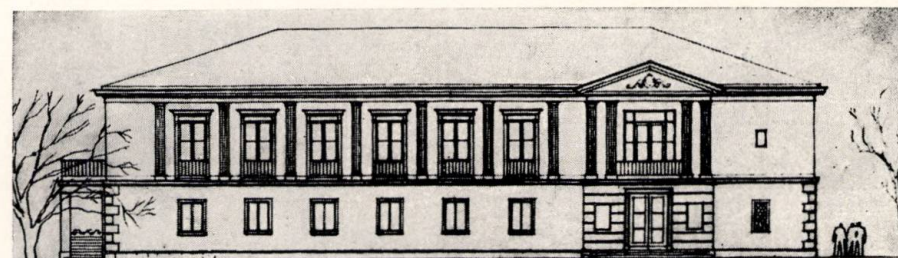
Fațada principală

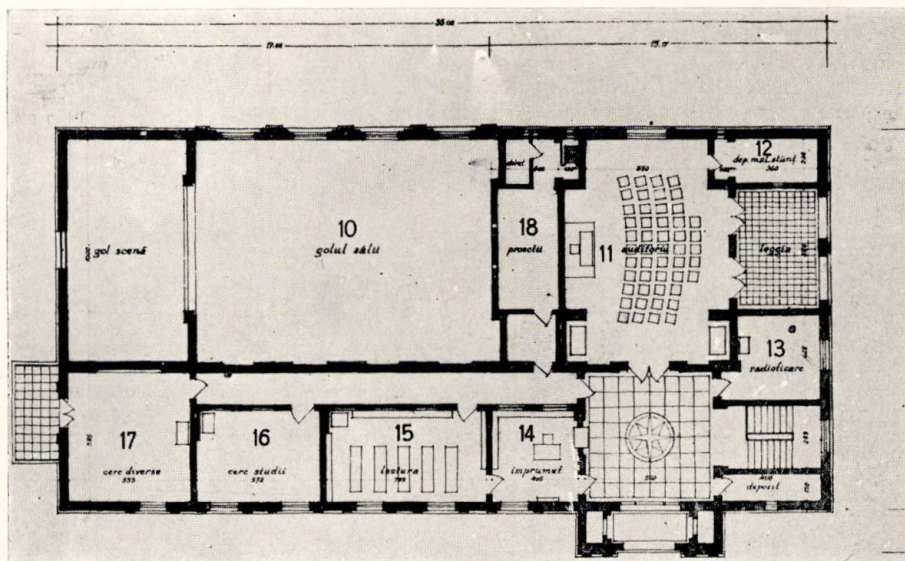
Fațada spre parc

Fațada principală.—Variantă

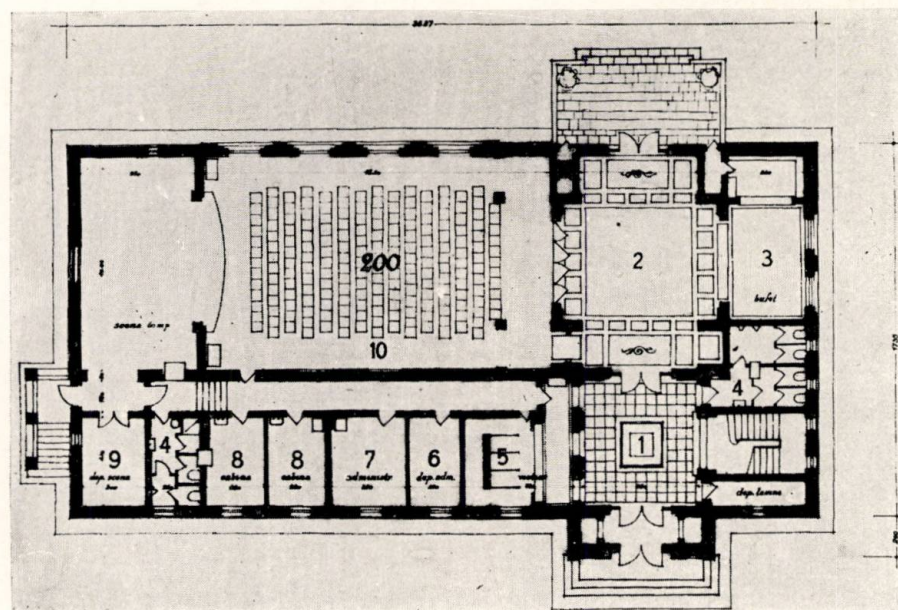

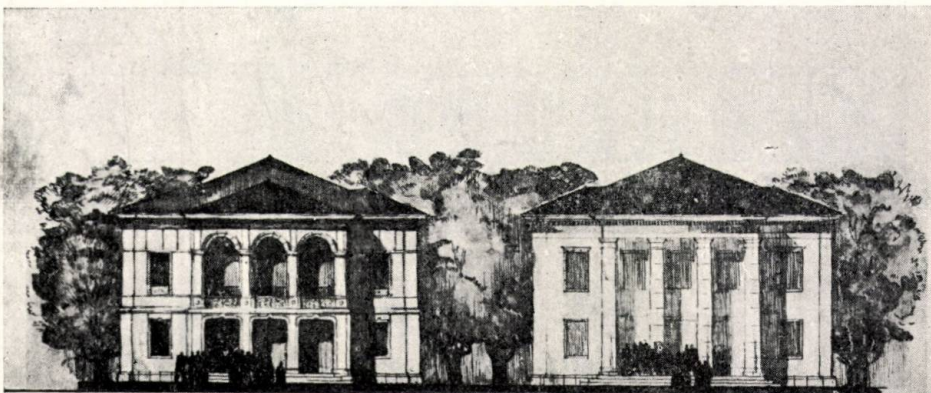
Plan etaj

Plan parter

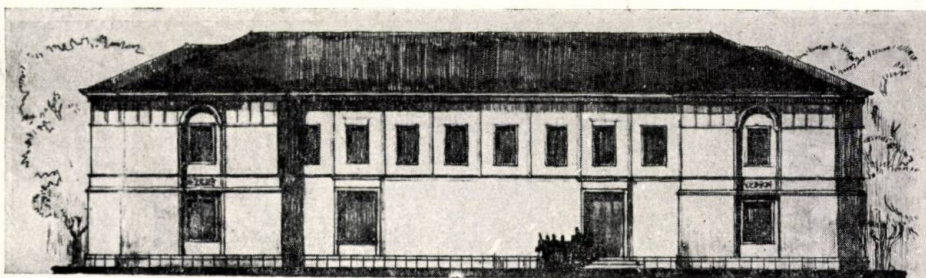
- 1 — Vestibul. 2 — Foaier. 3 — Bufet. 4 — WC.
5 — Vestiar. 6 — Depozit. 7 — Administrație.
8 — Cabine. 9 — Depozit. 10 — Sala de spectacole.
11 — Auditoriu. 12 — Depozite pentru material
științific. 13 — Radioficare. 14 — Sala de împru-
mut. 15 — Sala de lectură. 16 — Cerc de studii.
17 — Cerc. 18 — Proiecții

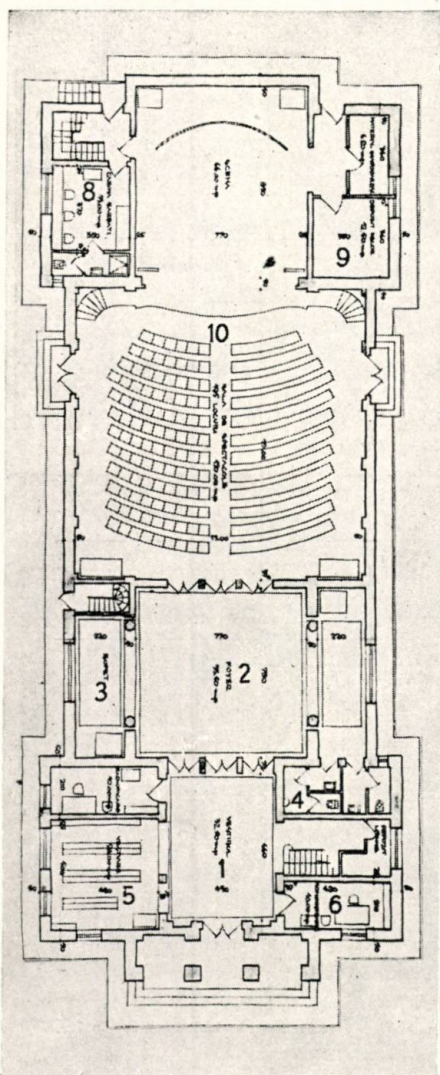
PREMIU
Autor arh. R. Stamatîn-Ivănescu

Fațada principală (variante)

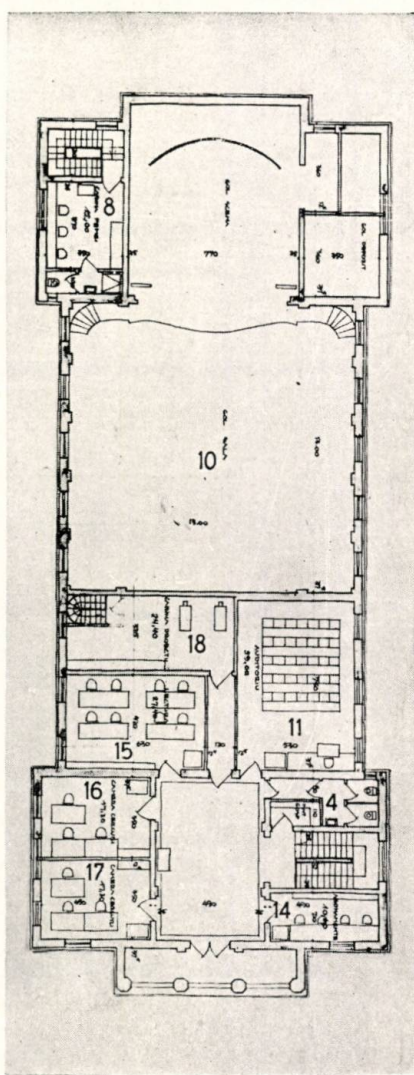

Fațada laterală

Plan parter

Plan etaj

- 1 — Vestibul. 2 — Foaier. 3 — Bufet. 4 — WC.
5 — Vestiar. 6 — Depozit. 7 — Administrație.
8 — Cabine. 9 — Depozit. 10 — Sala de spectacole.
11 — Auditoriu. 12 — Depozite pentru material
științific. 13 — Radioficare. 14 — Sala de împru-
mut. 15 — Sala de lectură. 16 — Cerc de studii.
17 — Cerc. 18 — Proiecții

Arhitectul Herman Stern

La 30 aprilie 1954 a încetat din viață arhitectul Herman Stern, secretar științific al Comitetului de stat pentru arhitectură și construcții și profesor la Institutul de Arhitectură « Ion Mincu ».

Născut la Craiova, la 19 ianuarie 1909, Herman Stern s-a afirmat încă din anii studenției ca arhitect de talent, pasionat de profesia sa.

În bogata sa activitate profesională, el a proiectat și construit numeroase clădiri folosind cu îndrăzneală și pricepere materialele și procedeele noi de construcție.

Impiedicat de a activa pe tărîm profesional în timpul războiului, Herman Stern s-a dedicat cu pasiunea și elanul ce-i erau caracteristice, educației cadrelor de studenți arhitecți excluși de la învățămîntul de stat de regimul de dictatură fascistă.

Dotat cu reale calități pedagogice, antrenînd prin elanul și optimismul său pe cei din jurul lui, el a reușit să închege un puternic colectiv de muncă, colectiv în care și-au făcut primii pași pe tărîmul arhitecturii

mulți dintre tinerii arhitecți de astăzi.

După eliberare, Herman Stern s-a integrat cu avînt și fără rezerve, efortului general de reconstrucție a țării.

Activînd pe tărîm obștească în munci de răspundere în Societatea Arhitecților, ASIT, profesor la Institutul de Construcții și apoi profesor șef de atelier și prodecan la Institutul de Arhitectură, el a participat în același timp la proiectarea și realizarea a numeroase lucrări importante în cadrul a diferite instituții și organizații de stat și obștești. Astfel, el a proiectat sau a condus proiectarea a numeroase clădiri administrative, case de odihnă și sanatorii, clădiri de recreație și cultură, lucrări ce aduc o însemnată contribuție în definirea căilor noi noastre arhitecturi.

În activitatea sa pedagogică desfășurată la Institutul de Construcții și apoi în atelierul pe care l-a condus la Institutul de Arhitectură « Ion Mincu », ca și în pregătirea lucrărilor științifice la care, cu toată boala de care suferea, a lucrat pînă în ultimele clipe ale vieții sale, Herman Stern a

făcut dovada unei activități plină de abnegație și de elan creator, dovada unei înalte conștiințe profesionale.

Cercetător atent al valorilor arhitecturii clasice, ducînd o luptă neobosită pentru însușirea și popularizarea experienței sovietice și pentru combaterea devierilor formaliste și cosmopolite, pasionat cunoscător și inovator al tehnicii constructive și al materialelor de construcție, de-a lungul întregii sale activități, Herman Stern a știut să însuflece colaboratorilor și elevilor săi dragostea de meserie și conștiința profesională ce-l caracterizau, dragostea pentru arhitectura clasică, admirația pentru mărețele realizări ale arhitecturii sovietice, pasiunea pentru valorile neprețuite ale moștenirii artistice a poporului nostru.

Activ pînă în ultimele sale clipe, prezent în activitatea sa în aparatul de stat ca și în mijlocul studenților lui, Herman Stern moare în plină activitate creatoare lăsînd tuturor celor care l-au cunoscut amintirea unui arhitect plin de talent, a unui profesor valoros.

CRONICA

ACTIVITATEA UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R. P. R.

În cadrul pregătirii plenarei a II-a a Uniunii Arhitecților din R.P.R. în legătură cu locuințele în clădiri cu puține etaje, au avut loc discuții de creație în diferitele cercuri ale Uniunii Arhitecților asupra locuințelor proiectate în institutele respective.

CERCUL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN ISPROR

În cadrul ședinței ținute la 28 aprilie 1954, tov. arh. Gh. Popescu-Negreanu a prezentat un referat avînd ca temă « Secțiunile tip de locuințe pentru anul 1954 întocmite de ISPROR ». Pentru ilustrarea referatului și înlesnirea discuțiilor au fost prezentate planșe cu serii de secțiuni tip, precum și diferite detalii.

Discuțiile ce au avut loc pe baza referatului au atins probleme actuale, insistîndu-se asupra normelor de suprafețe, ventilația și luminarea directă sau indirectă a băilor, necesitatea realizării unor proiecte tip pentru întreprinderi de execuție cu mijloace modeste, problema tuburilor

de gunoi și a ascensoarelor de greutate, etc.

S-a relevat importanța problemei economice, nu numai în privința prețului de cost inițial al apartamentului, ci și din punct de vedere al economiei în timp, adică în costul întreținerii apartamentului respectiv.

Problemele ridicate în cadrul discuțiilor pe marginea referatului prezentat au scos în evidență puncte de vedere care, discutate și în cadrul plenarei Uniunii Arhitecților, vor putea duce la îmbunătățirea calitativă a proiectelor de secțiuni tip de locuințe pentru 1955.

L. G.

CERCUL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN INSTITUTUL DE PROIECTARE AL MINISTERULUI CĂILOR FERATE

La ședința ținută miercuri 12 mai, ora 19, la sediul institutului, avînd ca temă prezentarea și discutarea proiectelor de locuințe întocmite în acest institut, au participat un număr de cca 40 de arhitecți.

Referatul prezentat de tov. arh. T. Săvulescu a pus în discuție problemele ridicate de proiectele de clădiri de locuințe cu număr mic de etaje, întocmite de IPCF.

În referat și în discuții au fost atinse probleme în legătură cu sistematizarea cartierelor de locuințe, indicii tehnico-economici, dimensiunea încăperilor în cadrul apartamentului, materiale și procedee de construcție, precum și chestiuni referitoare la plastica arhitecturală a clădirilor de locuit.

TR. V.

CERCUL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN IPROCIN

În ziua de 14 mai 1954 a avut loc la Casa Arhitectului din București discuția de creație în jurul proiectelor de locuințe realizate de arhitecții de la IPROCIN. Tov. arh. R. Patrulius a susținut referatul în legătură cu locuințele individuale și locuințele în clădiri cu puține etaje, studiate în cadrul institutului. Referatul a arătat

că în cadrul institutului a fost instituit un concurs pentru locuințe, dindu-se următoarele teme:

— locuințe individuale pe parter, grupate câte două;

— locuințe de 4 apartamente, pe parter și etaj;

— locuințe de 6 apartamente, pe parter și etaj.

În baza indicațiilor date de C.S.A.C., s-a trecut apoi la o a doua etapă a concursului, pentru unele tipuri de locuințe individuale. În urma acestei faze a concursului, C.S.A.C. a comandat institutului proiecte de execuție pentru tipurile prezentate.

Referatul a prezentat în spirit critic soluțiile studiate pentru concurs scoțind în evidență proiectele ajunse în faza de proiect de execuție.

În ceea ce privește locuințele în blocuri cu puține etaje, ele — așa cum a reieșit din referat — nu au constituit o preocupare centrală a institutului, făcându-se doar unele studii izolate.

Printre alte probleme importante, în discuții au fost atinse probleme de plastică criticându-se poziția de a prezenta fațade nude, lipsite de arhitectură, sub falsul pretext al economiei.

H. N.

CERCUL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN INSTITUTUL DE PROIECTARE AL MINISTERULUI AGRICULTURII ȘI SILVICULTURII

La 17 mai a avut loc o discuție de creație purtată pe baza studiilor elaborate în cadrul unui concurs ce a avut loc la Institutul

de proiectări al Ministerului Agriculturii și Silviculturii, cu tema: « Locuințe parter-etaj în unitățile agricole socialiste » (pentru o anumită categorie de salariați: ingineri agronomi, medici veterinari, tehnicieni, cercetători specialiști), temă ce avea în vedere creșterea densității cartierelor de locuințe din complexele agrozootehnice, asigurarea unei juste folosiri a lucrărilor edilitare și totodată o rațională dimensionare a loturilor individuale.

Pe marginea referatului prezentat de arh. I. Vogel au avut loc discuții din care s-a desprins ca sarcină importantă a proiectanților institutului, necesitatea reducerii, printr-o justă proiectare, a rețelei de drumuri și lucrări edilitare. S-a relevat, de asemenea, ca fiind necesară studierea unui mai mare număr de tipuri cu 2—3 apartamente (cu 2 și 3 camere) la o scară. S-a insistat asupra necesității realizării, ca element specific rural, a prispei sau terasei.

Discuțiile s-au purtat și asupra dependențelor apartamentului (cămara, baia) dimensionarea, luminarea și ventilarea acestora, etc.

Considerind problema locuințelor în mediul rural ca o problemă importantă, cercul Uniunii Arhitecților din institut a hotărât revederea acestei probleme și prezentarea ei în cadrul plenarei a II-a a Uniunii Arhitecților.

I. T.

CERCUL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN INSTITUTUL PROIECT-BUCUREȘTI

În ședința ținută joi 20 mai la Casa Arhitectului, discuțiile asupra problemei locuințelor au fost duse pe baza referatelor

prezentate de proiectanți. Tov. arh. M. Dima a expus referatul în legătură cu secțiunile tip proiectate pentru 1954; tov. arh. N. Sbureu a prezentat proiectul de cvartal și blocurile ce se vor executa în acest an în raionul 23 August, iar tov. arh. Al. Iotzu a făcut prezentarea blocurilor de locuit ce se vor realiza în raionul Grivița Roșie.

Discuțiile au subliniat necesitatea de a se crea o serie mai variată de secțiuni. În ședință au fost ridicate de participanți — arhitecți și ingineri — probleme legate de plastica blocurilor prezentate, iluminarea, ventilarea, izolarea fonică și sistemul constructiv adoptat.

EXCURSII DE STUDII PE VALEA JIULUI

În zilele de 14—17 și 29—30 mai, Uniunea Arhitecților a organizat două excursii de documentare pe Valea Jiului, la care au luat parte 48 arhitecți.

Vizitând ansamblurile și clădirile de locuit realizate în ultimii ani în diferite orașe din regiune, stînd de vorbă și cu locatarii, participanții la excursie au avut prilejul să constate, atît aspectele pozitive, cît și deficiențele proiectării în ceea ce privește compoziția cvartalelor, a blocurilor și a secțiunilor tip. Au fost semnalate, de asemenea, o serie de probleme ridicate de execuția clădirilor de locuit

Învățămintele trase din aceste excursii vor fi puse și în discuția plenarei Uniunii Arhitecților; ele vor contribui la îmbunătățirea muncii arhitecților care lucrează la proiectarea locuințelor.

DE PESTE HOTARE

DIN U.R.S.S.

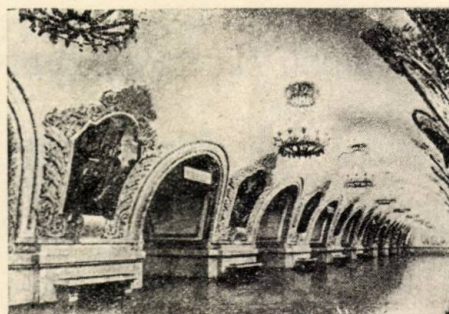
Noile stații ale metroului din Moscova

S-au pus în funcțiune stațiile « Krasnopresenskaia » și « Kievskaia-Kolțevaia » cu care se încheie lucrările pentru construirea marelui inel al metroului din Moscova. Acest traseu de aproape 90 de km unește aproape toate gările Moscovei și instituții importante, intersectînd în șase locuri actualele linii radiale. El face legătura între diferitele raioane ale orașului, fără a mai fi necesară trecerea prin centru. Marele inel trece de patru ori pe sub riul Moscova.

Vestibulul exterior al stației « Krasnopresenskaia » (autori — acad. arh. K. Alabian, arh. T. Ilina, coautor arh. V. Aleșina, colaborator arh. T. Zebrikova) este o construcție circulară, boltită cu o cupolă sferică, îmbrăcată cu marmură albă, cu brîie decorative de bronz.

Stația propriu-zisă (arh. V. Egherev, P. Konstantinov, F. Novikov și I. Pokrovski) are o arhitectură simplă și festivă; situată într-un cartier cu tradiții revoluționare, « Krasnaia Presnea », ea are ca temă evenimentele revoluționare dintre 1905 și 1917.

Pilonii care despart sala centrală de cele laterale primesc descărcarea unor arce

Stația Kievskaia-Kolțevaia

Stația Krasnopresenskaia

dublouri decorate cu panouri înfățișînd momente din mișcarea revoluționară dintre 1905 și 1917. Compoziția este încheiată de statuia lui Lenin și Stalin așezată pe fondul unei nișe, la unul din capetele sălii.

Arhitectura stației « Kievskaia - Kolțevaia » (arh. E. Katonin, membru activ al Academiei de Arhitectură a R.S.S.U., G. Golubev, membru corespondent al Academiei de Arhitectură a R.S.S.U., pictor A. Mizin) întruchipează ideea prieteniei veșnice dintre poporul rus și cel ucrainean. Arhitectura stației folosește întregul spațiu liber permis de scheletul constructiv, pilonii curbîndu-se chiar de la naștere. Pilonii sînt împodobiți cu panouri cu mozaicuri înfățișînd momente istorice din viața poporului rus și a celui ucrainean. Chenarele panourilor și arcele deschiderilor către galeriile laterale sînt decorate cu sculpturi fine, inspirate din arta populară.

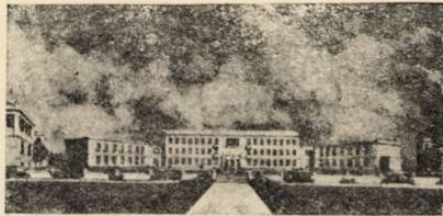
Metropolitanul din Moscova are astăzi 44 stații, lungimea traseului totalizînd 65 km; din momentul deschiderii circulației (15 mai 1935) au trecut pe liniile sale 12 milioane de trenuri, transportînd 9 miliarde de pasageri.

G. C.

DIN REPUBLICA CECOSLOVACĂ

Noi colonii muncitorești

Pentru îndeplinirea sarcinilor trasate de Consiliul de Miniștri al Republicii Cehoslovace, arhitecții cehoslovaci proiectează noi colonii muncitorești, în realizarea cărora vor fi aplicate cele mai noi metode de construcție.

În ultimul timp au fost elaborate proiecte pentru o serie de astfel de colonii, ca de exemplu Sumbark-Bludovici, Zvirotice, Mnisek, Pardubice-Dukla ș. a.

E. C.

DIN REPUBLICA POPULARĂ UNGARĂ

Planul de sistematizare a orașului Budapesta

Uniunea arhitecților maghiari, în colaborare cu Comitetul executiv al Sfatului popular al orașului Budapesta, a organizat o anchetă asupra planului de sistematizare a Budapestei. La anchetă au participat cca 150 arhitecți, artiști plastici și delegați ai partidului și guvernului. Ancheta a fost precedată de o vastă expoziție care a prezentat, în afară de planurile de sistematizare și detaliile cartierelor principale, și materialul documentar care a stat la baza elaborării planurilor. Din planșele documentare prezentate în această expoziție rezultă că zonele cu cea mai mare densitate a populației coincid cu zonele de locuințe cele mai degradate.

Participanții la discuție au primit în prealabil o tematică a discuțiilor și un chestionar al principalelor puncte ce urmau a fi dezbătute, și anume:

— care sînt condițiile și elementele naturale ce trebuie să stea la baza planului de sistematizare și în ce măsură să se țină seama de condițiile naturale, de fondul de locuințe existent, de schema existentă a orașului și de monumentele istorice;

— unde și în ce mod să se dezvolte centrul orașului și cum va trebui tratat pentru a deveni dominantă compoziției;

— unde să se dezvolte construcții care prin importanța și volumul lor să contribuie la închegarea compoziției și dezvoltarea siluetei orașului, precum și o serie de alte întrebări legate de schema stradală, eșalonarea și fixarea etapelor, etc.

Participanții la discuții au aprobat, în general, concepțiile relative la structura orașului, dar au ridicat o serie de probleme importante; legătura între centrul orașului, piețele secundare și căile principale, rolul Dunării în silueta orașului, arhitectura magistralelor.

Conferința Uniunii Arhitecților Maghiari

Au fost publicate tezele pentru conferința Uniunii Arhitecților Maghiari, ce va avea loc în cursul acestui an.

Tezele se referă la îndeplinirea hotărîrilor congresului arhitecților maghiari din anul 1951 privind lichidarea influenței cosmopolitismului, cercetarea și dezvoltarea creației a tradițiilor progresiste ale arhitecturii maghiare și studierea arhitecturii sovietice. Analiza îndeplinirii acestor hotărîri relevă creșterea nivelului cultural general al arhitecților, al învățămîntului superior de arhitectură și semnaleză o serie de succese, ca înființarea școlii de meșteri, numeroase concursuri care au avut loc, apariția Revistei Uniunii Arhitecților Maghiari, etc. Se arată lipsurile existente în pregătirea ideologică, lipsa colaborării cu artiștii plastici, insuficiența dezvoltare a industriei materialelor de construcție, nivelul încă nesatisfăcător al elaborării proiectelor tip, etc.

Tezele analizează apoi rezultatele și lipsurile proiectării, arătînd că nu s-a ajuns încă la o linie unitară; subliniindu-se o serie de realizări și tendințe pozitive, tezele critică cosmopolitismul ce se mai manifestă încă în proiectarea magazinelor, bufetelor etc., aplicarea unor «fațade» progresiste peste planuri «moderniste», tendințele arhaizante și eclectice, folosirea neaprofundată și în contradicție cu spiritul lor, a elementelor arhitecturale tradiționale.

Se relevă activitatea desfășurată în cadrul institutelor de învățămînt, prin revistă și cărțile editate, prin edițiile Academiei și în lucrările aspiranților, pentru rezolvarea unor probleme de teoria arhitecturii; tezele critică, însă, lipsa muncii colective, neantrenarea întregii mase a arhitecților în rezolvarea problemelor de teorie ce se pun.

În privința criticii de arhitectură există încă greșeli serioase: critica este adesea neprincipială, nu relevă suficient realizările pozitive, datorită superficialității și preocupării pentru problemele minore; frica de inițiativă în domeniul criticii o face sche-

matică, iar exemplele analizate și criticate nu sînt folosite pentru dezvoltarea teoriei. Se consideră nejust faptul că, înainte de aprobare, proiectul trece prin fața multor foruri care-l modifică și-i diminuează caracterul personal.

Ca sarcini de viitor se accentuează necesitatea de a lichida folosirea mecanică a moștenirii artistice; trebuie învățat de la arhitecții sovietici interpretarea creatoare a elementelor tradiționale; ansamblul trebuie considerat ca cea mai înaltă formă a creației arhitecturale.

Trebuie acordată o atenție mai mare satisfacerii confortului, circulației, etc. în programele de proiectare; este necesară o preocupare mai intensă față de caracteristicile plastice ale regiunii pentru care se proiectează; este necesară satisfacerea cerințelor tehnicii înaintate, rezolvarea problemelor economice legate de ridicarea calităților artistice și de exploatare a construcțiilor de masă și ridicarea nivelului tehnic și ideologic al arhitecților.

G. S.

DIN REPUBLICA DEMOCRATĂ GERMANĂ

Artera inelară din orașul Leipzig

Ministerul Reconstrucției al R.D.G. și Sfatul orașenesc din Leipzig au instituit un concurs pentru rezolvarea din punct de vedere urbanistic și arhitectural a unei artere inelare de promenadă în orașul Leipzig. În cadrul concursului au fost prezentate 26 soluții elaborate de diferite colective de arhitecți.

Conform programului, proiectele prezentate includ în compoziție piața Karl Marx (centrul politic și cultural), al orașului piața noii clădiri a Sfatului (centrul administrativ), spațiul din jurul băncilor existente (centrul economic), piața gării centrale (piața de primire a orașului).

Ținînd seama de construcțiile existente, valoroase, ca Muzeul Dimitrov, sau de unele amplasamente certe, ca cel al noii Opere din Leipzig, proiectele prezentate compun în jurul arterei inelare proiectate clădiri cu caracter reprezentativ, publice și de locuit, urmărindu-se în general ca prin dezvoltarea ei ulterioară această arteră să devină magistrala principală a orașului.

H. N.

Arhitectura^{*)}

III — Arhitectura sovietică

Dezvoltarea arhitecturii în Uniunea Sovietică, constituind o parte din marea construcție socialistă, reflectă limpede adâncile prefaceri revoluționare petrecute în viața politică, economică și culturală a țării, în urma Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

Arhitectura sovietică reprezintă o nouă etapă calitativă în istoria arhitecturii universale. Odată cu desființarea claselor exploatare a dispărut și contrastul dintre operele de arhitectură create pentru vîrfurile dominante și construcția de masă a clădirilor publice și de locuit. Arhitectura sovietică are la bază un fond umanist în înțelesul socialist al cuvîntului — grija pentru om.

Acest caracter popular al operelor de arhitectură și conținutul lor socialist determină progresul și înflorirea creației arhitecturale în U.R.S.S. Pentru prima oară, la baza construcției și reconstrucției orașelor a fost pusă planificarea științifică socialistă. Arhitectura a căpătat posibilitatea să subordoneze toate construcțiile și complexele de clădiri unei concepții unitare, creînd prin aceasta ansambluri arhitectonice unitare.

S-au deschis cele mai largi orizonturi dezvoltării arhitecturii naționale a tuturor popoarelor sovietice. Noile trăsături calitative ce caracterizează arhitectura sovietică au impus restructurarea multilaterală a înșeși bazelor și metodelor creației arhitecturale.

Transformarea Rusiei agrare într-o țară cu o puternică industrie socialistă și o agricultură colectivă a pus arhitecturii sarcini de proporții și de o importanță socială fără precedent în istorie.

Primele măsuri luate de Puterea Sovietică în domeniul gospodăriei și construcției de locuințe au avut drept obiectiv îmbunătățirea condițiilor de viață ale proletariatului orașenesc, desființarea cocioabelor din orașe și lupta împotriva insalubrității și aglomerației excesive a populației din cvartalele muncitorești. În condițiile deosebit de grele ale războiului civil s-a și început construirea unei serii de cvartale și cartiere de

locuit muncitorești care, împreună cu construcțiile industriale, au fost cele dintîi obiective importante ale arhitecturii sovietice (cvartalele de locuit: Dubrovka, Dangaerovka la Moscova, strada Stacek la Leningrad, Armenikend la Baku și multe altele). Particularitățile arhitecturii sovietice apar limpede încă de la primele construcții ale industriei socialiste — hidrocentralele Volhovstroi, Zaghes, etc. și mai ales gigantica centrală hidroelectrică Dneproghes (construită sub conducerea acad. V. A. Vesnin, cu colaborarea lui N. I. Kolli și a altora). Formele monumentale, sobre, grandioase prin dimensiunile lor, ale puternicelor construcții ale stației și barajului care se înalță deasupra apelor Niprului exprimă măreția luptei și victoriei oamenilor sovietici asupra forțelor oarbe ale naturii, exprimă îndrăzneala și succesele lor creatoare extraordinare.

Introducerea metodelor industriale în construcție, crearea de noi elemente de construcție mai perfecționate din punct de vedere tehnic, crearea de noi materiale de construcție, mecanizarea lucrărilor de construcție, folosirea metodelor rapide de construcție, transformarea proiectării într-o problemă de stat — au înzestrat arhitectura sovietică cu mijloacele puternice ale tehnicii și organizării înaintate sovietice.

În procesul de dezvoltare a arhitecturii sovietice, curentele formaliste din arhitectura burgheză contemporană din Occident (constructivismul și altele) au avut însă o influență negativă asupra activității diferiților arhitecți și grupuri de arhitecți. Supunînd greșelile unei critici aspre și demascînd concepțiile false din arhitectură, Partidul Bolșevic a dat îndrumări hotărîtoare în problemele de bază ale creației arhitecturale. Partidul a ajutat pe arhitecții sovietici să lichideze rămășițele formaliste ale trecutului și a îndreptat creația arhitecturală pe calea realismului socialist, adică a îmbinării unui adînc conținut de idei și a caracterului veridic al imaginii arhitecturale cu o deplină concordanță între construcție și destinația sa cu adevărat populară.

Încă din primii ani după terminarea războiului civil au fost create opere remarcabile de arhitectură, pătrunse de un nou conținut de idei. În 1923 a fost ridicat

la Moscova ansamblul primei Expoziții agricole a întregii Rusii (compoziția planului general al expoziției — arh. I. V. Joltovski) în construcțiile căreia au fost folosite în mod creator tradițiile arhitecturii clasice ruse și universale și aplicate procedee tehnice originale (mai ales în construcțiile de lemn).

Una din operele excepționale ale arhitecturii sovietice este mausoleul lui V. I. Lenin, ridicat în 1924 după proiectul academicianului A. V. Sciusev (inițial din lemn, apoi din granit roșu și negru). Compoziția mausoleului se distinge printr-o simplitate măreață și prin sobrietatea formelor — trepte în retrageri ritmice, cu suprafețele și muchiile netede ca un cristal. Monumentul funerar al marelui conducător al oamenilor muncii constituie în același timp și o tribună solemnă a întregului popor, în istoria piață principală a capitalei U.R.S.S. Așezat în fața zidului Kremlinului, mausoleul lui V. I. Lenin s-a integrat organic în ansamblul arhitectural al Pieței Roșii.

În iunie 1931, Hotărîrile plenarei C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. au trasat un vast program de lucrări pentru reconstrucția vechilor și construcția noilor orașe și au indicat căile practice pentru soluționarea acestor gigantice probleme.

O importanță principală deosebită a avut-o Hotărîrea adoptată în 1932 de către Consiliul pentru construirea Palatului Sovietelor: «Consiliul pentru construire, fără a preconiza un anumit stil — se spune în această Hotărîre — socotește că studiile trebuie îndreptate înspre folosirea, atît a procedeelor noi, cît și a celor mai bune metode ale arhitecturii clasice, sprijinindu-se totodată pe succesele tehnicii contemporane de construcție arhitecturală.» («Despre organizarea lucrărilor de întocmire definitivă a proiectului Palatului Sovietelor U.R.S.S. în orașul Moscova» în cartea: «Palatul Sovietelor», Moscova 1933, pag. 56.)

Ceea ce a contribuit în gradul cel mai înalt la dezvoltarea creatoare a arhitecturii sovietice a fost unirea tuturor forțelor arhitecturale ale țării într-o unică uniune de creație — Uniunea Arhitecților Sovietici — și desființarea fostelor grupulețe și asociații, înfiptuită în 1932 potrivit Hotărîrii C.C. al

*) Din Marea Enciclopedie Sovietică, vol. III, ed. II 1950 — Moscova, termenul Arhitectura (B. P. Mihailov).

P.C. (b) al U.R.S.S. cu privire la restructurarea organizațiilor literare-artistice. În 1934 a fost întemeiată Academia de Arhitectură a U.R.S.S.

În fața arhitecturii sovietice, ce trebuia să creeze construcții și centre populate pentru popor, pentru a satisface cerințele materiale și culturale ale acestuia, a fost pusă sarcina de a immortaliza măreția și forța epocii de construire a societății comuniste. Tinzând să exprime acest adânc conținut de idei în imagini vii și realiste, arhitecții sovietici se sprijină pe măreția moștenire a arhitecturii universale și mai ales a celei naționale, ale cărei cele mai bune tradiții progresiste le dezvoltă și le prelucrează arhitectura sovietică.

Caracterul socialist popular al culturii sovietice a determinat o vastă activitate de construire de clădiri publice de masă de un tip nou (cluburi muncitorești, palate de cultură, case ale pionierilor, case de odihnă, etc.), care reflectă mărețele cuceriri ale poporului sovietic, înscrise în Constituția Stalinistă: dreptul fiecărui om al muncii la odihnă, la învățătură, ridicarea celor mai largi mase populare către culmile culturii și științei.

Tipuri de clădiri cu desăvîrșire noi sînt *palatele și casele de cultură* construite în majoritatea orașelor din U.R.S.S. și rezezentînd o îmbinare originală a unei săli de teatru cu încăperi pentru diferite activități de învățămînt, săli și camere de odihnă, galerii pentru expoziții, biblioteci și săli de lectură, săli de sport, etc. Un exemplu de acest fel este Palatul cultural al uzinei Stalin din Moscova (arh. A.A., V.A. și L.A. Vesnin).

Un model excepțional de clădire publică de mare proporție este Institutul Marx-Engels-Lenin din Tbilisi (arh. A.V. Sciusev, premiul Stalin pe 1941) în care monumentalitatea unor forme clasice sobre se împletește cu eleganța detaliilor de decorație arhitecturală executate de meșterii populari pe baza tradițiilor arhitecturii georgiene. Prin trăsături calitative noi se caracterizează și alte mari clădiri publice, ca, de pildă, Biblioteca de stat a U.R.S.S. «V. I. Lenin» din Moscova (arh. V. G. Ghelfreich și V. A. Sciuko), și numeroase teatre mari destinate maselor de spectatori sovietici: teatrul nou din Novosibirsk (arh. A. Z. Grinberg și M. I. Kurilko), teatrele din Rostov pe Don (arh. V. G. Ghelfreich și V. A. Sciuko), Tașkent (arh. A. V. Sciusev, premiul Stalin 1948), Erevan (arh. A. I. Tamanian), etc.

Printre marile construcții publice se numără și imensul stadion sportiv «Dinamo» din Moscova pentru 80 000 spectatori (arh. A.Z. Cerikover), cele din Kiev (arh. M. I. Grecina), Tbilisi (arh. A. G. Kurdiani), Leningrad (arh. A. S. Nikolski), etc.

O amploare deosebită a luat și construcția de sanatorii, de case de odihnă și alte construcții balneo-climatice care au prefăcut raioanele balneare ale Caucazului, Crimeii, Rusiei Centrale în adevărate vaste centre balneo-climatice populare, cu desăvîrșire noi ca sistematizare și aspect arhitectural.

Monumentalele clădiri guvernamentale ridicate în capitalele republicilor unionale reflectă limpede în arhitectura lor ideile caracterului sovietic al statului și ale dezvoltării libere a culturii naționale a popoarelor sovietice. Astfel: Palatul Sovietului Suprem al R.S.S. Ucrainene (arh. V. I. Zibolotnii, premiul Stalin pe 1941) și Palatul Consiliului de Miniștri al R.S.S. Ucrainene (arh. I. A. Fomin și P. V. Abrosimov) din Kiev, Palatul Guvernului Georgiei din Tbilisi (arh. V. D. Kokorin și G. I. Lejava), Palatul Guvernului Armeniei din Erevan (arh. A. I. Tamanian, premiul Stalin pe 1944), Palatul Guvernului Azerbaidjanului din Baku (arh. L. V. Rudnev și V. O. Munț), precum și marile construcții cu caracter administrativ guvernamental din Moscova și Leningrad: Palatul Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. de pe Ohotnii Riad din Moscova (arh. A. I. Langman), Palatul Sovietelor din Leningrad (arh. N. A. Troțki) ș.a. Arhitectura tuturor acestor clădiri se caracterizează prin claritatea și simplitatea monumentală a formelor, străine oricăror prețiozități sau false inovații; atît în compoziția generală, cît și în detaliile și ornamentația clădirilor guvernamentale din capitalele republicilor unionale au fost larg folosite modelele artei naționale, prelucrate în mod creator.

În 1936 s-a început la Moscova construirea Palatului Sovietelor — monument al marelui fondator al Statului Sovietic, V. I. Lenin (proiectul arh. V. G. Ghelfreich, B. M. Iofan și V. A. Sciuko, întocmit pe baza proiectului inițial al lui B. M. Iofan). Palatul Sovietelor este destinat adunărilor populare, congreselor, sesiunilor Sovietului Suprem al U.R.S.S., sărbătoririlor solemne, recepțiilor guvernamentale. Mărețta construcție a palatului, care amintește prin compoziția sa registrele construcțiilor înalte ale arhitecturii ruse, terminată cu sculptura grandioasă a marelui Lenin, va trebui să reflecte eroismul și forța popoarelor Uniunii Sovietice în lupta lor pentru construirea societății comuniste.

Dezvoltarea creatoare a arhitecturii sovietice este strîns legată de reconstrucția socialistă a orașelor sovietice. Hotărîrea istorică a Consiliului Comisarilor Poporului al U.R.S.S. și a C.C. al P.C. (b) al U.R.S.S. «Cu privire la planul general de reconstrucție a orașului Moscova» adoptat în 1935, a deschis o nouă eră în istoria mondială a construcției orașelor. Nu a existat niciodată o reconstrucție multilaterală, planificată, atît de gigantică a unui oraș cu o populație de mai multe milioane de locuitori.

Pentru aprovizionarea Moscovei cu apă a fost înfăptuit planul de legare a râului Moscova și a afluenților săi cu sistemul fluvial al Volgii, prin canalul «Moscova». În planul lucrărilor de plantare a orașului intră amenajarea a nenumărate parcuri, grădini, scuaruri, ce îmbină masivele plantate cu bazinele de apă. Moscova are astăzi aer curat și proaspăt și condiții pentru o viață sănătoasă. Toate construcțiile canalului Moscova (ecluze, baraje, deversoare, poduri, stații) se disting prin-

tr-o arhitectură expresivă, legată organic cu peisajul înconjurător, reflectînd mărețta idee a transformării naturii pentru fericirea popoarelor, transformare întreprinsă de oamenii sovietici. Autorii celor mai reușite construcții ale canalului sînt arh. A. M. Ruhliadev, V. F. Krinski, V. I. Movcean ș. a.

O importanță excepțională a avut construirea metropolitanului «L. M. Kaganovici» din Moscova. Pentru prima dată în lume, o cale subterană orașenească a devenit, nu numai o construcție tehnică complexă, ci și un ansamblu arhitectural de o înaltă valoare artistică, în care se manifestă un nou fel de a înțelege sarcinile arhitecturii.

Arhitecții au avut sarcina de a da stațiilor subterane și terestre ale metroului un aspect care să reflecte bucuria vieții socialiste. Această sarcină a fost strălucit îndeplinită, folosindu-se cu măiestrie variate forme arhitecturale, placaje naturale colorate, fresce, sculpturi, mozaicuri, candelabre. Arhitectura stațiilor de metro face să dispară senzația că te afli adînc sub pămînt. Implementarea ritmică a bolților, pilonilor, arcadelor, a perspectivelor deschise ale vestibulurilor și galeriilor, puternic luminate și bine ventilate, precum și bogăția coloristică a placajelor multicolore au transformat încăperile subterane în adevărate săli de palate, optimiste și monumentale (arhitecți: V. G. Ghelfreich, I. E. Rojin, D. N. Ceciulin, A. N. Dușkin, G. A. Zaharov, Z. S. Cernișeva, L. M. Poliakov, I. G. Lihtenberg, distinși cu premiul Stalin, și alții).

Intr-un timp foarte scurt a fost înfăptuită reconstrucția totală a magistrelor principale ale Moscovei. Au fost construite noi cheiuri de granit (peste 50 km), poduri noi, autostrăzi, viaducte. A fost înfăptuit un program imens de construcție de locuințe, clădiri publice și de deservire comunală. Complexele de locuințe de pe str. Gorki și str. Kaluga, realizate cu metode de construcție rapidă în lanț (după inițiativa și proiectul arh. A. G. Mordvinov), cît și cele de pe șoseaua Mojaisk sau din alte raioane ale capitalei au transformat înfățișarea străzilor Moscovei și au creat noi ansamluri de locuit.

Vaste cvartale de locuințe bine amenajate s-au ridicat și la periferiile raioanelor Leningradului: în Ohta, Semilovka, Avtovo, de-a lungul șoselei Moscovei.

Planurile reconstrucției socialiste se înfăptuiesc cu succes în majoritatea orașelor din U.R.S.S., printre care Harkov, Rostov, Sverdlovsk, Novosibirsk, Celeabinsk, Gorki, Kiev, Minsk, Tbilisi, Baku, Erevan, Tașkent, Stalinabad, Așhabad, Frunze, Alma-Ata, etc. Pentru multe din aceste orașe reconstrucția a însemnat de fapt o a doua naștere, atît de adînc și de multilateral s-a schimbat aspectul lor arhitectural, caracterul sistematizării, construcției și amenajării lor.

În locul clădirilor joase, mai ales de lemn, au fost construite, în multe orașe, cvartale întregi de locuințe cu multe etaje, bine amenajate, clădiri social-culturale și de deservire comunală, spații plantate, etc. Un

caracter cu totul nou au căpătat raioanele din centrul orașelor, mai cu seamă piețele, înzestrate în general cu clădiri publice monumentale; aceste piețe, constituind centrul vieții orașenești, locul sărbătorilor și demonstrațiilor populare, joacă un rol deosebit de important în ansamblul arhitectural al întregului oraș.

Au fost create nenumărate parcuri de cultură și odihnă, scuaruri și grădini, au fost construite baze de educație fizică și stadioane sportive, a fost refăcută rețeaua de străzi, s-au trasat noi magistrale, s-a îmbunătățit pavajul vechilor străzi, etc.

Marea importanță istorică a reconstrucției orașelor sovietice a fost definită în următoarele cuvinte ale lui I.V. Stalin: *«S-a schimbat fața marilor noastre orașe și a centrelor noastre industriale. O trăsătură invariabilă a marilor orașe din țările burgheze o constituie cocioabele, așa-numitele cartiere muncitorești de la marginea orașelor, care reprezintă o îngrămădire de încăperi întunecoase, umede, de cele mai multe ori în subsoluri, pe jumătate năruite, unde de obicei se adăpostește lumea nevoiașă. Înotînd în murdărie și blestemîndu-și soarta. Revoluția din U.R.S.S. a dus la dispariția acestor cocioabe. Ele au fost înlocuite cu cartiere muncitorești noi, bine amenajate și luminoase; și adeseori cartierele noastre muncitorești sînt mai frumoase decît centrul orașului»* (I. Stalin «Problemele leninismului», ediția III, Editura pentru literatură politică, pag. 479).

O consecință directă a industrializării socialiste a constituit-o apariția și creșterea rapidă a unor orașe noi în cele mai diferite regiuni ale țării: în Ural (Magnitogorsk), Siberia (Stalinsk), Ucraina (Balșoi Zaporoje), Extremul Orient (Komsomolsk), Transcaucazia (Rustavi, Sumgait), Extremul Nord (Igarka, Moncegorisk) și în multe alte locuri.

Transformarea socialistă a satelor a determinat prefacerea adîncă și multilaterală a înfățișării arhitecturale a satului. Victoria regimului colhoznic a dus la crearea la sate a unor tipuri de clădiri publice cu desăvîrșire noi: cluburi satești, case de cultură, biblioteci, cămine de zi și creșe, clădiri ale conducerii colhozurilor. Noile construcții de locuințe la sate, dezvoltînd tradițiile progresiste ale arhitecturii populare și folosind cele mai noi succese ale tehnicii de construcție, îmbunătățesc radical condițiile de viață ale țărănimii sovietice. Un fenomen cu totul nou în arhitectura satelor îl constituie sistematizarea satului colhoznic. Arhitectura sovietică joacă un rol foarte important în opera istorică de lichidare a contrastului dintre oraș și sat. Constituind o parte din cultura statului socialist multinațional, arhitectura sovietică dezvoltă tradițiile înaintate ale arhitecturii naționale a popoarelor sovietice. Rolul cel mai important în cercetările de creație ale arhitecților sovietici îl are studierea și prelucrarea tradițiilor realiste ale marii arhitecturi ruse. Dar în același timp apare limpede, la noile clădiri publice construite în republicile unionale și în construcția de masă ce se desfășoară pe scară largă, folosirea și dezvoltarea tradițiilor înaintate ale celorlalte popoare ale U.R.S.S. O pildă minunată de folosire a tezaurului arhitecturii naționale o constituie Palatul Guvernului R.S.S. Armene din Erevan (arh. A.I. Tamanian), amintit mai sus.

Clădirea, așezată liber în piața principală a capitalei Armeniei, este decorată cu detalii arhitecturale și reliefuri cioplite în piatră, ce reînvie tradițiile vechi ale măiestriei populare armene; nișele înguste și înalte, capitulele cu figuri, ancadramentele sobre ale ferestrelor, înrîndesc clădirea cu monumentele clasice ale arhitecturii armene; ornamentul sculptat, închinat muncii colhoznice — viticulturii, pomiculturii, creșterii vitelor — exprimă viața fericită de azi a Armeniei Sovietice; placajul, dintr-un

material local remarcabil — tuful de Artik — dă clădirii un colorit propriu peisajului muntos al Armeniei.

Tradițiile arhitecturii naționale georgiene au fost prelucrate creator la construirea unei serii de clădiri din Tbilisi, ca de pildă Palatul Guvernului R.S.S. Georgiene, Institutul Marx-Engels-Lenin, amintite mai sus, cit și la stadionul din acest oraș (arh. A. G. Kurdiani).

Motivul principal în compoziția arhitecturii Palatului Guvernului, arcadele ușoare și zvelte, dau monumentalei clădiri guvernamentale un caracter deschis și accesibil. La clădirea Institutului Marx-Engels-Lenin este interesantă îmbinarea formelor clasice sobre ale porticului robust, format din coloane cuplate, poligonale, cu trăsăturile naționale georgiene, în detaliile de modelaje și fier forjat, în finisaj, ornamentație, în sfîrșit în însăși alegerea materialelor locale: sorturile georgiene de granit, bazalt, tuf, marmure colorate. La construirea Teatrului de operă și balet al R.S.S. Uzbeci din Tașkent a avut o mare importanță colaborarea arhitectului cu meșterii uzbeki ai artei populare — cioplitori, ștucatori — ceea ce a permis crearea unor interioare frumoase, pline de bogăția imaginilor decorative naționale, apropiate de gustul și de creația populară.

O mare varietate de imagini și forme noi ale arhitecturii naționale a popoarelor sovietice a fost realizată la construirea pavilionelor diverselor republici sovietice la Expoziția agricolă unională din Moscova (1939): pavilionul Georgiei (arh. A. G. Kurdiani, premiul Stalin pe 1941, coautor: G. I. Lejava), pavilionul Azerbaidjanului (arh. S. A. Dadașev și M. A. Useinov, premiul Stalin pe 1941), al Ucrainei (arh. A. A. Tații), etc. Și la aceste clădiri ale expoziției s-a folosit cu succes prelucrarea creatoare și dezvoltarea tradițiilor arhitecturale și decorative ale arhitecturii populare.

Marele Război pentru Apărarea Patriei a mobilizat forțele arhitecților țării în ajutorul frontului și producției de război. S-au clădit în grabă — pentru nenumărate întreprinderi trasate în estul țării — noi clădiri industriale, cartiere de locuințe, școli, spitale. Cu acest prilej au fost larg folosite materialele de construcție locale și s-au creat noi sisteme de construcție, mai ușoare și mai simple, cu scopul de a nu supraîncărca transporturile cu lemn, cărămidă, ciment. Unele dintre cartierele de locuințe create în anii războiului sînt realizări arhitecturale remarcabile, de exemplu: cartierul din orașul Guriev din R.S.S. Kazahă (arhitecții A. V. Arefiev, S. V. Vasilkovski și I. M. Romanovski, distincții pentru proiect cu premiul Stalin pe 1945). În arhitectura acestui cartier au fost larg folosite tradițiile arhitecturale ale popoarelor Asiei Centrale și — pe baza însușirii lor critice — a fost creată expresia locuinței cu puține etaje adaptată condițiilor climatice locale.

În toul războiului, în 1943-44, s-a continuat la Moscova construirea unor noi linii și stații ale metropolului. Cu fiecare etapă nouă în construcția metroului, arhitectura sovietică s-a îmbogățit cu noi realizări, deosebite atît ca metode din ce în ce mai perfecționate de construcție, cit și prin crearea unor noi imagini arhitecturale. Încă din timpul războiului s-a început elaborarea planurilor de perspectivă ale reconstrucției orașelor Stalingrad, Rostov, Kalinin, Sevastopol, Novorosiisk, Smolensk, Novgorod și a altora care au avut de suferit de pe urma coteritorilor fasciști.

Dezvoltarea arhitecturii sovietice după Marele Război pentru Apărarea Patriei din 1941-1945 este determinată de imensele sarcini constructive ale planului de reconstrucție și dezvoltare a economiei naționale a U.R.S.S. Lucrările de reconstrucție a orașelor distruse de dușman au înglobat

peste 300 de orașe. Se reconstruiesc capitalele unor republici unionale, ca de pildă Kiev și Minsk, care au avut cel mai mult de suferit de pe urma războiului. Printr-o Hotărîre a guvernului s-a acordat o atenție specială mai ales unui număr de 15 orașe, a căror reconstrucție constituie sarcina principală a întregii țării: Stalingrad, Rostov pe Don, Novgorod, Pskov, Smolensk, Voronej, Kalinin, Novorosiisk, Sevastopol, Kursk, Oriol, Velikie Luki, Murmansk, Viazma, Briansk. În cursul lucrărilor de reconstrucție se formează și noua înfățișare a orașelor: planurile generale de sistematizare și construcție prevăd reînnoirea multilaterală a întregului fond arhitectural, crearea de noi cvartale, magistrale, piețe.

Dezvoltarea arhitecturii și construcției sovietice a orașelor în anii postbelici se caracterizează prin adînci schimbări calitative, care reflectă trecerea patriei noastre de la socialism spre construirea societății comuniste. Noile sarcini puse în fața arhitecturii sovietice și-au găsit o expresie limpede în desfășurarea lucrărilor pentru continuarea reconstrucției Moscovei. Locul cel mai important în această muncă îl ocupă construirea de locuințe, școli și spitale, ceea ce constituie o nouă manifestare a grijii pentru nevoile de trai ale populației.

Reconstrucția cvartalelor de locuințe, ridicarea locuințelor cu multe etaje, înzestrate cu amenajări tehnice superioare, reconstrucția radicală a intrărilor în oraș, re-sistematizarea și construirea multor raioane noi în capitală, se desfășoară pe o scară largă.

Clădirile înalte cu schelet, ce se construiesc în diferite puncte ale Moscovei, dezvoltă, pe o bază cu totul nouă, tradițiile naționale ale arhitecturii ruse și în special ale celei moscovite, care a urmărit întodeauna să dea expresivitate siluetei orașului. Clădirile înalte, răspunzînd cerințelor vitale sporite ale orașului și creînd o bază pentru constituirea unor ansambluri puternice, exprimă prin arhitectura lor măreția Moscovei, capitala primului stat socialist din lume.

O trăsătură principală a dezvoltării arhitecturii din anii postbelici o constituie introducerea îndrăzneată a tehnicii noi în toate domeniile de construcție și amenajare a orașului. Tehnica sovietică de construcție a întrecut cu mult tehnica de construcție a țărilor capitaliste. Crearea marilor uzine ce livrează macarale puternice și mașini de construcție complicate, cit și a uzinelor industriale de construcții, care fabrică nu numai elemente și detalii de construcție standard, dar și părți mari de clădire ce asigură montajul rapid, întărite și de metodele stahinoviste de muncă, au dus la o scurtare radicală a timpului de construcție, asigurînd o înaltă calitate a lucrărilor.

Arhitectura sovietică se dezvoltă în lupta creatoare pentru metoda realismului socialist, pentru nivelul ridicat tehnic și artistic-ideologic al construcției, împotriva influențelor și curentelor burgheze formaliste, eclectice, etc. În toate etapele de dezvoltare ale arhitecturii sovietice, cercetările ei creatoare au fost îndrumate de către Partidul Comunist, inspiratorul și organizatorul întregii construcții socialiste.

O importanță uriașă pentru înarmarea ideologică a arhitecturii sovietice și pentru ridicarea creației ei au avut-o Hotărîrile istorice ale C. C. al P.C.(b) al U.R.S.S. asupra problemelor literaturii și artelor.

Dezvoltîndu-se în condițiile societății socialiste ce înaintează cu pași mari spre comunism, inspirîndu-se din marile idei ale epocii lui Lenin-Stalin, folosind creator bogățiile moștenirii arhitecturale și sprijinindu-se pe imensele resurse materiale și pe tehnica industrială cea mai nouă, arhitectura sovietică deschide o nouă eră în dezvoltarea arhitecturii universale.

Резюме статей журнала

НОВЫЕ ТИПОВЫЕ СЕКЦИИ МАЛОЭТАЖНЫХ ЖИЛЫХ ДОМОВ

Арх. П. Сильван,
Арх. Г. Попеску-Негрэну,

В статье рассматривается вопрос проектирования — в рамках ИСПРОР-а (Института проектирования городского строительства) типовых секций малоэтажных жилых домов, которые будут сданы в эксплуатацию в 1954—1955 гг.

После пространного изложения проектного задания и указаний, данных Государственным Комитетом по делам архитектуры и строительства, автор статьи показывает развитие проектирования этих типовых секций.

В связи с группировкой квартир вокруг лестницы изучены 2 серии, а именно: одна серия с тремя квартирами и другая с шестью квартирами, выходящими на лестницу, — иначе говоря 6 типов секций. Благоустройство квартир изучалось с точки зрения жилплощади, оснащения сантехническими установками и звуковой изоляции, возможностей меблирования и внутреннего художественного оформления.

В целях выбора выгодной конструкции изучены 4 варианта, конструктивных решений; осуществлены 2 серии типовых секций А и Б, с поперечными и продольными несущими стенами и сборными перекрытиями, — причем вес сборных деталей не должен превышать 500 кг (соответственно 1.500 кг. в серии Б) каждая. При выборе варианта учитывались результаты проектирования 1953 г.

Анализируя возможности снижения себестоимости, автор статьи указывает, что существуют еще известные трудности на пути осуществления экономии — нехватка в сборных деталях, в керамических материалах и т. д.

В заключение указано, что проекты типовых секций, разработанные ИСПРОРом на 1954 г., являются значительным прогрессом, ибо в них улучшено благоустройство, внутреннее оформление квартир, применяется типизация, позволяющая механизировать процесс строительства на различных стройках, согласно их степени механизации, а также экономить значительное количество материалов.

Остается еще решить ряд нелегких задач, как, например: вопрос выбора типа квартир наилучше соответствующего условиям нашей страны, — вопрос соотношения между числом больших и небольших квартир, вопрос сборных стройдеталей и т. д. Разрешению всех этих вопросов должны содействовать все государственные и общественные органы.

СРАВНИТЕЛЬНОЕ ИЗУЧЕНИЕ ДВУХ ПРОЕКТОВ СТРОИТЕЛЬСТВА БОЛЬНИЦЫ НА 500 КОЕК

Арх. Л. Аксельрад

Ввиду выбора наилучшего решения в вопросе строительства больницы на 500 коек, ИСПРОР разработал 2 варианта проектов, исходящие из двух различных возможностей — строительство одного единственного корпуса или же смешанное решение (строительство 3-х корпусов).

Проектирование выполнил коллектив под руководством арх. Л. Аксельрада.

Анализируя по очереди, на основе разработанных с этой целью проектов, оба варианта, указывая при этом на преимущества и недостатки каждого из них с функциональной и строительной точки зрения, автор статьи

дает главные технико-экономические показатели, на основе которых можно делать выводы.

Из заключений, выведенных автором на основе этого опыта, явствует следующее:

а) Смешанное решение имеет следующие преимущества и недостатки:

- оно соответствует нормам,
- лучше решен вопрос поликлиник,
- вьезды более доступны,
- оборудование обходится дороже.

б) Однокорпусное решение имеет также свои преимущества и недостатки:

- пространственные показатели менее благоприятны в силу использования одной и той же архитектурной основы — результат однокорпусного решения — там, где для различных секций требовалось бы применение различных основ;
- себестоимость ниже.

Заключительная часть статьи посвящена павильону заразных болезней больничного комплекса, проектированному тем же коллективом архитекторов.

НЕКОТОРЫЕ УРОКИ, ИСХОДЯЩИЕ ИЗ ОПЫТА СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ РЕКОНСТРУКЦИИ МОСКВЫ

Арх. В. Юстер

Автор статьи входил в состав делегации архитекторов, посетивших Советский Союз в конце прошлого года. Он рассказывает о глубоком впечатлении, которое оставило ему первое знакомство с Москвой. Вкратце изложив историю развития города Москвы с первых лет его существования, автор анализирует задачи, выдвигаемые социалистической реконструкцией города Бухареста, в свете уроков, почерпнутых из опыта реконструкции Москвы.

Он подчеркивает заботливое отношение строителей советских городов к памятникам старины и ценным древним ансамблям, указывая при этом, как осуществляется их органическое включение в новые ансамбли. Он отмечает также, что основным принципом строителей советских городов является уважение к историческому развитию города.

Применение обширного опыта, накопленного советскими архитекторами в области социалистической реконструкции городов, в частности Москвы, — в деле реконструкции нашей столицы явится ценной помощью для архитекторов, работающих над планом реконструкции города Бухареста.

КОНКУРС НА ЛУЧШИЕ ТИПОВЫЕ ПРОЕКТЫ ГРАЖДАНСКОГО И СОЦИАЛЬНО-КУЛЬТУРНОГО СТРОИТЕЛЬСТВА

В целях осуществления высококачественных типовых проектов, обеспечивающих удовлетворение растущих требований в области строительства гражданских и социально-культурных зданий, Государственный Комитет по делам архитектуры и строительства объявил публичный конкурс на проектирование 10-коечного родильного дома, сельской амбулатории с 10-кочным стационаром и дома культуры с зрительным залом на 200 мест.

В статье указаны общие условия, которых должны были придерживаться участники конкурса, как и проектные темы.

Указано также, какие проекты были премированы на конкурсе.

SUMAR

Arh. I. Silvan, Arh. Gh. Popescu-Negreanu,
Noi secțiuni tip pentru locuințe în blocuri
cu puține niveluri
pag. 1

Din practica proiectării
Arh. L. Axelrad
Studiu comparativ a două proiecte pentru
un spital cu 500 paturi
pag. 8

Arh. W. Juster
Unele învățăminte ale reconstrucției socia-
liste a Moscovei
pag. 17

Concurs pentru proiecte tip de clădiri pu-
blice și social-culturale
pag. 27

CRONICA

Din activitatea Uniunii Arhitecților din
R. P. R.
pag. 33

De peste hotare
pag. 34

DICȚIONAR
Arhitectura
(III)
pag. 36

СОДЕРЖАНИЕ

Арх. И. Сильван, арх. Г. Попеску-Негрэну
Новые типовые секции малоэтажных
жилых домов
Стр. 1

Из практики проектирования
Арх. Л. Аксельрад
Сравнительное изучение двух проектов
строительства больницы на 500 коек
Стр. 8

Арх. В. Юстер
Некоторые уроки, исходящие из опыта
социалистической реконструкции
Москвы
Стр. 17

Конкурс на лучшие типовые проекты
гражданского и социально-культур-
ного строительства
Стр. 27

ХРОНИКА

Из деятельности Союза архитекторов
РНР
Стр. 33

Из заграницы
Стр. 34

СЛОВАРЬ
Архитектура
(III)
Стр. 36

ARHITECTURA R P R

ORGAN AL UNIUNII ARHITECTILOR
DIN R. P. R. ȘI AL COMITETULUI
DE STAT PENTRU ARHITECTURĂ
ȘI CONSTRUCȚII

REDACȚIA : BUCUREȘTI, Str. EPISCOPIEI, 9
Tel. 6.13.31

E 1689

KAT

REFERALVA

ARHITECTURA RPR

6-7

1954

ARHITECTURA R P R

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R. ȘI AL COMITETULUI DE STAT
PENTRU ARHITECTURĂ ȘI CONSTRUCȚII AL CONSILIULUI DE MINISTRI

6-7
1954

Un deceniu de importante transformări în arhitectura din R.P.R.

Prof. arh. N. BĂDESCU
Președinte al Comitetului de Stat
pentru Arhitectură și Construcții

Istoria arhitecturii, parte a istoriei societății omenеști, urmărește de aproape schimbările consecutive ale acesteia, reflectă trăsăturile ei cele mai caracteristice și mai adânci. De aceea, domeniul construit al unei anumite epoci vorbește cu deosebită elocvență despre stadiul respectiv al forțelor de producție, despre caracterul progresist sau retrograd al clasei dominante, despre raporturile dintre clase, despre particularitățile culturii poporului ce i-au dat naștere.

O arhitectură mare și unitară apare numai atunci cînd societatea respectivă este purtătoarea unor idei mai avansate decît ale societăților anterioare. Dimpotrivă, societățile în dezagregare, cum este societatea capitalistă contemporană, generează o arhitectură lipsită de unitate și de idei; astfel, criza generală a sistemului capitalist mondial se oglindește în criza arhitecturii din țările capitaliste. Goana după profitul maxim realizat prin exploatarea și ruinarea majorității populației, prin aservirea și jefuirea popoarelor, prin războaie și militarizarea economiei, afectează grav arhitectura, o împiedică de a se consacra satisfacerii nevoilor materiale ale maselor; ca artă, nici cînd în istoria sa milenară arhitectura n-a ajuns la un asemenea grad de decădere, la o astfel de izolare de om și mase, la atîta sărăcie de idei și de forme, ca aceea întîlnită în lagărul imperialismului.

În opoziție cu această decădere și degenerare a arhitecturii contemporane din țările capitaliste, înfloarește și se dezvoltă vertiginos arhitectura țărilor din lagărul democrației și socialismului pe drumul realismului socialist deschis pentru prima oară în istorie de Uniunea Sovietică.

★

Am amintit cele de mai sus pentru a putea trece la o analiză sumară a dezvoltării arhitecturii noastre, cu ocazia împlinirii unui deceniu de la data care a însemnat începutul unor schimbări radicale în istoria poporului român, de la 23 August 1944.

Eliberarea Romîniei de către eroica Armată Sovietică, doborîrea dictaturii fascisto-antonesciene de către forțele patriotice organizate și conduse de către Partidul Comunist Român, au creat condițiile instaurării regimului democrat-popular. Poporul nostru, în frunte cu clasa muncitoare condusă de partid, a răsturnat regimul exploatator al burghezo-moșierimii și a pornit pe calea construirii socialismului.

Cei zece ani trecuți de la eliberare au marcat un șir continuu de realizări în toate domeniile. În economie, faptul de a fi realizat o creștere a volumului producției

industriale de peste 2,5 ori în 1953 față de 1938 și o creștere de 3,5 ori între 1948—1953 indică forța creatoare a regimului nostru. Succese însemnate au fost realizate în domeniul agriculturii. Cultura, sprijinită de partid și guvern, s-a dezvoltat în toate sectoarele ei.

Toate aceste realizări ilustrează preocuparea partidului și guvernului pentru creșterea nivelului de trai al oamenilor muncii, scopul producției socialiste fiind satisfacerea maximă a nevoilor lor materiale și culturale.

În efortul său constructiv, țara noastră se bucură de sprijinul multilateral al U.R.S.S., fapt care-i înmulțește puterile și avântul; poporul nostru, alături de milioane de oameni din toată lumea, luptă activ pentru apărarea păcii, încadrat în uriașul front în fruntea căruia pășește Uniunea Sovietică.

*

Care era moștenirea arhitecturală a trecutului la 23 August 1944?

Cu toate condițiile neprielnice ale istoriei sale, poporul nostru a manifestat totdeauna un deosebit simț al frumuseții, o multilaterală și nesecată forță de creație. Variația aspectelor locuinței populare, originalitatea și valoarea clădirilor ridicate de meșteri din popor — biserici, cule, palate — toate reflectă în imagini armonioase și clare bogăția sufletească, generozitatea și ospitalitatea, iubirea față de natura înconjurătoare și față de viață, vioiciunea și iscusința poporului nostru.

Cu ocazia expoziției «Arhitectura în R.P.R.», care timp de aproape doi ani a fost succesiv prezentată în

marile centre ale U.R.S.S., creația populară s-a bucurat de o foarte înaltă prețuire. De asemenea, expoziții de arhitectură sau de artă trimise în câteva dintre republicile populare și în unele țări din Apus au cules din partea arhitecților și publicului vizitator aceleași aprecieri entuziaste.

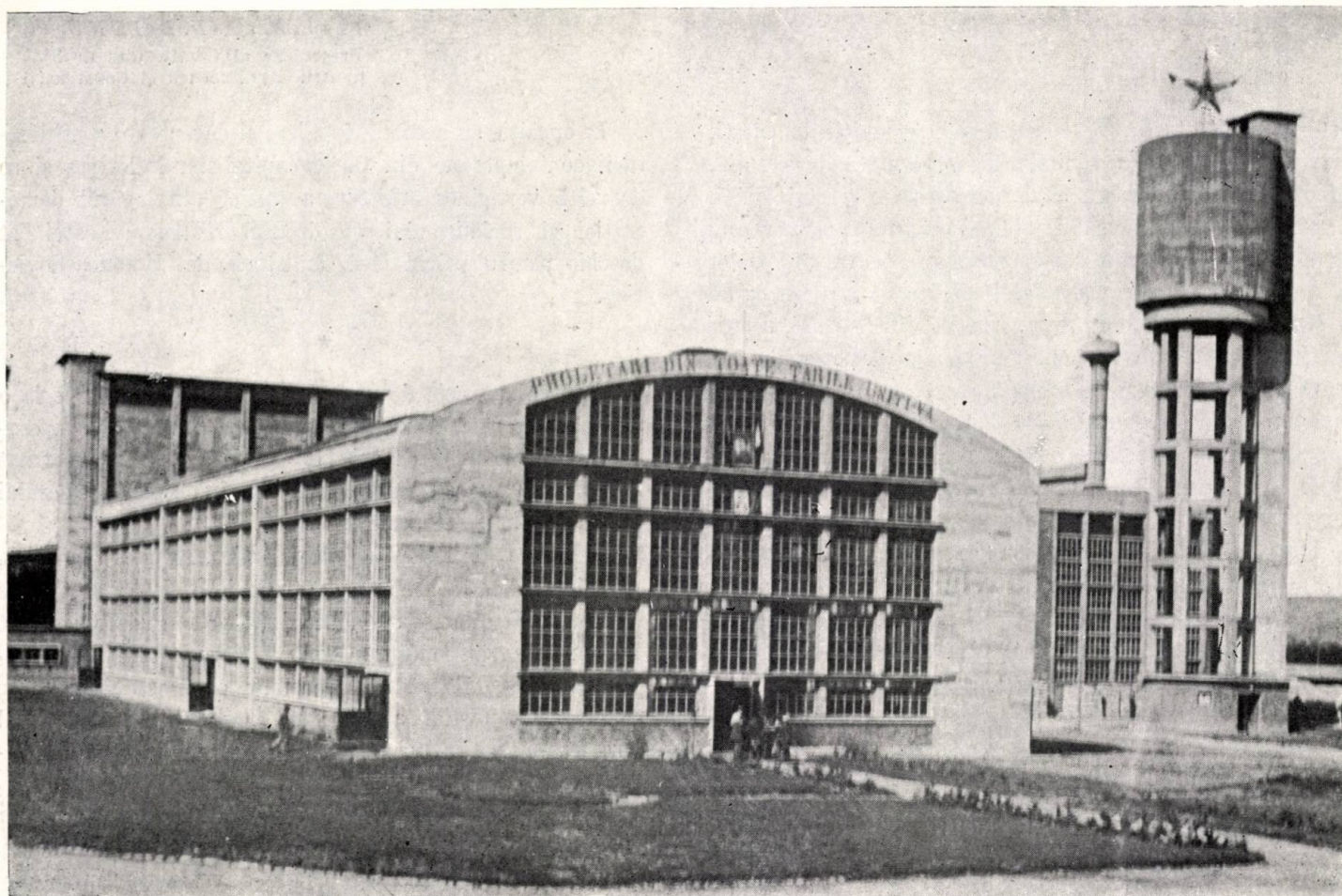
Pretutindeni sînt prețuite și admirate comorile arhitecturii și artei noastre tradiționale, ca o valoroasă contribuție la tezaurul culturii mondiale, confirmînd încrederea ce o avem în forța creatoare a poporului nostru.

La noi mai sînt, însă, intelectuali călătoriți și cultivați, care n-au reușit încă să viziteze valori autohtone, admirate de prietenii din alte țări. Sarcina noastră este de a deschide drum către aceste monumente de arhitectură, nu numai specialiștilor și intelectualității, dar chiar maselor ce aspiră către o continuă îmbogățire a nivelului cultural.

Un moment interesant al arhitecturii din trecut îl reprezintă mișcarea pentru crearea unei arhitecturi naționale, la finele sec. al XIX-lea. Odată cu încheierea regimului burghezo-moșieresc, cu dezvoltarea industriilor și deci cu creșterea orașelor, apare, în locul meșterului popular, arhitectul, format special pentru realizarea noilor sarcini.

Impotriva primilor arhitecți importați sau de formație apuseană au apărut arhitecți ca I. Mincu, Gh. Cerechez, P. Antonescu, Ghica-Budești, a căror operă a însemnat o prețioasă încercare de a stabili legătura cu tradiția populară. Mișcarea inițiată de ei se înscrie pe linia eforturilor de elaborare a unei culturi naționale generate de revoluția din 1848, cu toate că tendințele cosmopolite ale dinas-

Fabrica de tananți «Argeș»
Autor arh. S. Baraș

tiei și claselor dominante reacționare constituiau o piedică pe acest drum.

Evoluția României între cele două războaie mondiale, caracterizată prin exploatarea sîngeroasă a celor ce muncesc, atît de burghezia și moșierimea proprie, cît și de capitalul străin, contradicțiile interne de clasă, continua deplasare a politicii de stat spre fascism și război antisovietic, subjugarea politică-economică a țării de către puterile imperialiste și trădarea intereselor naționale de către clasele dominante, s-au reflectat puternic în dezvoltarea orașelor, în arhitectură.

Anarhia și bunul plac se manifestă cu violență. Temele date arhitecturii de către stat pentru realizarea de instituții și clădiri social-culturale sînt din ce în ce mai rare: predomină blocurile de raport ridicate de burghezie în goana continuă după profit, sau vila individuală a claselor exploatare.

Locuința muncitorească nu constituia o preocupare pentru stat, nici o comandă pentru arhitectură; ea se clădea în cele mai sumare și mai neprielnice condiții. Structura orașelor, în special a Capitalei, se dezvoltă haotic, nestăvilită de cele cîteva planuri de sistematizare călcate de avîntul speculativ al inițiativei private.

Contrastul dintre centru și periferie, înapoierea satelor, marceau cu limpezime raporturile dintre clasele sociale.

O anarhie totală domnea, de asemenea, în domeniul formelor de arhitectură. Lipsa unei idei mari care să mobilizeze în jurul ei masele populare, predominarea intereselor meschine, nu puteau duce decît la fărîmîțarea creației arhitecturale, la lipsa oricărei concepții unitare. Un mozaic de clădiri de diferite forme și stiluri cuprinse orașele, determinat de infiltrarea formalismului cosmopolit, de dorința de originalitate cu orice preț sau de absența oricărei preocupări artistice. Puțini dintre arhitecții de valoare își căutau cu greutate un drum, singuri, lipsiți de indispensabilul sprijin al colectivității.

Situația orașelor se agravă prin efectele războiului banditesc în care poporul nostru fusese împins.

Așadar, rezumînd, la 23 August 1944, arhitectura noastră se caracteriza, din punct de vedere al moștenirii trecutului, printr-o foarte valoroasă creație populară — care însă rareori a atacat teme de mare amploare — și printr-o încercare remarcabilă de a se lega firul tradiției, la finele secolului trecut.

Această încercare, frînată ulterior de evoluția politică a țării, a făcut să dăinuiască în creație și învățămînt unele tradiții realiste.

Moștenirea imediată se caracteriza prin imaginea pestriță și anarhică a orașelor lipsite de planuri de sistematizare, prin lipsuri mari în domeniul locuințelor și dotărilor, printr-o gravă confuzie și dezorientare a creației arhitecturale, însoțită de o scădere serioasă a măiestriei profesionale.

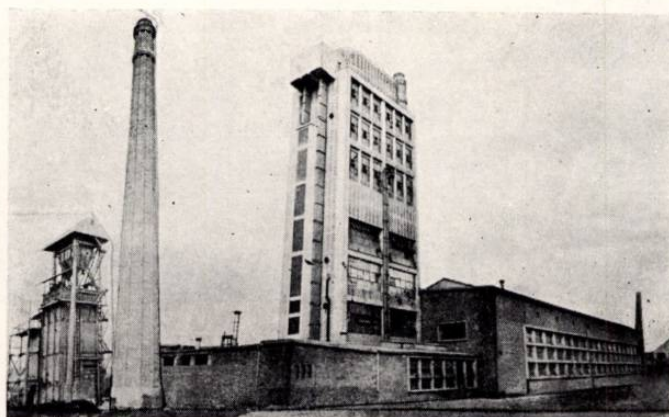
★

În decursul celor zece ani ce ne despart de data eliberării, arhitectura noastră a făcut însemnate progrese.

Cucerirea puterii politice de către clasa muncitoare sub conducerea partidului său, succesele în economie realizate prin desfășurarea unui larg efort creator al maselor ce înțelegeau tot mai clar că scopul muncii lor era pentru

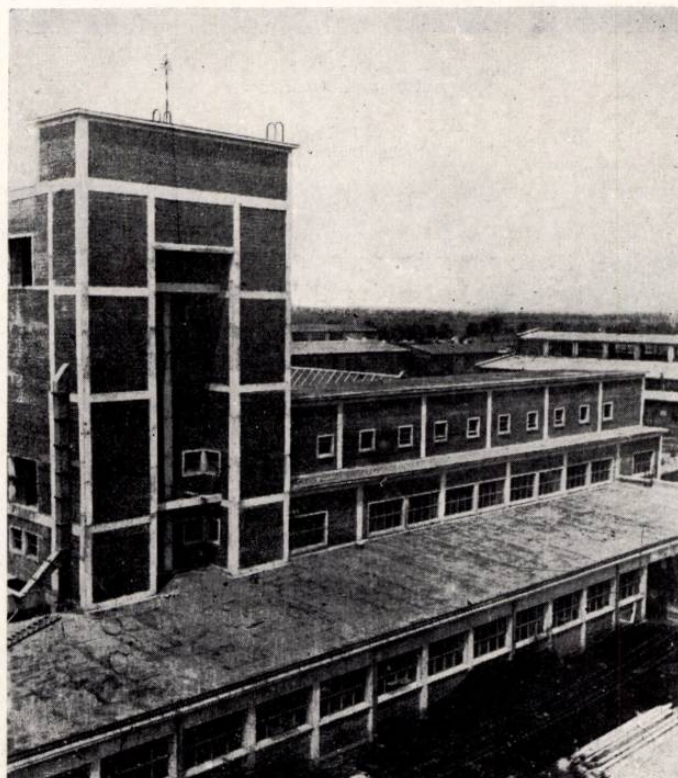

București — Fabrica de confecții «Gh. Gheorghe-Dej» (1947—1948)
Autor conf. arh. M. Alifanti. Coautori: prof. arh. H. Stern, conf. arh. A. Damian, arh. I. Șerban. Colaboratori: arh. Gh. Pavlu, arh. I. Ghica-Budești, arh. V. Kholmaliuk

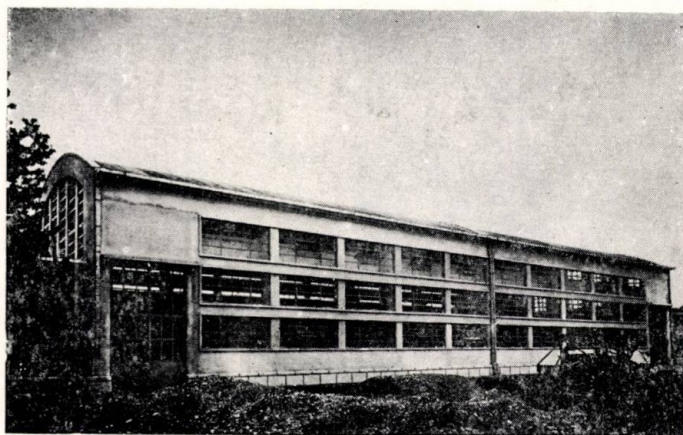
Secția de electrozi a Uzinei Carbochim
Autor arh. S. Claudiu

București — Fabrică de prefabricate
Autori, arhitecții G. Costinescu, A. Hempel

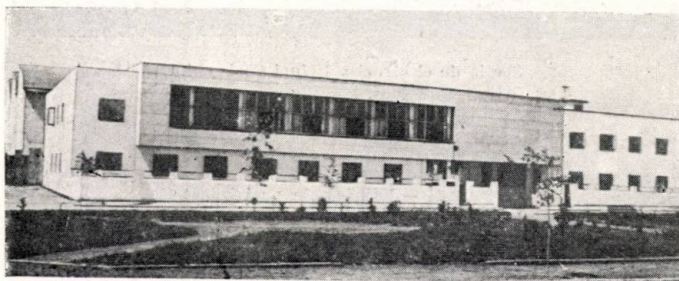

Depozit de produse alimentare (1948—1949)
Autor arh. L. Axelrad

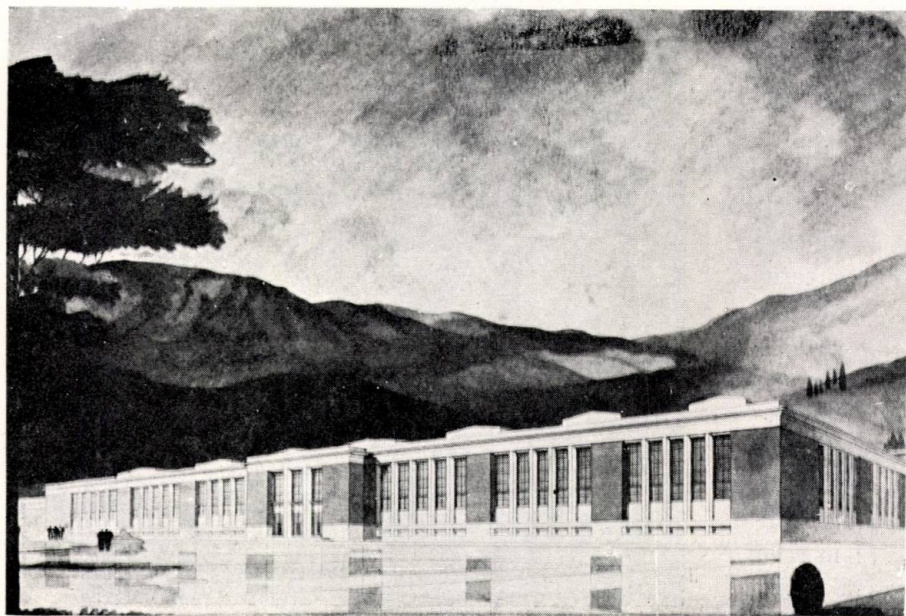

Bacău — STUC
Autori, arhitecții M. Maller, V. Simion

București — Fabrica de textile Grivița
Autor arh. O. Hödel

Fabrică de faianță — Proiect
Autori, arhitecții N. Botez, T. Georgescu

prima oară propria lor bunăstare, lămurirea de către partid a justei poziții în problemele creării culturii noi, toate acestea au format premisele progresului arhitecturii.

Ritmului nemaiîntâlnit al dezvoltării economice și sociale i-a corespuns o rapidă cristalizare a pozițiilor arhitecturii, într-un interval de timp mai scurt decât un deceniu.

Experiența U.R.S.S., a țărilor de democrație populară și a noastră proprie ne arată că trecerea de la arhitectura capitalistă — caracterizată prin lipsa oricărui conținut de idei și prin nenumărate curente individuale, divergente, în goană sterilă după forme noi — la arhitectura nouă a realismului socialist, nu se poate face dintr-o dată, ci necesită o perioadă de tranziție.

Mai întâi s-a schimbat conținutul. Temele propuse arhitecților erau altele decât vila luxoașă sau blocul de raport. Societatea nouă construia pentru masele celor ce muncesc, pentru întreprinderile și instituțiile statului ce le reprezenta.

Formele, metodele de compoziție rămăseseră în urmă.

Arhitectura nouă pune ca sarcină exprimarea conținutului socialist al vieții noi în forme în mod necesar naționale. Această poziție, generată de înțelegerea adâncă a procesului de creație pe baza concepției celei mai avansate despre lume, a materialismului dialectic, consideră arta ca pe o formă de cunoaștere a lumii și a societății, ca pe un mijloc de oglindire veridică a esențialului din viață, ca pe un mijloc de educare a omului nou pe linia dezvoltării sale viitoare, ale cărei legi sînt cunoscute artistului.

Desigur, înțelegerea acestei poziții, apoi găsirea mijloacelor și metodelor de a o realiza în procesul de creație, implică un proces a cărui desfășurare necesită timp.

În primii ani de după eliberare, sarcinile cele mai urgente constau în refacerea economică, în îndepărtarea efectelor distrugătoare ale războiului. Deținerea de către burghezie a unor poziții politice și economice nu permitea eliminarea anarhiei și nici precizarea unei atitudini clare în problemele creației arhitectonice. De aceea, arhitectura anilor 1944—1947 marchează păstrarea în mare măsură a pozițiilor anterioare ale celor mai mulți arhitecți, confuzia ideologică, lipsa de orientare. Cîteva concursuri publice, ca de exemplu cel pentru Teatrul Național, ilustrează această situație.

În această perioadă, un număr de arhitecți încep să se apropie de înțelegerea poziției juste datorită ridicării nivelului ideologic și contactului cu arhitecții și literatura sovietică de specialitate.

Primele încercări sînt timide, au puternice rămășițe ale influențelor formaliste. Ele marchează totuși începutul căutării unui drum nou.

În 1947 se proiectează fabrica de confecții « Gh. Gheorghiu-Dej » și începe proiectarea aerogării Băneasa, ambele specifice perioadei de tranziție.

Această perioadă se prelungește pînă în anii 1950 — 1951 cuprinzînd lucrări, cum sînt: Complexul sportiv Floreasca, Pavilionul de expoziții din

Pareul de cultură și odihnă «I. V. Stalin», o serie de clădiri pentru învățământ și sănătate ș. a.

După proclamarea republicii și înfăptuirea actului naționalizării s-a trecut, în 1949, la primul plan de stat. În același an se înființează primele institute de stat pentru realizarea proiectelor.

Acest fapt, împreună cu începuturile avizării proiectelor, puse bazele lichidării anarhiei din proiectarea arhitecturală.

Un fenomen caracteristic acestei perioade îl constituie transformarea proiectelor chiar în cursul elaborării lor. Astfel, proiectul Combinatului poligrafic Casa Științei «I. V. Stalin» străbate o lungă serie de transformări, de la începuturile sale funcționaliste din 1948, până la stadiul final, care marchează o încercare hotărâtă de a relua tradiția națională, de a folosi metoda de creație a realismului socialist. Colectivul de arhitecți a îndeplinit în mod conștient și cu entuziasm această sarcină.

De asemenea, proiectul palatului radiodifuziunii este îmbunătățit din mers, în cursul execuției pe șantier, la cererea organelor de resort.

Toate acestea indică începutul unui progres mai rapid, datorit indicațiilor partidului, aprofundării documentației sovietice, exigențelor crescînde ale comisiilor de avizare.

Proiectele elaborate în faze inițiale de către institute de proiectare sovietice au prilejuit prețioase învățăminte. Astfel a fost proiectul valoros al centrului cinematografic Buftea, dezvoltat apoi de către arhitecții noștri.

În anii 1950—1951 apar primele încercări de a se ataca problemele teoretice ale arhitecturii noi, în organizațiile de masă, în institute, în învățămînt.

În jurul anilor 1951—1952 se poate socoti că, în linii mari, perioada de trecere de la arhitectura cosmopolită la o arhitectură nouă este terminată.

Proiectele vădit formaliste și cosmopolite dispar. O serie de proiecte importante din punct de vedere al expresiei, ca Teatrul de operă și balet sau pavilionul pentru o expoziție agricolă, pornesc de la început pe o linie realistă, fără șovăielile care formaseră o trăsătură caracteristică pentru perioada precedentă.

Începînd din anii 1951—1952, arhitectura noastră intră într-o primă fază a folosirii realismului socialist ca metodă de creație răspîndită în masa arhitecților.

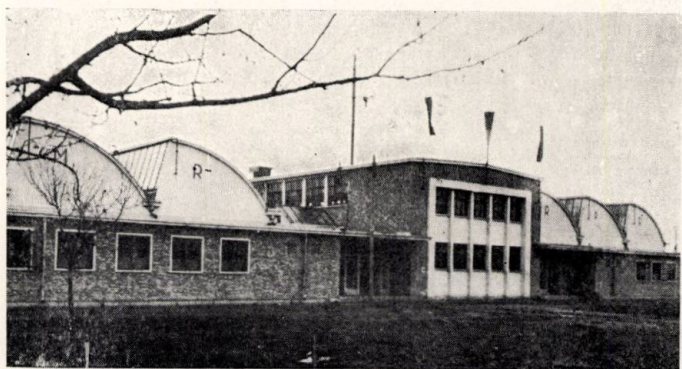
Problemele specifice și greutățile acestei noi etape rezidă în însuși caracterul ei.

Stadiul actual al arhitecturii de la noi se caracterizează prin faptul că la elaborarea imaginilor artistice se folosesc în mod oarecum direct componente ale imaginilor arhitecturii tradiționale, clasice sau sovietice, lipsind încă eforturile susținute de a căuta esența conținutului de idei ce trebuie pus în mod conștient la baza elaborării formei, cît și a ceea ce este în profunzime tipic pentru imaginile arhitecturii noastre vechi.

Cu alte cuvinte, sîntem într-o fază în care pornim, nu de la un conținut

Reg. București — Siloz

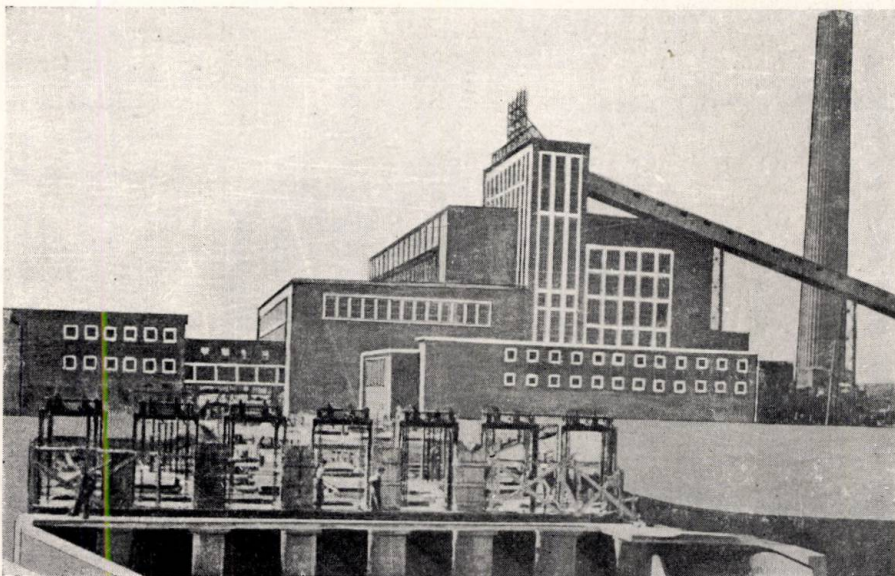

Fabrica de dantele «Solidaritatea»
Autor arh. O. Hödel

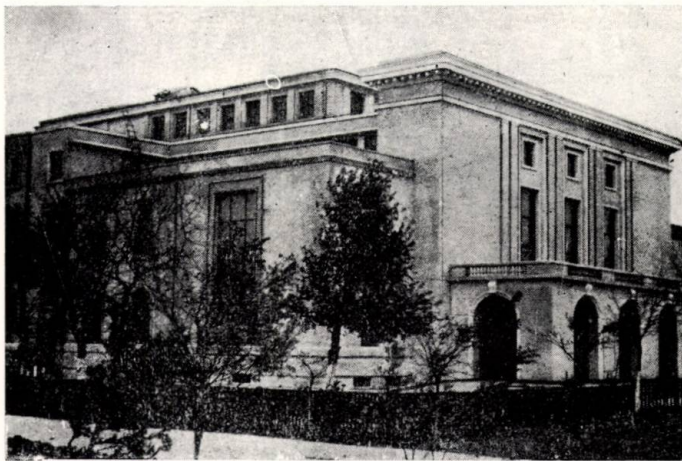
Combinat de cauciuc — Proiect
Autori, arhitecții T. Georgescu, I. Ionescu

Centrala termoelectrică «Gh. Gheorghiu-Dej» de la Doicești
Autori, arhitecții A. Doicescu, S. Marcus, N. Vlăduț, Al. Dima, M. Neculce, E. Călin

București — Clădirea Oficiului poștal șos. Ștefan cel Mare
Autori, arhitecții T. Niga, A. Teodorescu

Constanța — Noul Teatru de Stat
Aut. arh. M. Malhasovici

București — Banca R.P.R.
Autori, arhitecții R. Dudescu, N. Crețoiu

de idei bine conturat, pe care să-l materializăm în forme adecvate, ei de la forme ale arhitecturilor valabile, din combinarea cărora alcătuim imagini mai mult sau mai puțin reușite.

Această etapă inferioară a creației, care constituie un stadiu primar, trebuie depășită prin eforturi susținute de adâncire, prin discuții de creație, cu ajutorul indispensabil al criticii și autocriticii. Ridicarea nivelului ideologic este condiția absolut necesară pentru înțelegerea justă a sarcinilor ce stau în fața camenilor de creație.

În această perioadă apare arhaismul, preluarea mecanică și necritică a elementelor naționale sau clasice. De asemenea, apar îmbinări eclectice de elemente ce nu sînt subordonate unei viziuni unitare, inconsecvențe și stîngăcii în compoziție și modenatură.

Cu toate acestea, se poate constata o creștere continuă, o îmbunătățire treptată a proiectelor.

Partidul și guvernul au sprijinit multilateral dezvoltarea arhitecturii noastre.

În anul 1952 s-au acordat pentru prima oară premii de stat pentru lucrări în domeniul arhitecturii.

Data de 13 noiembrie 1952 are îndeosebi o însemnătate istorică pentru arhitectura țării noastre. În Hotărîrea C.C. al P.M.R. și a Consiliului de Miniștri al R.P.R. cu privire la construcția și reconstrucția orașelor și organizarea activității din domeniul arhitecturii se trasează calea dezvoltării acesteia, se indică rolul și răspunderea ce revin arhitectului în cadrul activității de stat, se creează toate organele necesare unei desfășurări normale a arhitecturii într-o țară de democrație populară.

Astfel, înființarea Comitetului de Stat pentru Arhitectură și Construcții, ca organ al Consiliului de Miniștri, ridică, pentru prima oară în țara noastră, problemele de arhitectură și sistematizare la nivelul problemelor de stat; înființarea secțiilor de arhitectură și sistematizare de pe lîngă sfaturile populare și instituirea funcției de arhitecți șefi ai orașelor, pun premisele lichidării anarhiei și înapoierii moștenite din viața orașelor noastre; se organizează proiectarea pentru construcția și reconstrucția orașelor și a Capitalei, învățămîntul, cercetarea și studiile; în sfîrșit, se înființează Uniunea Arhitecților din R.P.R., deosebit de necesară pentru ridicarea calității creației în acest domeniu.

Cu toate că sistemul creat prin această hotărîre a realizat o serie de succese, a contribuit la eliminarea unor greșeli și acțiuni anarhice, la îmbunătățirea și ieftinirea serioasă a multor proiecte și construcții, el nu și-a găsit încă cele mai bune metode, nu are nici suficientă experiență pentru rezolvarea justă a tuturor problemelor complexe ce i se pun.

În 1953 a continuat proiectarea necesară volumului sporit de clădiri diferite, a început elaborarea unora dintre proiectele tip solicitate, s-a amplificat și îmbunătățit proiectarea de orașe, așezări muncitorești, cvartale. Progrese s-au înregistrat, de asemenea, în domeniul sistematizărilor regionale. S-a început elaborarea planului general de reconstrucție socialistă a orașului București, sarcină de mare răspundere și complexitate.

O activitate deosebit de încordată a constituit-o asigurarea realizării proiectelor și construcțiilor ce au trebuit

București — Casa Scintei — Perspectivă

Autori: prof. arh. N. Bădescu, prof. arh. H. Maicu. Coautori: prof. arh. M. Locar, conf. arh. M. Alifanti

să fie ridicate în Capitală înainte de începerea celui de al IV-lea Festival Mondial al Tineretului și Studenților pentru Pace și Prietenie. În mai puțin de 6 luni au fost proiectate, executate și date în folosință, clădiri pentru cultură și sport într-un termen care a constituit un examen greu pentru arhitecții, inginerii și constructorii noștri și pe care aceștia l-au trecut cu einste. Aceste realizări sînt o dovadă a uriașei forțe de mobilizare a partidului și guvernului, a imenselor posibilități creatoare de care dispunem.

Plenara lărgită a C.C. al P.M.R. din august 1953, eveniment de mare însemnătate în viața țării noastre, a însemnat o lărgire a sarcinilor ce revin arhitecturii. În cuvîntarea rostită cu ocazia celei de a 9-a aniversări a eliberării patriei noastre, tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej a arătat că politica noastră economică trebuie îndreptată în vederea dezvoltării armonioase a tuturor ramurilor economiei naționale, cu scopul de a se obține o îmbunătățire rapidă a condițiilor de viață ale populației.

În domeniul ce interesează arhitectura s-a arătat necesitatea lărgirii construcției de locuințe, a îmbunătățirii continue în ceea ce privește condițiile de locuit, asistența medicală, lărgirea rețelei de școli și așezăminte culturale. Pentru perioada 1953—1955 vor trebui să fie construite de stat și date în folosință, locuințe pentru peste 50 000 familii. De asemenea, se vor putea clădi locuințe prin cooperare, precum și locuințe individuale, cu sprijinul statului.

Se trasează sarcina construirii de noi localuri pentru școli și cămine pentru elevi și studenți, precum și lărgirea construirii de noi cluburi, cămine culturale, biblioteci, cinematografe, teatre, baze sportive.

Sarcinile din cadrul gospodăriei comunale, referitoare la îmbunătățirea alimentării cu apă și a canalizării, la realizarea de racorduri în orașe și centre muncitorești la liniile de înaltă tensiune, la îmbunătățirea transporturilor în comun, adăugate sporirii continue a volumului construcțiilor urbane, pun pe primul plan problema elaborării pe o scară mult mai largă a planurilor generale de sistematizare a orașelor.

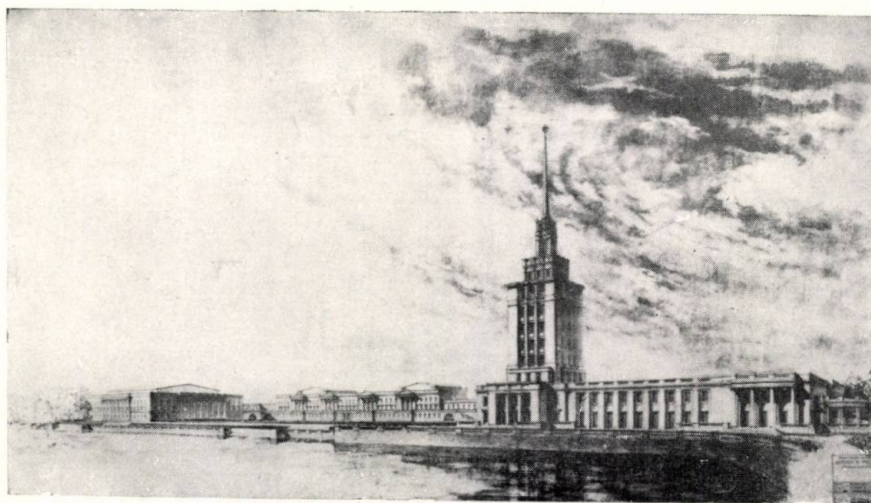
Punînd cu fermitate problema ridicării rapide a nivelului de trai al oamenilor muncii, plenara din august 1953 a pus în fața arhitecturii noastre sarcinile ample amintite mai sus. Acest lucru este firesc.

Însăși definiția clasică a arhitecturii, indicată în Marea Enciclopedie Sovietică, arată că arhitectura este arta de a construi pentru satisfacerea nevoilor materiale și cultu-

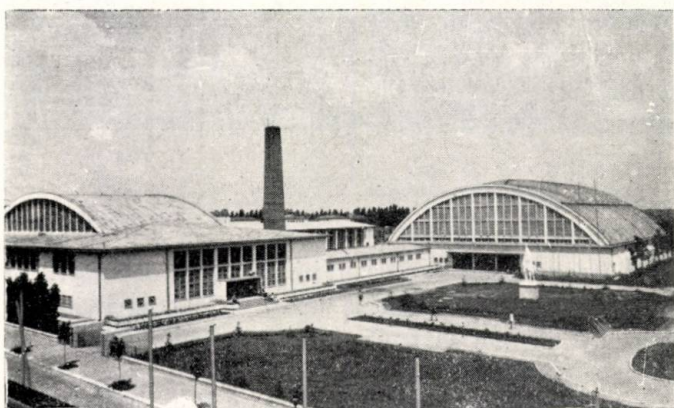
rale ale societății. Arhitectura și urbanismul au intra-devăr de soluționat probleme legate de nevoi materiale vitale, ca aceea de adăpost, loc de muncă luminos și bine condiționat, clădiri diverse necesare desfășurării multiplelor necesități ale vieții. Orașul însuși, prin toată structura lui, trebuie să rezolve just, confortabil, complet, toate nevoile locuitorului și ale colectivității orașenești. În plus, arhitectura și urba-

Casa Scintei — Interior

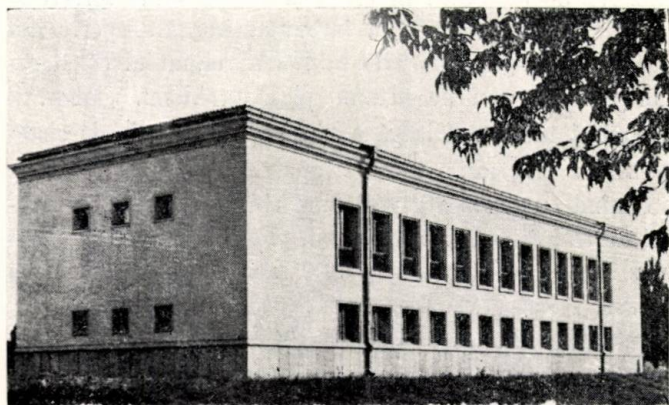

Buftea — Studiourile cinematografice — Proiect
Sarcina de proiectare: Institutul de proiectări cinematografice, Moscova
Proiect tehnic: arh. S. Bortnovski, arh. N. Cucu

București — Complexul sportiv Floreasca (1952)
Autori: arhitecții T. Evolceanu, W. Juster, S. Ungureanu

București — Studioul cinematografic
Autor arh. Al. Iotzu

Pavilion pentru o expoziție agricolă — (1951)
Autori: prof. arh. P. Macovei, prof. arh. N. Bădescu, arh. V. Iorga,
arh. L. Staadecker

nismul trebuie să rezolve aceste nevoi materiale într-o formă artistică desăvârșită, să creeze imagini după legile frumosului, să oglindească noua ideologie și să educe omul nou, satisfăcând astfel și aspirațiile sale culturale.

Din complexitatea nevoilor materiale și culturale decurge amploarea și varietatea domeniului construit, care formează cadrul vieții umane, parte integrantă a peisajului, a imaginii patriei.

Arhitectura noastră a pornit la rezolvarea sarcinilor puse de plenară. Un efort îndelungat și susținut s-a desfășurat în legătură cu elaborarea noilor tipuri de locuințe, realizându-se progrese însemnate față de tipurile anterioare. În domeniul clădirilor social-culturale s-au ținut mai multe concursuri de arhitectură cu participări și rezultate din ce în ce mai bune, s-au elaborat o serie de normative, sînt în curs de elaborare diferite proiecte tip.

Problemele proiectării și tipizării au început să constituie o preocupare mai largă în ceea ce privește construcțiile necesare agriculturii.

Ca un proces în curs de creștere trebuie menționată coordonarea dintre diferitele unități ce au sarcini în domeniul arhitecturii, concentrînd eforturile tuturor asupra problemelor centrale.

Au început să fie înregistrate unele realizări pe linia îmbunătățirii mobilierului, a unora dintre produsele industriei de artă, obiecte avînd importanța lor pentru crearea unui cadru potrivit vieții zilnice.

București — Pavilion de expoziție
Autori: prof. arh. G. Gusti, prof. arh. H. Stern, conf. arh. A. Damian

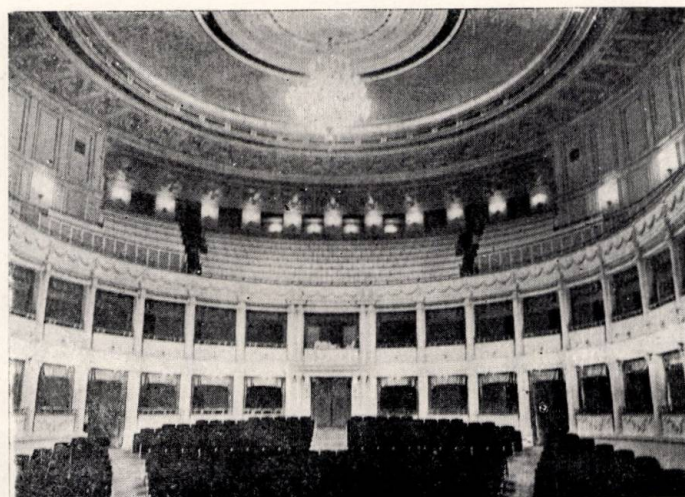

București — Teatrul de operă și balet (1953)
 Autor prof. arh. O. Doicescu

București — Teatrul de operă și balet — Interior

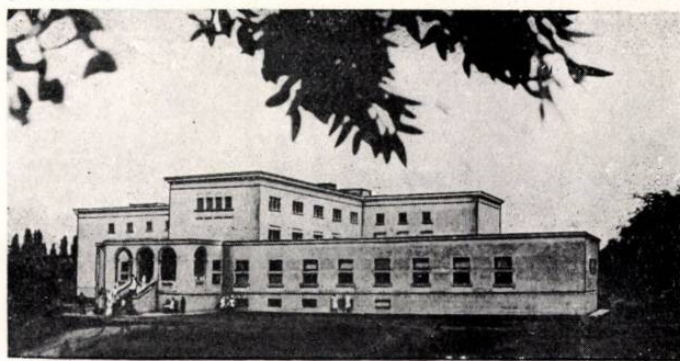

București — Teatrul de operă și balet — Interior

București — Spitalul de copii « Emilia Irsa »
Autor prof. arh. Gr. Ionescu

Craiova — « Casa copilului »
Autori, arhitecții Gh. Popescu-Negreanu, M. Dima, Gh. Hussar, B. Gheorghiu

Putna, regiunea Suceava — Casă de odihnă

În domeniul protejării monumentelor istorice s-au luat primele măsuri, s-a organizat proiectarea restaurărilor, s-au deschis șantiere pentru protejare și restaurare.

★

Una din sarcinile importante ce stau astăzi în fața creației arhitectonice este problema ridicării cu perseverență a măiestriei profesionale. Această sarcină nu este legată numai de realizarea unor imagini arhitectonice calitativ superioare, ci de exprimarea unui bogat și generos conținut de idei; măiestria este chemată totodată să ajute la atingerea unor obiective atât de importante, cum sînt: reducerea prețului de cost, accelerarea ritmului de execuție și dare în folosință a construcțiilor.

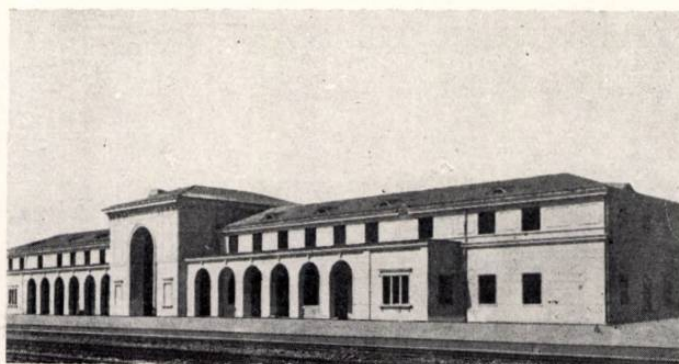
Intr-adevăr, în societatea noastră, în care întreg domeniul construit are drept scop rezolvarea nevoilor unor mase uriașe și aceasta într-un timp cît mai scurt cu pu-

București — Cinematograful « Infrățirea între popoare » (1953)
Autori, arhitecții D. Bacalu, N. Porumbescu, Tr. Stănescu

București — Școală elementară de 7 clase (1953)
Autor arh. N. Petrașincu

Regiunea București — Gară feroviară, (1954)
Autor arh. C. Neagu

tință, deoarece aceste mase, stăpîne pe soarta lor, construiesc pentru propriile lor necesități, arhitectura trebuie să țină seama, ca de un principiu de bază, de necesitatea economisirii a cît mai multor mijloace, pentru a acoperi cît mai multe nevoi. Spre deosebire de construcțiile ridicate de clasele dominante ale societăților anterioare, în care dominau unicatele, iar problemele de timp și cost erau secundare, caracterul de masă al construcțiilor socialismului, generat de amploarea programelor, implică o concepție arhitectonică specifică, în care măiestriei profesionale îi revine un rol deosebit de important.

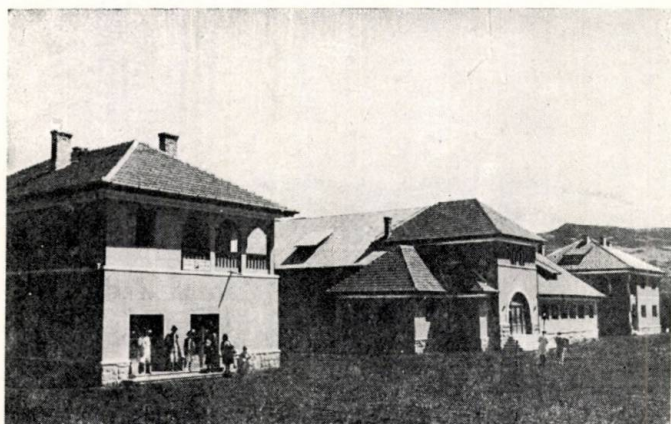
Arhitectul trebuie să realizeze imaginile sale — expresie a bogatului conținut de idei al societății noastre — cît mai bogate și mai convingătoare, prin cît mai puține mijloace plastice, într-un timp de proiectare cît mai scurt și permițînd o cît mai rapidă și simplă execuție pe șantier. Problema exprimării conținutului de idei în forme

Orașul Stalin — « Orașul ucenicilor » — Cantina (1948—1949)
Autori, arhitecții N. Nedeleșcu, T. Elian, V. D. Marinescu, Fl. Teodorescu

București — Teatrul de vară din parcul « N. Bălcescu » (1953)
Autor arh. P. E. Miculescu, colaborator arh. V. D. Marinescu

Reg. Baia Mare, com. Cuhea — Dispensar, Casă de naștere, Cămin cultural și Staționar pentru copii

Moara Domnească — I.C.A.R. Cămin pentru muncitori
Autor arh. I. Trișcu

artistice cât mai perfecte este problema esențială a măiestriei artistice.

Obținerea unui maximum de efect cu un minimum de mijloace este de asemenea o problemă de măiestrie, ca și compunerea cu secții și proiecte tip, utilizarea metodelor noi de construcție și rezolvarea în același timp a problemelor plastice, și cer arhitectului o deosebită îndemânare.

În sfârșit, măiestria autorului reduce timpul necesar studiului, permițând mai repede găsirea căilor ce duc la buna soluționare a problemei.

★

Analizând drumul parcurs de arhitectura noastră în cei 10 ani ce ne despart de data eliberării, putem constata transformări serioase și succese însemnate pe calea elaborării unei arhitecturi noi.

Cu toate acestea sîntem abia la început.

Avem lipsuri în ceea ce privește sistematizarea și

proiectarea orașelor, în privința însușirii și promovării metodelor avansate de construcție, în privința preocupării conștiente și perseverente de a proiecta economic, în privința disciplinei în proiectare. Pornită pe calea realismului socialist, arhitectura noastră are încă în față un drum lung pînă la cristalizarea unui stil demn de epoca construirii socialismului. Istoria ne arată că arhitectura este una din artele ce se precizează mai lent, odată cu maturizarea culturii din care face parte.

Sarcinile ce ne așteaptă sînt deosebit de frumoase. Cu sprijinul partidului și al guvernului, folosind larga experiență a arhitecturii sovietice, vom găsi căile rezolvării lor, dezvoltînd și perfecționînd succesele și experiența acumulate în perioada ce ne desparte de cotitura pe care ziua de 23 August 1944 a constituit-o și pentru arhitectura noastră.

Avem toate condițiile pentru a contribui cu cînte la sarcina patriotică de a satisface nevoile materiale și culturale ale poporului nostru.

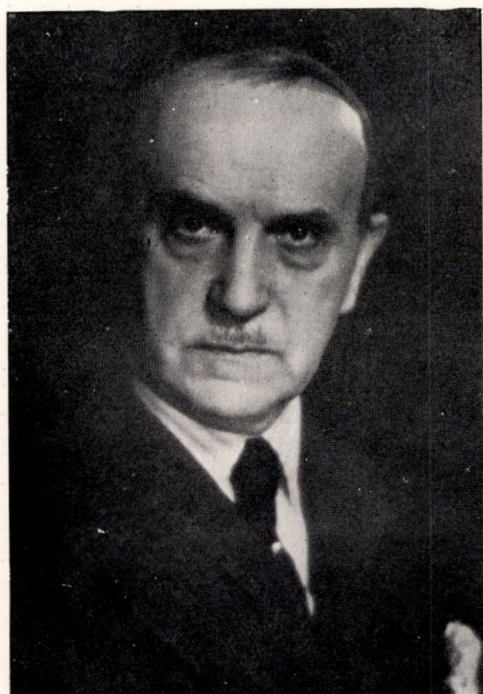
București — Clubul Dinamo (1951—1952)

Autori: prof. arh. H. Stern, arh. I. Medilanschi, C. Lăzărescu, S. Sebastian, S. Daniel

Laureații Premiului de Stat în domeniul arhitecturii pe anul 1952

CLASA II-A

Profesor arhitect *PETRE ANTONESCU*
pentru lucrările realizate în anul 1952 la
clădirea Ministerului Construcțiilor și al In-
dustriei Materialelor de Construcții

CLASA II-A

Profesor arhitect *DUILIU MARCU*
pentru realizarea interioarelor palatului
Consiliului de Miniștri

CLASA III-A

Profesor arhitect *RICHARD BORDENACHE*
pentru proiectarea centrului de odihnă Snagov

Plenara a II-a a Uniunii Arhitecților din R.P.R.

In zilele de 2, 3 și 4 iulie 1954 s-au desfășurat lucrările plenarei a II-a a Uniunii Arhitecților din R.P.R. care a dezbătut problemele proiectării și execuției clădirilor de locuit cu puține caturi. Insuși faptul că plenara a fost convocată pentru examinarea acestor probleme este o mărturie a importanței pe care o are astăzi în țara noastră construcția de locuințe. Regimul democrat popular, urmărind satisfacerea pe o scară din ce în ce mai largă a nevoilor crescânde ale oamenilor muncii, a creat condițiile unei dezvoltări rapide și ample a construcției în masă a locuințelor. Plenara a reflectat creșterea exigenței ce se impune în momentul de față arhitecturii, sarcinile complexe și de mare răspundere cărora arhitecții sînt chemați să le facă față. Lucrările sale au fost consacrate mobilizării tuturor forțelor pentru îndeplinirea la un nivel înalt a acestor sarcini.

Interesul pe care masa arhitecților îl are pentru problema locuințelor s-a manifestat încă din timpul pregătirilor plenarei. Discuțiile ce au fost purtate în ședințele special convocate de către cercurile Uniunii Arhitecților au atins problemele cele mai acute legate de proiectarea clădirilor de locuit: tipizarea, indicii tehnico-economice, dimensionarea încăperilor în cadrul apartamentului, compoziția și dotarea cvartalelor, materiale și procedee de construcție, plastica arhitecturală.

Frământarea largă a acestor probleme precum și participarea unor arhitecți la excursiile de documentare organizate de Uniune în Valea Jiului și la Orașul Stalin, au constituit o bază pentru analizarea multilaterală a proiectării și execuției clădirilor de locuit.

Expoziția organizată cu ocazia plenarei la Casa Arhitectului a prilejuit o trecere în revistă a progresului realizat în țara noastră, în condițiile regimului democrat popular, în construirea clădirilor de locuit. Materialul bogat expus, deși n-a oglindit activitatea creatoare în acest domeniu a tuturor institutelor de proiectare, dovedește în mod limpede că în ultimii ani arhitectura noastră a făcut un salt însemnat. De la locuințele formaliste și lipsite de preocuparea rezolvării științifice a problemelor de economie, pînă la proiectarea și construcția de astăzi a unor importante ansambluri în care, atît problemele tehnico-economice, cît și cele ale compoziției plastice sînt temeinic studiate, s-a realizat incontestabil un important pas înainte. Analizarea acestui hotărît progres este în măsură să întărească în rîndurile arhitecților convingerea în propriile lor forțe creatoare, în justetea liniei pe care partidul îndrumază dezvoltarea arhitecturii în țara noastră.

În lumina succesele dobîndite pînă în prezent și a sarcinilor complexe ce stau în fața proiectanților, plenara a luat în discuție problemele cele mai importante și mai urgente ale proiectării și execuției clădirilor de locuit.

Lucrările plenarei au fost deschise de tov. prof. arh. Duiliu Marcu, președintele Uniunii Arhitecților din R.P.R., Laureat al Premiului de Stat, care a subliniat importanța deosebită a problemelor puse în discuția plenarei.

«Noi acordăm o mare importanță acestei plenare, deoarece tema ei este deosebit de importantă», a spus d-sa.

«În politica partidului și a statului nostru, construirea de clădiri de locuit capătă o importanță din ce în ce mai mare. Sarcini mari, de onoare stau în fața arhitecților noștri. Pentru a contribui la realizarea programului de construire a socialismului, arhitecții trebuie să facă eforturi pentru a proiecta locuințe din ce în ce mai bune, mai frumoase, mai confortabile, mai economice. Numai înțelegînd acest rol de cinste, arhitecții vor putea să răspundă sarcinilor importante care li se pun în față.»

Referatul de bază al plenarei, prezentat de prof. arh. Gustav Gusti, făcînd o analiză a principalelor etape parcurse de proiectare în ultimii ani în țara noastră, a scos la iveală multiplele laturi ale problemei locuințelor și a subliniat importanța deosebită a proiectării complexe și a îmbogățirii în viitor a seriilor de secțiuni tip. El a pus accentul pe folosirea în practică a bogatei experiențe sovietice în acest sector de creație.

Coreferatul prezentat de conf. arh. Mircea Alifanti s-a preocupat de problemele tehnico-construcative și de cost pe care le ridică actualmente proiectarea de locuințe. Semnalînd unele lipsuri ce se manifestă în proiectare și execuție datorită subaprecierii de către arhitecți a problemelor de ordin tehnic, referatul a insistat asupra necesității de a se duce o luptă energetică împotriva rutinei și auto-mulțumirii, pentru o sistematică informare profesională și pentru ridicarea continuă a simțului de răspundere al arhitecților și inginerilor.

Al doilea coreferat, prezentat de conf. arh. Gheorghe Petrașcu, a expus cîteva probleme de compoziție și plastică în legătură cu proiectarea clădirilor de locuit cu puține etaje. El a insistat asupra folosirii în mod creator a tradițiilor artistice ale arhitecturii noastre populare.

Referatele prezentate au sintetizat o serie de probleme de bază ale proiectării clădirilor de locuit, probleme care au fost reluate și îmbogățite în cursul discuțiilor.

O importanță deosebită s-a acordat în dezbateri problemei secțiunilor tip. Larga introducere a proiectării tip este una dintre cele mai importante premise pentru îndeplinirea cu succes a Hotărârii plenarei lărgite a C.C. al P.M.R. din 19—20 august 1953, de a se construi până la sfârșitul cincinalului locuințe pentru 50 000 familii. De aceea în discuții s-a acordat un loc de seamă trecerii în revistă a calităților și deficiențelor proiectelor în vigoare și propunerilor în vederea studiilor viitoare pentru noi secțiuni tip. Toți cei care au luat cuvântul au subliniat progresul realizat de secțiunile tip elaborate în anul 1954 față de cele anterioare, atât ca economie de materiale, cât și în ceea ce privește confortul.

Adoptarea secțiunii cu 3 apartamente la scară, asigurând ventilația transversală a apartamentelor și circulații reduse, realizarea nodurilor sanitare grupate în interiorul construcțiilor și ventilate prin coșuri, îmbunătățirea aspectului interior al încăperilor, adoptarea sistemului constructiv pe ziduri purtătoare transversale care realizează importante economii de materiale, în primul rând de oțel-beton, folosirea elementelor de construcție prefabricate, sînt numai cîteva aspecte care oglindesc succesele proiectării de secțiuni tip. S-au subliniat de către vorbitori, însă, și serioase lipsuri în conducerea și organizarea proiectării, cât și deficiențe importante ale muncii proiectanților.

Astfel, a reieșit din discuții că Comitetul de Stat pentru Arhitectură și Construcții nu s-a preocupat îndeajuns de îndrumarea studiului în problema locuințelor, nu a acordat suficientă atenție rezolvării plastice a clădirilor de locuit ce se proiectează și nu a urmărit în egală măsură activitatea tuturor institutelor de proiectare ce se ocupă de aceste probleme.

A fost remarcată, în special, activitatea nesatisfăcătoare a Direcției generale a clădirilor de locuit din C.S.A.C., care a căutat să impună proiectanților soluții, în loc să considere că sarcina sa este de a asigura o îndrumare științifică, principială, care să nu limiteze aportul personal al arhitectului proiectant în procesul de creație. Aceeași poziție neprincipială a reieșit și din atitudinea plină de îngîmfare pe care arhitectul E. Gyorgy, directorul general al clădirilor de locuit din C.S.A.C., a adoptat-o față de proiectanți atunci cînd a luat cuvîntul în cadrul plenarei.

A reieșit din discuții lipsa organelor de planificare care nu au prevăzut timp suficient pentru proiectare; multe dintre deficiențele ivite ar fi putut fi evitate dacă ar fi existat o decalare suficientă între termenele proiectării și ale începerii execuției. De asemenea multiplele avizări necesare durează nejustificat de mult și uneori avizele date sînt confuze sau chiar neștiințifice.

Mulți vorbitori au criticat în plenară faptul că direcțiile institutelor de proiectare nu au antrenat în proiectarea locuințelor, în mai mare măsură, pe arhitecții cu o bogată experiență, care ar fi putut aduce un important aport în rezolvarea acestei probleme. Trebuie remarcat însă, că se manifestă adesea o desconsiderare a proiectării locuințelor și din partea multor arhitecți care consideră în mod nejust că elaborarea proiectelor tip nu le-ar da suficiente posibilități pentru manifestarea «talentului» și a «personalității».

Prin cuvîntul multor vorbitori, plenara a arătat că o lipsă a proiectării, care trebuie neapărat lichidată, constă în faptul că seriile existente de proiecte tip sînt prea reduse și nu oferă suficiente posibilități de asamblare în vederea unor compoziții mai variate, mai expresive.

A fost subliniată, de asemenea, insuficienta preocupare a proiectanților pentru însușirea și dezvoltarea cunoștințelor tehnice, care trebuie să stea la baza inițiativelor și a interesului permanent pentru progresul industrializării în domeniul construcțiilor, pentru lărgirea continuă a sortimentului de materiale.

Deficiențe importante în procesul de execuție se datorează faptului că unele proiecte pleacă pe șantier incomplete, chiar cu greșeli, împiedicînd buna desfășurare și ritmul construcțiilor; altele prevăd soluții plastice a căror realizare cere o risipă de materiale și efort care nu ține seamă de posibilitățile noastre concrete.

În cadrul discuțiilor a fost criticată și insuficienta preocupare pentru studiul arhitecturii de interior și al mobilierului; de asemenea, rezolvarea problemelor plastice nu a stat în centrul atenției proiectanților de locuințe și a forurilor de îndrumare. Chiar în cadrul plenarei, o lipsă a discuțiilor a constat în faptul că mulți vorbitori au alunecat pe o pantă tehnicistă, subapreciind problemele de ordin plastic.

O mare parte a lipsurilor constatate în proiectare ar fi putut fi din timp evitate dacă ar fi fost mai temeinic studiată bogata experiență a arhitecturii sovietice. Mulți proiectanți își rezumă însă documentarea la cercetarea superficială a revistelor, căutînd soluții pe care să le aplice mecanic, fără a aprofunda într-o măsură suficientă principiile de rezolvare a diferitelor probleme în practica arhitecturii sovietice; în acest domeniu, Uniunea Arhitecților are datoria să sprijine mai substanțial decît pînă acum munca arhitecților.

Vorbitorii la plenară au arătat că există deficiențe serioase în munca organelor care poartă răspunderea execuției clădirilor de locuit. Este nesatisfăcătoare calitatea unor materiale de construcție și finisaj, există încă sortimente prea reduse de materiale, materialele și procedeele noi experimentate nu s-au introdus încă pe scară largă în execuție; finisajul în special este mult rămas în urmă. C.S.A.C. și M.C.I.M.C. n-au reușit încă suficient ca, unindu-și eforturile, să îndrumeze operativ și eficace studiile și cercetările în domeniul construcțiilor. Academia R.P.R., deși avea sarcina să înființeze în cadrul său un institut științific de arhitectură, a lăsat pînă în prezent neîndeplinită această sarcină.

Concluziile biroului Uniunii Arhitecților, prezentate la încheierea discuțiilor de prof. arh. Pompiliu Macovei, vicepreședintele Uniunii, au sintetizat propunerile de o deosebită importanță ce au rezultat din desfășurarea plenarei. În concluzii s-a arătat că trebuie înființat fără întârziere Institutul de arhitectură al Academiei R.P.R. care să aibă ca una dintre sarcinile sale principale cercetările științifice legate de construcția de locuințe.

Profilarea și specializarea unor institute de proiectare în problema locuințelor și mărirea capacității creatoare a colectivelor de proiectare din acest domeniu este una din

măsurile indicate de plenară organelor de resort. Proiectarea tip trebuie mult lărgită; este timpul să se treacă la întocmirea de proiecte tip pentru clădiri întregi pe baza secțiunilor tip și la întocmirea de cataloage de detalii tip, de prefabricate, de materiale de construcție și de detalii de arhitectură.

Preocuparea pentru arhitectura de interior și pentru mobilier, antrenarea specialiștilor în domeniul industriei de artă, organizarea de concursuri și discuții de creație în acest sector constituie probleme ce trebuie să stea cu mult mai mult decât până acum în atenția arhitecților și a organelor de stat și obștești.

Sarcini importante au rezultat din plenară, pentru activitatea de viitor a Uniunii Arhitecților. A apărut necesar, dată fiind importanța problemei locuințelor, să se înființeze o secție de creație specială pentru problemele legate de construcția clădirilor și a ansamblurilor de locuit. A apărut necesitatea ca Uniunea să se preocupe mai mult de ridicarea nivelului politic și ideologic al arhitecților. Nivelul critic și autocritic scăzut al multor vorbitori în cadrul plenarei, lipsa de curaj în dezvăluirea deschisă a lipșurilor unor proiectanți sau arhitecți cu sarcini de răspundere pot fi remediate prin organizarea de către Uniune

a unor discuții asupra diferitelor probleme concrete ridicate de activitatea de creație, discuții care să obișnuiască pe arhitecți cu dezvăluirea curajoasă a rămânerilor în urmă. Trebuie remarcat, însă, că spiritul critic și în special autocritic nu a fost stimulat nici de unii arhitecți cu sarcini de răspundere în C.S.A.C. și Uniunea Arhitecților, care ar fi putut, prin exemplul personal, să dea un ajutor în această privință celorlalți participanți la plenară.

Dezbaterile și concluziile plenarei a II-a a Uniunii Arhitecților sînt de o deosebită importanță și constituie premise sigure pentru o ridicare rapidă a nivelului proiectării în domeniul clădirilor de locuit. O activitate creatoare de mari proporții îi așteaptă pe arhitecții din țara noastră în vederea ducerii la bun sfîrșit a sarcinilor legate de ridicarea continuă a nivelului de trai al oamenilor muncii pe linia trasată de plenara lărgită a C.C. al P.M.R. din 19—20 august 1953.

Lucrările plenarei Uniunii Arhitecților au dovedit că majoritatea covârșitoare a arhitecților manifestă un profund interes pentru rezolvarea cu succes a acestor mărețe sarcini și că arhitecții sînt dornici să lichideze din munca lor creatoare lipșurile existente încă, pentru a ridica arhitectura din țara noastră la un nivel mereu mai înalt.

Orașul Stalin — Cartierul de locuințe « Steagul Roșu »
Autori: arhitecții N. Nedeleșcu, T. Elian, V. D. Marinescu, Fl. Teodorescu

Locuința în clădiri cu puține caturi

Referat prezentat la Plenara a II-a a Uniunii Arhitecților de prof. arh. G. Gusti

Tara noastră pășește cu hotărîre pe calea construirii socialismului, alături de celelalte țări de democrație populară, avînd în față exemplul, sprijinul și uriașa experiență a Uniunii Sovietice.

În centrul atenției și griii partidului și guvernului stă ridicarea neîncetată a bunăstării materiale și culturale a poporului nostru. Prin sarcinile trasate de plenara C.C. al P.M.R. din august 1953 s-au stabilit o serie de măsuri menite să contribuie la îmbunătățirea traiului oamenilor muncii și totodată la construirea unui număr din ce în ce mai mare de locuințe.

Intr-adevăr, dacă în primii ani ai regimului nostru, în condițiile refacerii economiei naționale după război, eforturile în construcție au fost îndreptate, în primul rînd, spre crearea unei baze industriale și tehnice necesare transformării socialiste a țării, astăzi se pune în față noastră, din ce în ce mai ascuțit, sarcina desfășurării în paralel și a unei largi campanii de construcții de locuințe, pentru a putea satisface nevoile atît de mari în acest sector. În această luptă pașnică și constructivă, proiectarea clădirilor de locuit deține un rol important.

În privința proiectării locuințelor s-a produs o schimbare radicală în urma actului revoluționar al naționalizării principalelor mijloace de producție și în urma trecerii la o economie planificată.

În anul 1949 a fost organizat sectorul socialist al proiectării, precum și primele forme de îndrumare ale acestuia, trecîndu-se totodată la cercetarea experienței sovietice în acest domeniu. Odată cu creșterea nivelului profesional al proiectanților, pe șantierele noastre se introduc cu tot mai mult succes metode înaintate de muncă sovietice, prefabricarea principalelor elemente constructive și mecanizarea unor procese de execuție. Rezultatul acestei activități s-a materializat prin darea în folosință oamenilor muncii, a multe mii de apartamente, în Valea Jiului, la Reșița, Hunedoara și în alte centre industriale ale țării. Acestea constituie primele realizări ale regimului democrat popular, în privința îmbunătățirii condițiilor de locuire ale celor ce muncesc, și începutul unei întinse acțiuni de lichidare, pe acest plan, a grelei moșteniri ce ne-a fost lăsată de regimul burghez-moșieresc.

Intr-adevăr, această moștenire nici nu putea fi altfel, problema locuințelor fiind și rămînînd o problemă de nerezolvat în societatea capitalistă.

Încă cu mulți ani în urmă, Friedrich Engels demonstra că statul burghez nu poate și nici nu vrea să lichideze lipsa de locuințe, lipsă caracteristică societății burgheze.

«Criza de locuințe în societatea capitalistă — seria F. Engels — este produsul necesar al orînduirii burgheze, în care muncitorii sînt aglomerați masiv în marile orașe, mai repede decît se construiesc case pentru ei, în condițiile existente, și deci se găsesc chiriași și pentru cea mai mizerabilă cocină.»

Situația de astăzi din țările capitaliste nu este cu nimic mai bună decît cea descrisă acum o sută de ani. Astfel, după calculele economiștilor americani, peste o treime din populația S.U.A. trăiește în cocioabe mizerabile, iar milioane de șomeri se adăpostesc în camioane vechi, în magazii, în cotețe, sau în aziluri de noapte.

Rezolvarea problemei locuințelor nu poate fi înfăptuită decît prin transformarea radicală a orînduirii sociale care i-a dat naștere, decît în condițiile construirii socialismului și a comunismului.

Experiența și realizările de pînă acum ale Uniunii Sovietice în sectorul construcției de locuințe au dovedit că, pentru prima oară în istorie, locuința s-a transformat dintr-un mijloc de exploatare suplimentară a muncitorilor, într-un mijloc important de îmbunătățire a condițiilor de trai și de satisfacere a nevoilor lor materiale și culturale, mereu crescînde. Este suficient să arătăm că pînă la începutul celui de al doilea război mondial, regimul sovietic a construit o suprafață locativă care întrece de peste două ori întregul fond locativ existent înainte de Revoluție; numai pentru actualul cincinal s-a prevăzut a se construi un total de 105 000 000 m² suprafață de clădiri de locuit.

Urișele realizări ale oamenilor sovietici, caracteristice orînduirii socialismului victorios, însuflețesc toate țările de democrație populară, printre care și țara noastră, în desfășurarea unei acțiuni susținute în acest sector. Plenara lărgită a C.C. al P.M.R., din 19—20 august 1953, subliniind realizările și succesele poporului nostru, a analizat și a scos la iveală totodată lipsurile și rămînerea în urmă într-o serie de sectoare, precum și necesitatea îndreptării cursului politicii economice în vederea creșterii nivelului de trai, prin dezvoltarea producției bunurilor de larg consum furnizate de industria ușoară și alimentară.

Printre sectoarele rămase în urmă se înscrie și sectorul locuințelor, al căror ritm de execuție și a căror calitate

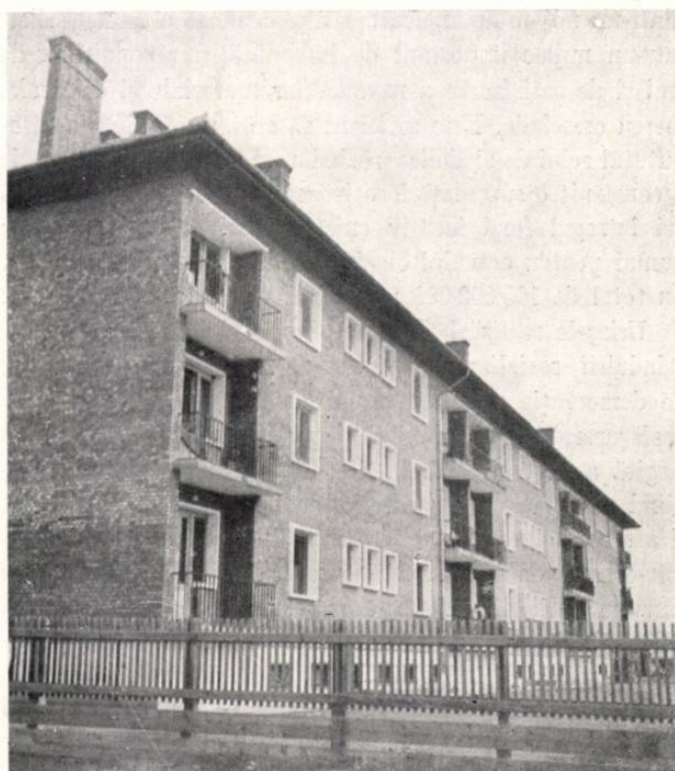

București — Cartierul Ferentari (1947—1954)
Autori, arhitecții M. Hornstein, Gh. Popov, Th. Constantinescu

București — Cartierul Steaua Roșie. Blocuri de locuințe (1948—1950)
Autori, arhitecții C. Neagu, A. Gabrielescu

Regiunea Cluj — Bloc de locuințe (1948—1950)
Autori, arhitecții F. Simionescu, T. Elian, D. Marinescu

sînt cu totul nesatisfăcătoare față de necesitățile crescînde ale oamenilor muncii. Cu toate că am realizat importante succese în proiectarea și execuția locuințelor, mai persistă încă lipsuri și greutăți mari, ce ne împiedică să putem îndeplini în bune condiții sarcinile deosebite ce ne revin.

Scopul plenarei a II-a a Uniunii Arhitecților este acela de a analiza și a scoate la iveală cauzele acestor rămîineri în urmă, de a contribui la lichidarea acestor cauze, de a propune obiective ce trebuie atinse și noi sarcini în vederea soluționării unor probleme importante de stat, ce așteaptă o grabnică și judicioasă dezlegare. Roadele discuțiilor ce vor urma și concluziile ce le vom trage ne vor ajuta să fim mai bine pregătiți în cuprinderea și îndeplinirea acestor sarcini, pentru a putea realiza un salt în munca noastră de creație, un salt pe care oamenii muncii din țara noastră sînt în drept să-l ceară arhitecților, ce răspund în mare măsură de buna rezolvare a acestor probleme.

EVOLUȚIA CONSTRUCȚIEI LOCUINȚELOR ÎN ȚARA NOASTRĂ

Pentru a putea analiza situația actuală în sectorul construcției de locuințe este necesar să trecem în revistă principalele etape parcurse în ultimele două decenii.

Pînă la eliberarea patriei noastre, construcția de locuințe oglindea caracterul de clasă al societății și trăsăturile caracteristice ale capitalismului contemporan.

Pe de o parte, se clădeau unele locuințe, puțin numeroase, destinate claselor exploatatoare, locuințe suntuoase în vile și în blocuri. Caracterul de clasă al acestora se oglindea, atît în înfățișarea cosmopolită sau național șovină a fațadelor, cît și în luxul strigător al interioarelor și materialelor, în contrast puternic cu mizeria în care locuiau oamenii muncii.

O altă categorie, mai numeroasă, de locuințe construite în această perioadă o formează apartamentele construite în blocuri denumite «de raport» sau în mod just «de speculă». Ele formau, într-adevăr, un instrument suplimentar al capitaliștilor pentru obținerea profitului maxim prin speculă și ca atare nu au putut contribui de loc la îmbunătățirea nivelului de locuit al maselor muncitoare. Proiec-tanții acestei categorii de locuințe, lipsiți de orientare politică, s-au supus bunului plac al proprietarului, neglijînd adeseori respectarea unor elementare condiții de confort și igienă. Sînt bine cunoscute locuințele cu încăperi subdimensionate, cu holuri întunecoase, cu camere de locuit destinate personalului de serviciu reduse la boxe de 4—5 m², cu așa-numitele curți de lumină, de fapt puțuri de întunerie și murdărie, cu volume bizare reieșite din specularea deșănțată a terenurilor, lipsite de orice respect pentru înfățișarea și unitatea arhitecturală a orașului. Monotonia, urîtenia sau aroganța unora din aceste blocuri se împletesc adeseori cu totală desconsiderare a vieții locatarilor, desconsiderare manifestată prin subdimensionări constructive și sustrageri de materiale ce au dus chiar la dezastre ca cel al prăbușirii blocului Carlton din București.

A treia categorie de locuințe din această perioadă, de asemenea cu un volum redus, cuprinde așa-numitele «locuințe ieftine». Inițiate în același scop al profitului statului burghezo-moșieresc sau al antreprenorului, construirea acestor locuințe a reprezentat totodată și o acțiune dema-